

แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิด
เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

โดย
นางเรวดี ไกรฤกษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดี
ในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE GUIDELINES OF ACQUISITION OF FORENSIC EVIDENCE AT THE
INVESTIGATION STAGE FOR THE CRIMINAL PROCEEDINGS OF OFFENCES
AGAINST LIFE AND BODY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Science (FORENSIC SCIENCE)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

60312305 : นิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์, การดำเนินคดี, ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

นาง เรวดี ไกรฤกษ์: แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. นพรุจ ศักดิ์ศิริ

การศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 2) นำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 11 คน ประกอบด้วย 1) พนักงานสอบสวน 2) เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน 3) พนักงานอัยการ 4) ทนายความ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจำแนกข้อมูล เชื่อมโยงความสัมพันธ์ข้อมูลและสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมีดังนี้ 1) พนักงานสอบสวนขาดความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ เป็นผลให้ตรวจเก็บวัตถุพยานได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ 2) ข้อจำกัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ส่งผลให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ทำได้ในวงจำกัด 3) การป้องกันสถานที่เกิดเหตุไม่ต่อเนื่องทำให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีการปนเปื้อนส่งผลต่อการวิเคราะห์รูปคดี 4) การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องจำเป็นทางวิทยาการเป็นข้อขัดข้องในการที่ไม่สามารถตรวจเก็บวัตถุพยานสำคัญได้ 5) เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานสอบสวนมีจำนวนที่ไม่เพียงพอกับปริมาณงาน

2. แนวทางการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมายมีดังนี้ 1) พัฒนาความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์แก่พนักงานสอบสวนเพื่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมในปัจจุบัน 3) การบัญญัติกฎหมายกำหนดโทษผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ 4) จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน 5) การเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งเป็นผู้มีทักษะให้เป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวน 6) ควรบัญญัติกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยานและมีการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ชั้นสอบสวนโดยพนักงานอัยการ

60312305 : Major (FORENSIC SCIENCE)

Keyword : FORENSIC EVIDENCE, THE CRIMINAL PROCEEDINGS, OFFENCES AGAINST LIFE AND BODY

MRS. RAWADEE KRAIRIKSHA : THE GUIDELINES OF ACQUISITION OF FORENSIC EVIDENCE AT THE INVESTIGATION STAGE FOR THE CRIMINAL PROCEEDINGS OF OFFENCES AGAINST LIFE AND BODY
THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR POLICE COLONEL NOPARUJ SAKSIRI, Ph.D.

The purpose of this research were 1) To study the problems of the difficulty related to the acquisition of forensic evidence at the investigation stage for criminal proceeding of offense against life and body. 2) To offer the guideline for the collection of forensic evidence related to life and body offense. The qualitative research method was used in this research on documentary research and in-depth interviews the person who are the workers in criminal justice. The purposive sampling of 11 persons are composite of 1) Investigators 2) Forensic officers 3) Public prosecutors 4) Lawyers. The methodology for analysis are typological analysis and data link relation for the summary of the conclusion.

The results of the research were

1. The problems relating to the acquisition of forensic evidence at the investigation stage for criminal proceedings of offences against life and body were 1) Lack of forensic science knowledge or expertise of the investigator which impact to incomplete objective evidence collection at the crime scene. 2) The consequence from the criminal procedure code for section 131/1 results to restriction of the evidences collection. 3) Ineffective of protection at the crime scene to prevent the interference or contamination effect to misleading to the case work analysis. 4) The shortage of necessary materials and tools for forensic science impacts to the interruption of important evidences collection. 5) Insufficiencies of forensic examiners to be the co-worker with the crime scene investigator.

2. The guidelines for the forensic evidence collection in the cases of offences against life and body to be completed with accuracy and legality were 1) To develop the forensic science knowledge to the crime scene investigator to achieve their work performance. 2) To amend the criminal procedure code for section 131/1 to be in line with the crime society nowadays. 3) To legislate the punishment for the person who access to prohibitive crime scene. 4) To allocate the budget for the procurement of the necessary tools or equipment. 5) To increase the crime scene investigator. 6) To apply chain of custody laws or regulations and examine the acquisition of the forensic evidences at the beginning investigation stage by prosecutor.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.นพรุจ ศักดิ์ศิริ ที่ได้กรุณารับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนแนะนำเอกสารและแหล่งข้อมูลอันเป็น ประโยชน์ยิ่งต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ อีกทั้งกรุณาสละเวลาในการตรวจแก้ไขในส่วนที่บกพร่องต่าง ๆ เพื่อ ความถูกต้องสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งคอยกำกับ ติดตาม ดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วย ความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณ ท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก พงษ์พิชญ ภัคศิณรงค์ ที่ได้กรุณารับเป็น ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. สฤณี สืบพงษ์ศิริ ที่กรุณาเป็น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ให้ข้อสังเกตและข้อแนะนำจากความรู้และประสบการณ์อัน เชี่ยวชาญของท่านทั้งสอง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ธนพร วุฒิกวิภาค และผู้ช่วย ศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก อีสุทธิ์ พันฤทธิ์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อ ความถูกต้องสมบูรณ์ในการนำไปใช้ศึกษาวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน อันได้แก่ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ตลอดจนพนักงานอัยการและทนายความ ที่กรุณาเสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ข้อมูลอัน เป็นประโยชน์อย่างสูงในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่าน ผู้ซึ่งประสิทธิ์ประสาทวิชาและวางรากฐานการศึกษา ให้ เป็นผู้มีความรู้และมีคุณธรรม นำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิต

ขอขอบคุณ นายฤชา ไกรฤกษ์และนางสาวสวพรพรหม ชาญสมุท สำหรับแรงบันดาลใจ ความรู้และ ความเข้าใจที่มีให้ ตลอดจนการช่วยเหลือและเป็นกำลังใจสำคัญในช่วงเวลาที่กำลังศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

ขอน้อมรำลึกในพระคุณของบิดามารดา ผู้ซึ่งให้ทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นความประเสริฐยิ่งและเป็น มงคลแก่ชีวิตตลอดมา

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ จากวิทยานิพนธ์อันพึงมีต่อผู้ที่ศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัย ขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดามารดาและบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

เรวดี ไกรฤกษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 คำถามการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย.....	7
2.2 นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา.....	14
2.3 ข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา.....	32
2.4 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ.....	36
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52

3.1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	52
3.2 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	52
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย	56
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	56
4.2 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้น สอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย.....	58
4.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อสรุปแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดี ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	69
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	78
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	82
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	90
รายการอ้างอิง	94
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์.....	97
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	106
ประวัติผู้เขียน.....	108

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างการสืบสวนกับการสอบสวน	21
ตารางที่ 2 แสดงสาระสำคัญของการตรวจและเก็บข้อมูลในสถานที่เกิดเหตุ	45
ตารางที่ 3 สรุปประเด็นที่ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน	49
ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	57
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนชั่วโมงการฝึกอบรมกลุ่มวิชาการตำรวจตามหลักสูตรการฝึกอบรมพนักงานสอบสวน.....	70

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 วิธีการเก็บรวบรวมวัตถุพยานประเภทเสื้อผ้า	30
ภาพที่ 2 วิธีการเก็บรวบรวมวัตถุพยานประเภทเสื้อผ้าบรรจุใส่ถุงกระดาษ	31
ภาพที่ 3 การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยการล้อม POLICE LINE	39
ภาพที่ 4 แบบแสดงการกำหนดพื้นที่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ	41
ภาพที่ 5 การระวางรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเจ้าหน้าที่ใส่ชุดป้องกันการปนเปื้อน	42
ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	51
ภาพที่ 7 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	55

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับค่านิยมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้สังคมไทยก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพของสังคมชนบทไปสู่สภาพของสังคมเมืองเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ที่เห็นได้เด่นชัด คือ การอพยพของประชากรเข้ามาอาศัยและประกอบอาชีพในเมืองอย่างหนาแน่น ทำให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการจราจร เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นเหตุของการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นในสังคม ปัญหาอาชญากรรมนอกจากจะส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแล้วยังถือเป็นสิ่งที่ขัดต่อบรรทัดฐานทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำผิดอาญาในความผิดต่อชีวิตและร่างกาย เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานฆ่าบุพการี ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นจนถึงแก่ความตาย ฯลฯ นอกจากจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและมีบทลงโทษสูงที่สุดถึงขั้นประหารชีวิตแล้ว ยังเป็นความผิดร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและความรู้สึกของคนในสังคม ทำให้ไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขและยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย ปัจจุบันพบว่าการกระทำผิดอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกายจนเป็นอันตรายสาหัสหรือจนถึงแก่ความตาย หรือคดีฆาตกรรมในลักษณะอุกฉกรรจ์ที่ปรากฏให้เห็นเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ นั้น ได้มีขึ้นในสังคมอย่างต่อเนื่อง และนับวันลักษณะของการก่ออาชญากรรมมีรูปแบบที่ซับซ้อน ซ่อนเร้น ไม่มีผู้รู้เห็น ยกแก่การสืบสวนสอบสวนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย พยานหลักฐานสำคัญที่พนักงานสอบสวนเก็บรวบรวมได้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย จึงมักจะมีแต่วัตถุพยาน เช่น รอยนิ้วมือ คราบเลือด ปลอกกระสุน เขม่าปืน ฯลฯ เพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือที่เรียกว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และในบางคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือมีพยานบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์จนนำไปสู่การจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้และรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาในชั้นศาล พบว่ายังมีปัญหาเกิดขึ้นในทางปฏิบัติหลายประการ อันส่งผลให้การรับฟังพยานบุคคลในชั้นพิจารณาพิพากษาของศาลไม่บรรลุผล เช่น พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ไม่มาเบิกความเนื่องจากกลัวจะไม่ปลอดภัยในชีวิต หรือยอมมาเบิกความแต่กลับทำให้การในชั้นสอบสวนในสาระสำคัญ หรือด้วยเหตุด้านความสามารถในการรับรู้และการจดจำของบุคคลที่อาจมีความคลาดเคลื่อนผิดไปจากเดิมเมื่อระยะเวลาผ่านไปเป็นเวลานาน นอกจากนี้ พยานบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงคำให้การได้ตลอดเวลา พยานหลักฐานในชั้นพิจารณาพิพากษาของศาลจึงคงมีแต่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จะบ่งชี้ยืนยันการกระทำผิดของจำเลยได้ ถือเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญและมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้อย่างชัดเจน เนื่องจากผ่านกระบวนการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลใด ๆ ได้ จึงมีความถูกต้อง แม่นยำและเชื่อถือได้ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล และโดยเหตุที่บทกฎหมายในปัจจุบันได้บัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับหลักการรับฟังพยานหลักฐานประเภทนี้ค่อนข้างจะเคร่งครัดและมุ่งประเด็นความสำคัญในส่วนของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าวตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226/1 ว่า “ในกรณีที่ความ

ปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมมากกว่าผลเสีย อันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน”... ซึ่งพบว่ามิดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายหลายคดีที่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มาในชั้นสอบสวน โดยอาจได้มาจากการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวน้ำ คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อูจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรม หรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา จำเลย ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ตาม พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มานั้นเมื่อเข้าสู่การพิจารณาคดีในชั้นศาล หากมีข้อสงสัยในที่มาของพยานหลักฐานหรือถูกโต้แย้งโดยฝ่ายจำเลย ซึ่งมียกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ว่าถูกกลั่นแกล้ง หรือถูกบังคับขู่เข็ญให้รับสารภาพหรือจับผิดตัว และหากข้อต่อสู้ของจำเลยมีผลให้คุณค่าน้ำหนักของพยานหลักฐานลดน้อยลงจนเป็นเหตุให้ศาลไม่อาจรับฟังหรือใช้พยานหลักฐานนั้นพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำผิดที่แท้จริงได้ตามกฎหมาย ย่อมส่งผลให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่สังคมโดยรวมได้อย่างแท้จริง ดังคดีตัวอย่างต่อไปนี้

สรุปคดีตัวอย่าง (พิมลพัชร ประเสริฐกิตติสิริ, 2559: 7 – 11)

1.1.1 คดีนายชูพันธ์ บินจะอาลิกับพวกรวมสองคน จำเลย (คดีหมายเลขแดงที่ 274/2552 ศาลจังหวัดนราธิวาส) : เกิดเหตุระเบิดที่สะพานคอนกรีต เจ้าหน้าที่ทหารซึ่งกำลังขับขีรถจักรยานยนต์ลาดตระเวนดูความสงบเรียบร้อยได้รับบาดเจ็บ เจ้าหน้าที่ทหารจับกุมจำเลยทั้งสองได้ขณะขับขีรถจักรยานยนต์ผ่านบริเวณที่เกิดเหตุ

คดีไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นการกระทำผิดของจำเลย คงมีแต่กันบูหรือถุงอยู่บริเวณจุดที่คนร้ายข่มอยู่ ซึ่งมีการเก็บยึดเป็นหลักฐานส่งตรวจเปรียบเทียบสารพันธุกรรมของจำเลยทั้งสอง ผลปรากฏว่า พบสารพันธุกรรมที่กันบูหรือของกลางตรงกับสารพันธุกรรมของจำเลยที่ 1 ซึ่งจำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า กันบูหรือที่พบมีผลการตรวจสารพันธุกรรมตรงกับสารพันธุกรรมของจำเลยที่ 1 พยานหลักฐานดังกล่าวรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง โดยวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกันบูหรือของกลางซึ่งเป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ว่า พนักงานสอบสวนเบิกความว่า ตนได้พบกันบูหรือของกลางก่อนที่จะอนุญาตให้ผู้สื่อข่าวเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ แต่จำไม่ได้ว่าเจ้าพนักงานตำรวจคนใดตรวจพบเป็นคนแรก แต่ดาบตำรวจปัทพงษ์ ดอรรณม เบิกความว่าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ตรวจพบกันบูหรือของกลาง จึงฟังไม่ได้แน่ชัดว่าใครเป็นผู้ตรวจพบกันบูหรือของกลาง จำเลยทั้งสองนำสืบต่อสู้คดีว่า เจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัวภายหลังการจับกุมนำไปรับประทานอาหารและสูบบุหรี่ที่วัด จึงมีข้อพิรุธน่าสงสัยว่าพยานโจทก์พบกันบูหรือของกลางจากบริเวณที่เกิดเหตุจริงหรือไม่ ให้ยกผลประโยชน์แห่งความสงสัยแก่จำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา 227 วรรคสอง

1.1.2 คดีนายอัครกุลละห์ ปะซี จำเลย (คดีหมายเลขแดงที่ 342/2550 ของศาลจังหวัดปัตตานี) : เกิดเหตุคนร้ายลอบใช้อาวุธปืนยิงนายรพินทร์ เรือนแก้ว ผู้พิพากษาศาลจังหวัดปัตตานี เสียชีวิตขณะอยู่ในรถยนต์บริเวณสี่แยกไฟแดงเขตเทศบาลเมืองปัตตานี

คดีนี้ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นการกระทำผิดของจำเลย คงมีเพียงพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ตามรายงานการสอบสวนระบุว่า เจ้าพนักงานยึดหมวกกันน็อคได้ 1 ใบ ในที่เกิดเหตุ ซึ่งต่อมาผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมที่ติดที่หมวกกันน็อคตรงกับสารพันธุกรรมของจำเลย ศาลชั้นต้น (ศาลจังหวัดปัตตานี) วินิจฉัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ดังกล่าวประกอบคำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนของจำเลย พิพากษาลงโทษจำเลยฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิพากษากลับยกฟ้องในข้อหาดังกล่าว โดยวินิจฉัยข้อเท็จจริงว่า พยานหลักฐานโจทก์ฟังไม่ได้ว่า หมวกนิรภัยของกลางถูกพบในที่เกิดเหตุ เพราะพนักงานสอบสวนเบิกความและจัดทำบัญชีของกลางว่าหมวกนิรภัยของกลางลำดับที่ 7 ยึดได้จากที่เกิดเหตุ แต่พยานเจ้าพนักงานตำรวจวิทยาการจังหวัดปัตตานี ผู้ร่วมตรวจสอบและเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุเบิกความว่า วัตถุพยานที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุมี 10 รายการ ซึ่งไม่ปรากฏหมวกนิรภัยของกลางรวมอยู่ด้วย นอกจากนี้ภาพถ่ายประกอบสำนวนการสอบสวนซึ่งถ่ายในวันเกิดเหตุหลังจากเกิดเหตุไม่นาน ไม่ปรากฏภาพถ่ายของหมวกนิรภัยของกลางรวมอยู่ด้วยเช่นกัน หากแต่ปรากฏว่าพบและยึดหมวกนิรภัยของกลางอยู่กับรถจักรยานยนต์ที่จำเลยขับขี่ขณะถูกจับกุมตามบันทึกการจับกุม (ภายหลังเกิดเหตุ) พยานหลักฐานโจทก์คงมีแต่คำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวน แต่คำให้การชั้นสอบสวนเป็นพยานบอกเล่าต้องห้ามตามกฎหมายมิให้รับฟังได้ตามลำพัง ทั้งจำเลยยังให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาว่า มิได้กระทำความผิด โดยต่อสู้ว่า ถูกขู่เชือดทำร้ายร่างกายจนต้องให้การรับสารภาพทั้งในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน พยานหลักฐานโจทก์จึงมีความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยเป็นคนร้ายร่วมกับพวกฆ่าผู้ตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิจารณาแล้วพิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์ข้อหาร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

จากคดีตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า คดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ซึ่งเป็นคดีร้ายแรงและมีบทลงโทษที่สูงนั้น หลักฐานและข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุโดยพนักงานสอบสวนก่อนนำส่งตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ มีความสำคัญอย่างยิ่ง พนักงานสอบสวนผู้ปฏิบัติหน้าที่นอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในทุกขั้นตอนของกระบวนการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานตามหลักมาตรฐานการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์แล้ว จะต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย มิเช่นนั้นแล้ว พยานหลักฐานที่ได้มาจะส่งผลให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่สังคมโดยรวมได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เพื่อนำเสนอแนวทางในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ให้เป็นพยานหลักฐานที่เกิดประสิทธิผลในการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ พนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่กฎหมายให้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ความผิดและนำไปสู่การใช้ดุลพินิจของศาล นับเป็นจุดเริ่มต้นและถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่มีผลกระทบต่อกระบวนการอำนวย

ความยุติธรรมทั้งระบบ ปัจจุบันพบว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้เข้ามามีบทบาทในการคลี่คลายคดีที่มีการกระทำผิดต่อชีวิตและร่างกายมากขึ้น แต่ก็มีหลายคดีที่พยานหลักฐานฯ ที่ได้มาถูกทำให้น้ำหนักพยานลดน้อยลงจนเป็นเหตุให้ลงโทษผู้กระทำผิดไม่ได้ ทำให้เกิดปัญหาต่อการอำนวยความยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า หากมีการบัญญัติกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากลในเรื่องนั้น ๆ โดยชัดเจน เพื่อลดข้อผิดพลาดในทางปฏิบัติ และควรมีระบบการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ นอกเหนือจากการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวน โดยการแก้ไขป.วิ.อ. ในส่วนที่เกี่ยวกับการสอบสวน เพื่อให้พนักงานอัยการ (ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีในชั้นสอบสวน) มีส่วนร่วมตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสำนวนการสอบสวน เพื่อให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มาในชั้นสอบสวนในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายเกิดประสิทธิผลในการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและสามารถลงโทษผู้กระทำผิดที่แท้จริงได้ โดยผู้วิจัยหวังว่า ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายนำผู้กระทำผิดแท้จริงมาลงโทษตามกฎหมาย และสามารถช่วยพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของบุคคลให้ไม่ต้องรับโทษโดยไม่เป็นธรรม อันอาจเกิดจากการจับกุมและสอบสวนดำเนินคดีผู้ต้องหาผิดตัว หรือที่เรียกกันว่า “จับแพะ” ถือเป็น การอำนวยความยุติธรรมให้แก่สังคมโดยรวมได้อย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

1.2.2 เพื่อนำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมีอะไรบ้าง

1.3.2 แนวทางในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายควรเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษาประกอบด้วย 1) กฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 2) นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา 3) ข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญา 4) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1) เป็นบุคคลซึ่งผ่านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญา โดยเฉพาะในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

2) ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ซึ่งได้แก่ 1) พนักงานสอบสวน 2) เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน 3) พนักงานอัยการ และ 4) ทนายความ

3) สามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาได้เป็นอย่างดีจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับลึก ครอบคลุมและสะท้อนความเป็นจริงได้มาก

4) ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

จึงได้กำหนดบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random) รวมทั้งสิ้น 11 คน ประกอบด้วย 1) พนักงานสอบสวน จำนวน 5 คน 2) เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน จำนวน 2 คน 3) พนักงานอัยการ 2 คน และ 4) ทนายความ จำนวน 2 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่ เดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม 2561

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่แสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่ศาล ไม่ว่าจะพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ เพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดี

นิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง การนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความและแก้ปัญหาในทางกฎหมาย

การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ และกระทำโดยพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวน

การดำเนินคดีอาญา หมายถึง การดำเนินการตามขั้นตอนของการสอบสวน เพื่อการอำนวยความสะดวกและนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ

ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมายถึง ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา ความผิดฐานกระทำโดยประมาททำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ความผิดฐานพยายามฆ่า และความผิดฐานทำร้ายผู้อื่น

แนวทางในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมายถึง ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเพื่อหาปัญหาและอุปสรรคในการเก็บ

รวบรวมพยานหลักฐาน จากนั้นนำเสนอเป็นแนวทางเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและการประยุกต์ใช้ดังนี้

1.6.1 ประโยชน์ทางด้านวิชาการ ได้รับข้อความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนฯ รวมทั้งได้ทราบถึงแนวทางในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนฯ

1.6.2 ประโยชน์ทางการประยุกต์ใช้ ได้นำเสนอแนวทางในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เพื่อให้ผู้บริหารของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน ได้นำไปปรับใช้เพื่อให้ได้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายในชั้นสอบสวน มีความสมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย สามารถใช้รับฟังได้ในชั้นพิจารณาสำนวนคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ตลอดจนในชั้นพิจารณาคดีของศาล

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการศึกษาดังนี้

- 2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย
- 2.2 นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา
- 2.3 ข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา
- 2.4 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

2.1.1 กฎหมายสารบัญญัติทางอาญา เป็นกฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำใดเป็นความผิดและต้องรับโทษทางอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดและกำหนดอัตราโทษไว้ ในการวิจัยนี้มุ่งศึกษาประเด็นในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย แบ่งตามลักษณะของการกระทำความผิดดังนี้

ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

หมวด 1 ความผิดเกี่ยวกับชีวิต (มาตรา 288 – มาตรา 294)

ความผิดเกี่ยวกับชีวิต หมายถึง การกระทำที่บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย อาจเกิดได้หลายลักษณะ ได้แก่

มาตรา 288 ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา 289 ผู้ใด

(1) ฆ่าบุพการี

(2) ฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่

(3) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว

(4) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

(5) ฆ่าผู้อื่นโดยทรามานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

(6) ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น

(7) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิด หรือเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนหรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดที่ตนได้กระทำไว้

ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 290 ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี

มาตรา 291 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 292 ผู้ใดกระทำด้วยการปฏิบัติอันทารุณ หรือด้วยปัจจัยคล้ายคลึงกันแก่บุคคล ซึ่งต้องพึ่งตนในการดำรงชีพหรือในการอื่นใด เพื่อให้บุคคลฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้น หรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา 293 ผู้ใดช่วยหรือยุยงเด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปี หรือผู้ซึ่งไม่สามารถเข้าใจว่าการกระทำของตนมีสภาพหรือสาระสำคัญอย่างไร หรือไม่สามารถบังคับการกระทำของตนได้ ให้ฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้นหรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 294 ผู้ใดเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ถึงแก่ความตายโดยการกระทำในการชุลมุนต่อสู้ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุลมุนต่อสู้ นั้นหรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย (มาตรา 295 – มาตรา 300)

ความผิดต่อร่างกาย คือ การทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ซึ่งเป็นความผิดได้หลายลักษณะ ได้แก่

มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้นั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 296 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้น มีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 297 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถูกกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

อันตรายสาหัสนั้น คือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะ
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด

- (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แท้งลูก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบ

กรณียกตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

มาตรา 298 ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 297 ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่ง ประการใดดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา 299 ผู้ใดเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่ง บุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่รับอันตรายสาหัส โดยการกระทำการชุลมุนต่อสู้ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำให้ไปเพื่อห้ามการชุลมุนต่อสู้ นั้น หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา 300 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.1.2 กฎหมายวิธีสบัญญัติทางอาญา เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในอันที่จะให้มีการดำเนินการเพื่อให้กฎหมายสารบัญญัติที่ตราไว้บรรลุผลในทางอาญา หมายถึงวิธีปฏิบัติเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมายสารบัญญัติทางอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่รักษาความสงบเรียบร้อยและเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและความผิดนั้นยอมความมิได้ หรือเป็นความผิดที่ยอมความได้ แต่ผู้เสียหายตั้งใจที่จะให้มีการดำเนินคดี ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการนำตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไปลงโทษ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้มีบัญญัติเป็นหลักใหญ่อยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อย่างไรก็ตาม กระบวนการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้น จะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการนำตัวผู้บริสุทธิ์มาลงโทษให้มากที่สุด แม้สังคมปรารถนาที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษอย่างรวดเร็ว แต่สังคมก็คงไม่ต้องการที่จะให้มีการลงโทษผู้บริสุทธิ์อย่างแน่นอน กระบวนการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้นจึงจะต้องมีความเป็นธรรม การคุ้มครองคนบริสุทธิ์ด้วยความเป็นธรรมนี้ จะต้องในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจับ การค้น การสอบสวน การควบคุมตัว การสั่งฟ้องคดี การดำเนินคดี การพิจารณาพิพากษาคดี (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2549: 15)

ระบบพิจารณาคดีในศาลไทยใช้ระบบกล่าวหา เป็นระบบวิธีพิจารณาที่ว่าถึงการค้นคว้า พิสูจน์ความจริง โดยผู้กล่าวหาต้องเป็นผู้พยานหลักฐานมาสืบแสดงต่อศาลให้เห็นความผิดของผู้กระทำความผิดโดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาซักไซ้ต่อสู้ (ประเทือง กิริติบุตร, 2541: 91) ภาระการพิสูจน์จึงตกแก่ฝ่ายโจทก์ที่ต้องนำพยานหลักฐานมาสืบแสดงต่อศาล เพื่อให้ศาลเชื่อโดยปราศจาก

เหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้องหรือไม่ หากมีเหตุอันควรสงสัย ศาลจะยกฟ้องเสมอ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริงว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ เนื่องจากจำเลยในคดีอาญา ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง ซึ่งกระบวนการนี้รัฐได้กำหนดไว้โดยเคร่งครัดตามหลักประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ได้มีบทบัญญัติไว้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานซึ่งนำมาใช้ประกอบดุลยพินิจของศาลในการพิจารณาคดี และถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาความจริงเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาพิจารณาและลงโทษตามกฎหมาย ในการศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาในประเด็นการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนในความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เกี่ยวข้องในที่นี้คือ บทบัญญัติกฎหมายในส่วนของการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน และบทบัญญัติกฎหมายในส่วนของการใช้พยานหลักฐานประกอบการพิจารณาคดีในชั้นศาล ดังนี้

มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่ามทา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา 131/1 ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณี

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา นี้ ให้สั่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

จากบทบัญญัติกฎหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่า กฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเพื่อทราบข้อเท็จจริง เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและเพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา 132 เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐานให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้เกิดความผิดหรือกระทำความผิด

ในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิงให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขออนุญาตบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นด้วยก็ได้

(2) ค้นเพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการค้น

(3) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามหมาย

(4) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมาดังกล่าวไว้ในอนุมาตรา 2 และ 3

บทบัญญัติกฎหมายมาตรา 132 นี้ กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวน และมีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐาน กับการดำเนินการทั้งหลายอื่น ซึ่งหมายความรวมถึงการจดบันทึก ถ่ายภาพ ทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุและการกระทำอื่น ๆ เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษทางอาญา

ในส่วนของการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีจากพยานหลักฐาน ได้มีบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 226 พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน

พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบตามมาตรา นี้ ได้แก่

- 1) พยานหลักฐานที่เกิดจากการจงใจ และคำมั่นสัญญาโดยมิชอบ
- 2) พยานหลักฐานที่ได้จากการล่อซื้อ ล่อจับ และล่อให้กระทำความผิดซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้

กระทำความผิดอยู่ก่อน

- 3) พยานหลักฐานที่เกิดจากการชูเชิญ ทรมาน ใช้กำลังบังคับ
- 4) พยานหลักฐานที่เกิดจากการลวง

หลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 นี้ ถือได้ว่าเป็นหลักการที่จะนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย จะต้องมิที่มาจากที่ได้พยานหลักฐานโดยชอบด้วย และจากบทบัญญัติแห่งมาตรานี้จะเห็นได้ว่า พยานหลักฐานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำมาใช้ในการพิสูจน์ความผิด หรือปฏิเสธความรับผิดชอบในทางอาญา หากพยานหลักฐานไม่เพียงพอหรือไม่น่าเชื่อถือทั้งหมด หรือแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใด หรือมีการ

ขัดแย้งกับรูปคดี หรือขัดแย้งกันเองอย่างเห็นได้ชัดแล้ว ศาลมักจะใช้ดุลพินิจในทางที่เป็นคุณแก่จำเลย ดังปรากฏในบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ดังนี้

มาตรา 227 ให้ศาลใช้ดุลพินิจซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษ จนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย

ฉะนั้น ในการพิจารณาคดีอาญา ศาลจะต้องวินิจฉัยพยานหลักฐานที่คู่ความเสนอต่อศาล ให้เป็นที่แน่ใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริง เพื่อป้องกันไม่ให้มีการลงโทษผู้บริสุทธิ์ เพราะหากลงโทษผิดคนก็จะเสียหายต่อความยุติธรรมและเป็นบาปแก่จำเลยอย่างหนัก นักกฎหมาย ระมัดระวังในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ถึงกับตั้งเป็นสุภาษิตลาตินว่า “ปล่อยคนผิดสิบคนดีกว่าลงโทษ ผู้บริสุทธิ์เพียงคนเดียว” จึงเกิดเป็นหลักว่าโจทก์ผู้กล่าวหาต้องพิสูจน์ให้ได้ความแน่นอนจนหมด ความสงสัยว่าจำเลยได้ทำผิดจริง ศาลจึงจะลงโทษจำเลยนั้นได้ (ธีสุทธิ์ พันฤทธิ์, 2550: 238)

ในคดีอาญาที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ซึ่งไม่ปรากฏประจักษ์พยาน (Eyewitness) หรือพยานประพจน์เหตุแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) ที่จะชี้แจงให้เห็นความผิดของจำเลยได้ พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนจะหาได้กรณีนี้ มีเพียงวัตถุพยาน ที่ตรวจเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุเท่านั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้สนับสนุนการสืบสวนสอบสวนและนำมาประกอบคดี เริ่มตั้งแต่ในชั้นพนักงานสอบสวนในการบ่งชี้การกระทำความผิด ซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดต่อชีวิตและร่างกายนั้น เป็นวัตถุพยานที่ต้องนำไปตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ผลการตรวจพิสูจน์หรือรายงานการตรวจพิสูจน์มาพิจารณารับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาคดีของศาล อันเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรม ดังนั้น ขั้นตอนการตรวจเก็บวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุในเบื้องต้น จึงต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจเก็บให้ถูกต้องตามมาตรฐานในการตรวจเก็บวัตถุพยานนั้น ๆ เพื่อนำไปตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ในขั้นตอนต่อไป พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มานี้ จึงจะเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยชอบ ซึ่งศาลจะรับฟังผลการตรวจพิสูจน์หรือรายงานการตรวจพิสูจน์เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ การห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ มีหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ดังนี้

มาตรา 226/1 ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสีย อันเกิดจากผลกระทบ ต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น

- (2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- (3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- (4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด

พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หมายถึง พยานหลักฐานที่โดยตัวของมันเองแล้วดำรงอยู่ หรือเกิดขึ้นโดยมิได้มีผู้ใดไปกระทำการเสริมแต่งให้เกิดขึ้น มีความน่าเชื่อถือที่จะพิสูจน์ความจริงได้ แต่ในเวลาที่จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยนั้น ได้มีการใช้วิธีการที่มิชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้น เช่น พยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการค้นเคหสถาน ที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นจากศาล หรือการค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะโดยไม่มีเหตุที่จะค้นได้ตามกฎหมาย พยานหลักฐานที่ได้จากการดักฟังทางโทรศัพท์ หรือลักลอบเปิดจดหมายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลตามกฎหมาย พยานหลักฐานที่ได้มาจากการใช้กำลังบังคับผู้ต้องหาในการตรวจเลือด หรือตรวจปัสสาวะ เป็นต้น

พยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ หมายถึง ข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ แล้วนำข้อมูลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบนั้นนำไปสู่การให้ได้พยานหลักฐานมาโดยวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ขังจูงให้ผู้กระทำความผิดบอกข้อมูลหรือให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยสัญญาว่าจะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เพื่อนำไปสู่การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอีกคนหนึ่ง เป็นต้น

ในกรณีตรวจเก็บวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุ เพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ จนกระทั่งได้เป็นผลการตรวจพิสูจน์ หรือรายงานการตรวจพิสูจน์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี จะต้องทำการตรวจเก็บวัตถุพยานโดยปฏิบัติตามวิธีการที่ได้มาตรฐานในการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ก่อนนำส่งห้องปฏิบัติการ ผลการตรวจพิสูจน์หรือรายงานการตรวจพิสูจน์ที่ได้จากการตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการนั้น จึงจะถือได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่ได้มาโดยชอบตามนัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ข้างต้น

หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 นี้ มีที่มาจากทฤษฎีผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ (Fruit of the poisonous tree) คือหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (Exclusionary Rule) ซึ่งเป็นมาตรฐานของศาลสูงประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าพนักงานใช้วิธีนอกกฎหมายเพื่อรวบรวมหลักฐานมาเอาผิดกับผู้ต้องหา กล่าวคือ การได้มาซึ่งพยานหลักฐานชิ้นแรกโดยมิชอบเป็นต้นไม้ที่เป็นพิษ ส่วนพยานหลักฐานอื่นที่สืบเนื่องจากพยานหลักฐานชิ้นแรกที่ได้มาโดยมิชอบเป็นผลไม้มือของต้นไม้ที่เป็นพิษ ซึ่งต้องห้ามมิให้รับฟังด้วย เป็นหลักการตัดพยานที่เกิดจากการบังคับขู่เข็ญหรือได้มาโดยมิชอบหรือได้มาโดยละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งจะต้องถูกตัดออกจากการพิจารณา

ดังนั้น การได้มาซึ่งพยานหลักฐานในชั้นพนักงานสอบสวนนั้น หากพนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการตรวจเก็บวัตถุพยานต่าง ๆ เพียงด้านเดียวโดยไม่ทราบหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในบางกรณีอาจทำให้เกิดผลเสียหายต่อกระบวนการพิจารณาคดีได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพยานหลักฐานด้วย เพื่อเป็น

แนวทางในการรวบรวมวัตถุพยานต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

2.2 นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา

2.2.1 นิติวิทยาศาสตร์กับการดำเนินคดีอาญา นิติวิทยาศาสตร์หรือ Forensic Science มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน forensis หรือ forum ซึ่งหมายถึงการประชุมแสดงความคิดเห็นของพลเมืองร่วมกัน ณ ที่ประชุมใจกลางเมือง ในยุคจักรวรรดิโรมันได้นำมาใช้ในการไต่สวนผู้กระทำความผิดจากคดีต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุม ฝ่ายใดให้เหตุผลหรือโต้แย้งได้ดีกว่าจะเป็นฝ่ายชนะคดี และต่อมาได้มีการเพิ่มการใช้หลักฐานทางวัตถุพยานในที่เกิดเหตุเข้ามาร่วมการตัดสินคดีด้วย จึงทำให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการพิสูจน์หลักฐานประกอบการพิจารณาคดีมากขึ้น เพื่อติดตามหาผู้กระทำความผิดในคดีต่าง ๆ เป็นไปด้วยความถูกต้องและเกิดความยุติธรรม (สุนทรต์ ชูลักษณะ และวิชุดา จันทร์ข้างแรม, 2560: 675)

พงศกรณ ชูเวช (2531: 1) ได้กล่าวไว้ว่า วิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยความจริงซึ่งเป็นที่ประจักษ์อยู่แล้ว ความจริงนี้เกิดขึ้นเมื่อเราได้ประมวลเหตุการณ์ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้น จดจำและบันทึกไว้ เมื่อนำมารวบรวมเข้าก็เกิดเป็นความจริงขึ้น แล้วกลายเป็นหลักวิชาการที่เชื่อถือได้ จึงใช้ถือปฏิบัติสืบเนื่องติดต่อกันมาทุกวันนี้ วิชาที่ว่าด้วยความจริงทั้งหลายนี้ก็คือ วิทยาศาสตร์นั่นเอง เช่น วิชาเคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา และการแพทย์กับศาสตร์อื่น ๆ ที่ว่าด้วยความจริงทางวิทยาศาสตร์ทั้งหมดด้วย และเมื่อนำเอาผลการทดลองกับการปฏิบัติในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์หลาย ๆ ครั้งมาประมวลให้เกิดประโยชน์ในทางกฎหมายเพื่อแสดงเหตุผลอย่างชัดเจนถึงการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาได้ จึงเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์อย่างหนึ่งเรียกว่า “นิติวิทยาศาสตร์” อันเป็นวิชาที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายกับวิทยาศาสตร์

พัชรา สิ้นลอยมา (2560: 3) ได้ให้ความหมายนิติวิทยาศาสตร์ไว้ว่า นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) ในความหมายโดยทั่วไปนั้น คือ การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า นิติวิทยาศาสตร์คือ การนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความและแก้ปัญหาในทางกฎหมาย

นิติวิทยาศาสตร์จำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ตามการจำแนกประเภทของวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ (อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ, 2552: 2 - 4)

1. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ได้แก่ วิชาพิสูจน์หลักฐาน (Criminalities) เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งอาศัยกฎเกณฑ์ ทฤษฎีต่าง ๆ ของวิทยาศาสตร์หลายสาขาเช่น เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา มารวมกันภายใต้กำหนดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมาย เพื่อบรรลุจุดประสงค์สำคัญคือ การพิสูจน์การกระทำผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา

2. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นนิติวิทยาศาสตร์ในประเภทนี้มีด้วยกันหลายสาขา ยกตัวอย่างเช่น

2.1 นิติเวชศาสตร์ (Legal Medicine) หมายถึง วิชาแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และยังรวมไปถึงวิชากฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และประกอบวิชาชีพของแพทย์ด้วยขอบเขตของวิชานิติเวชศาสตร์ในปัจจุบันกว้างขวางมาก อาจแบ่งได้เป็นส่วน ๆ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ธรรมศาสตร์คลินิก (Clinical Jurisprudence) หมายถึง การตรวจและให้ความเห็นเกี่ยวกับการตรวจรักษาผู้ป่วยที่มีคดีความในศาล เช่น การตรวจบาดแผล การตรวจร่างกายผู้เสียหายในคดีความผิดทางเพศ การตรวจผู้ป่วยหรือผู้ที่มีประกันชีวิต เป็นต้น

2.1.2 นิติพยาธิวิทยา (Forensic Pathology) หมายถึง การตรวจชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายการให้ความเห็นเกี่ยวกับเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย

2.1.3 นิติพิษวิทยา (Forensic Toxicology) เป็นการตรวจวิเคราะห์หาพิษหรือสารพิษจากศพ หรือส่วนของศพหรือจากพยานวัตถุอื่น

2.1.4 นิติเซโรโลยี (Forensic Serology) คือ การตรวจหาหมู่เลือด หมู่ น้ำเหลือง หมู่ของโปรตีนในน้ำเหลือง ตลอดจนตรวจหาหมู่ของเอ็นไซม์เพื่อการพิสูจน์ความเป็นพ่อลูก พิสูจน์คราบเลือด เป็นต้น

2.1.5 นิติจิตเวชศาสตร์ (Forensic Psychiatry) คือ การตรวจวินิจฉัยผู้ป่วยโรคจิตที่เกี่ยวข้องกับคดีต่าง ๆ

2.1.6 เวชศาสตร์การจราจร (Traffic Medicine) ได้แก่ การตรวจร่างกายผู้ขับขี่ยานพาหนะ การตรวจหาความเมาโดยการตรวจปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดในคดีจราจร

2.1.7 การตรวจพยานวัตถุทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence) ได้แก่ การตรวจเส้นผม คราบสูลจิ คราบเลือด ซึ่งจะใช้เป็นพยานหลักฐานในทางคดีต่าง ๆ

2.2 นิติวิศวกรรมศาสตร์ (Forensic Engineering) เป็นสาขาวิชาที่ประยุกต์ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการตรวจสอบ เพื่อค้นหาข้อมูลทางกายภาพของความเสียหาย ความล้มเหลวในงานด้านวิศวกรรม เป็นกระบวนการตรวจสอบ วัสดุ ผลิตภัณฑ์ โครงสร้าง ชิ้นส่วนที่เกิดความเสียหายไม่สามารถใช้งานได้ ที่ก่อให้เกิดการเรียกร้องค่าเสียหายรวมถึงการฟ้องร้องซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมาย โดยสามารถช่วยในการพิจารณาตัดสินคดีให้ได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

2.3 นิติทันตวิทยา (Forensic Odontology) เป็นการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลโดยใช้ฟันทั้งจากบุคคลที่มีชีวิตและศพ

2.4 นิติเภสัชวิทยา (Forensic Odontology) เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับยามาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เช่น ยาพิษ ยาที่มีผลต่อจิตและประสาท ยาที่เป็นอันตราย เป็นต้น

2.5 นิติมนุษย์วิทยา (Forensic Anthropology) เมื่อมีการค้นพบกระดูกที่ต้องสงสัยว่าเป็นมนุษย์หรือไม่ ณ ที่ใด โอกาสที่จะเรียกใช้นักวิทยาศาสตร์ที่อยู่ในสาขามนุษยวิทยานั้นมีมากที่สุดที่จะเห็นได้เด่นชัด ได้แก่ กรณีการเกิดอุบัติเหตุซึ่งมีผู้ประสบเคราะห์กรรมเป็นจำนวนมากและไม่อาจทราบจากสภาพร่างกายที่หลงเหลืออยู่ว่าเป็นของผู้ใดบ้างนั้น นักมนุษย์วิทยาจะมีบทบาทเป็นอย่างมาก เพราะไม่เพียงแต่ต้องเป็นผู้ยืนยันการตายเท่านั้น ยังต้องระบุให้แน่ชัดว่าเป็น

ผู้ใด เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับสินไหมทดแทนประกอบการฟ้องร้องทางแพ่งหรือการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน การจดทะเบียนสมรสใหม่ เป็นต้น

บุคคลที่ทำหน้าที่นี้มักจะเป็นนักมนุษยวิทยาในสาขาวิชาการตรวจวิเคราะห์เกี่ยวกับกระดูกโครงร่างมนุษย์ โดยเริ่มต้นศึกษาตั้งแต่มนุษย์สมัยดึกดำบรรพ์เป็นต้นมา เทคนิคต่าง ๆ ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้สามารถบอกอายุ เพศ เชื้อชาติ และโครงร่างของผู้ตายนั้นนับเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์เป็นอย่างมากในการสืบสวนสอบสวน

2.6 นิติกีฏวิทยา (Forensic Entomology) เป็นการศึกษาถึงแมลงและหนอนที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น การพิสูจน์ชนิดของแมลงในศพ ซึ่งจะนำไปสู่ระยะเวลาในวงจรชีพและทำให้ทราบเวลาตายโดยประมาณของศพได้

นอกจากนี้ในปัจจุบัน การกระทำผิดเกี่ยวกับข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง ได้จัดตั้งกลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการเป็นกองบังคับการหรือส่วนราชการอย่างอื่นในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ข้อ 2 (19) ข (9) คือ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานและของกลางในคดีเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี

โดยสรุป นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) ที่จะนำมาใช้ในการสืบสวนสอบสวนจะประกอบด้วย

- 1) งานตรวจสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Investigation) เก็บรวบรวม (Collection) ถ่ายรูป (Forensic Photography) และนำส่งวัตถุพยาน (Preservation)
- 2) งานพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistics)
- 3) งานนิติเวชศาสตร์ (Forensic Medicine)
- 4) งานนิติทันตวิทยา (Forensic Odontology)
- 5) งานนิติจิตเวชวิทยา (Forensic Psychology)
- 6) งานนิติเภสัชวิทยา (Forensic Phamacology)
- 7) งานนิติมนุษยวิทยา (Forensic Anthropology)
- 8) งานนิติวิศวกรรมศาสตร์ (Forensic Engineering)
- 9) งานนิติวิศวกรรมศาสตร์ สาขาสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication)
- 10) งานนิติกีฏวิทยา (Forensic Entomology)
- 11) งานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Forensic computer)

คดีอาชญากรรมทุกประเภท การกระทำผิดที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งเป็นไปได้ยากมากที่ผู้กระทำผิดจะไม่ทิ้งร่องรอยพยานหลักฐานไว้ โดยทั่วไปแนวทางการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะมุ่งหาพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ก่อนเป็นอันดับแรก ในบางกรณีที่ไม่มีพยานบุคคลรู้เห็นเหตุการณ์ที่สามารถยืนยันตัวคนร้ายได้ ต้องอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวน ติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้และมีคุณค่าในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีที่มีประสิทธิภาพ สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน และนับวันจะมีความสำคัญในการพิสูจน์ความจริงได้มากขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จึงมีบทบาทในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น เนื่องจากผ่านกระบวนการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีความชัดเจนแน่นอน และสืบโดยผ่านพยานผู้เชี่ยวชาญอีกชั้นหนึ่ง สามารถช่วยแก้ปัญหาในการรับฟังพยานบุคคลได้อีกระดับหนึ่ง จึงสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมได้เป็นอย่างดี (พัชรา สินลอยมา, 2560: 3)

จากประโยชน์ดังกล่าว จึงมีการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในขอบเขตโดยทั่วไป ดังนี้

1. การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation and Forensic)
2. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palm print, Footprint)
3. การตรวจเอกสาร (Document) เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน
4. การตรวจอาวุธปืนและกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)
5. การตรวจทางเคมี (Forensic Chemistry) เช่น ตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบเคมีของสารต่าง ๆ
6. การตรวจทางฟิสิกส์ (Forensic Physics) เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนของรถ
7. การตรวจทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence) เช่น ตรวจเส้นผม ตรวจเลือด ตรวจจอสุนัข
8. การตรวจทางนิติเวช (Forensic Medicine) ได้แก่ งานนิติพยาธิ งานชีวเคมี งานพิสูจน์บุคคล งานภาพการแพทย์

กลุ่มงานต่าง ๆ ช่วยให้การปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เอื้อประโยชน์ต่อการติดตามนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษทางอาญา

2.2.2 การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา การสืบสวนและสอบสวนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่งในการดำเนินคดีอาญา เพราะการสืบสวนและสอบสวนมีผลกระทบโดยตรงต่อการสร้างหรือทำลายกระบวนการยุติธรรม (Due Process of Law) สุดแต่ว่าการการสืบสวนและสอบสวนได้ดำเนินไปโดยถูกต้องสมบูรณ์และชอบธรรมเพียงใด ถ้าการสืบสวนและสอบสวนกระทำโดยไม่มีประสิทธิภาพขาดหลักการและเหตุผลแล้ว ผลการดำเนินการของเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมในชั้นอัยการและศาลก็จะดำเนินการให้เกิดความเที่ยงธรรมได้โดยยาก เพราะการพิจารณาตัดสินคดีต้องอาศัยพยานหลักฐานจากการสืบสวนและสอบสวนที่ได้รับรวบรวมไว้เป็นสำคัญ ถ้าการรวบรวมพยานหลักฐานไว้ไม่ดีพอ ศาลอาจยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับจำเลยและพิจารณาพิพากษายกฟ้องของโจทก์ ปล่อยตัวจำเลยพ้นข้อหาไปทั้งที่ข้อเท็จจริงจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง (สง่า ตวงอัมพร และประดิษฐ์ กล้านรงค์, 2531: 1)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10) ได้ให้ความหมายของการสืบสวนไว้โดยได้บัญญัติไว้ว่า การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด

เวทย์ เพชรบรม (2528: 5) ได้ให้ความหมายของการสืบสวนว่าเป็นศิลปะที่สลับซับซ้อนและละเอียดอ่อน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนเทคนิคและยุทธวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมตามลักษณะของคดีและความมุ่งหมายของการสืบสวนสอบสวนอยู่เสมอ นอกจากนี้การสืบสวน

ยังจะต้องอาศัยประสบการณ์และความสามารถเฉพาะตัวเข้าช่วยเสริมอีกด้วย จึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจระบุได้แน่นอน

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ (2552: 8) ได้อธิบายไว้ว่า การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด

พอล บี. เวสต์น (Paul B. Weston) ให้นิยามของการสืบสวนว่า “การสืบสวนคดีอาญา คือ การค้นหาความจริงโดยวิธีทางของกฎหมายจากบุคคลและวัตถุต่าง ๆ เพื่อลำดับเหตุการณ์ การกระทำหรือการงดเว้นกระทำการมิชอบด้วยกฎหมายจากบุคคลและวัตถุต่าง ๆ เพื่อลำดับเหตุการณ์การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำการมิชอบด้วยกฎหมายย้อนหลังไปอย่างได้ถูกต้อง (Reconstructing the Crime) การสืบสวนเป็นการค้นหาจากสิ่งที่ผู้สืบสวนรู้ไปจนถึงที่เขาไม่รู้ เป็นการค้นย้อนหาไปสู่อดีตที่มีอาชญากรรมเกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อหาความจริงเท่าที่จะสืบทราบได้จากการสืบสวนข้อเท็จจริงภายหลังเกิดเหตุ”

จากความหมายของการสืบสวนดังกล่าว สรุปได้ว่า การสืบสวนเป็นกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อนำข้อเท็จจริงและหลักฐานนั้นมาสู่การสอบสวน เพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิดและเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

การสืบสวนคดีอาญาเป็นบทบาทสำคัญของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องดำเนินการตั้งแต่การรวบรวมและจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันอาชญากรรมล่วงหน้าตลอดจนถึงการสืบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อจับกุมผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมาย ในเดิมเชื่อว่าการสืบสวนเป็นเรื่องของโชคและประสบการณ์ หรือความชำนาญเฉพาะตัวของผู้สืบสวนเท่านั้น แต่ปัจจุบันยอมรับว่าจะต้องนำเอาทฤษฎีและหลักการทางวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบสวนคดีอาญา (เอก อังสนานนท์, 2555: หน้าคำนำ)

เจ้าพนักงานที่มีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 17 กำหนดว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาได้ เมื่อประกอบกับ มาตรา 2 (16) จึงสรุปได้ว่า เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการสืบสวนคดีอาญาได้นั้น ได้แก่ เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และตำรวจ เป็นต้น รวมถึงฝ่ายปกครองอื่น ๆ เช่น สรรพากรที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษี, ขนส่งมีหน้าที่จับกุมยานพาหนะขนส่งรถโดยสารที่กระทำผิดกฎหมาย ศาลากรมีหน้าที่ควบคุมจัดเก็บภาษีดูแลสินค้านำเข้าหรือส่งออก พนักงานตรวจคนเข้าเมือง มีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปรามในคดีที่กระทำผิดต่อพ.ร.บ. คนเข้าเมือง อันเป็นภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนเพื่อรักษากฎหมายและรักษาความสงบเรียบร้อยด้วยกันทั้งสิ้น (ประโมทย์ จารุณิล, 2554: 5 – 6)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 17 บัญญัติว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาได้” ดังนั้นผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาตามกฎหมายคือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทุกชั้นยศมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาได้ โดยตำรวจมีอำนาจสืบสวนจับกุมไม่จำกัดพื้นที่ แต่ถ้า

เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำนาจสืบสวนจับกุมจำกัดเฉพาะ
ท้องที่รับผิดชอบ

ดังนั้น การสืบสวนจึงมีได้ ทั้งก่อนการกระทำผิดและหลังกระทำผิด โดยที่กรณีก่อน
การกระทำผิดเป็นการทำไปเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น การส่งรถตำรวจสายตรวจออกพื้นที่เพื่อหาข่าว
และป้องกันปราบปรามจับกุมผู้กระทำผิดซึ่งหน้า ส่วนการสืบสวนหลังกระทำผิดเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริง
และหลักฐานเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิดซึ่งเป็นงานที่สนับสนุนการสอบสวน

ในคดีอาญา การสอบสวนเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน
เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำ
ความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา จึงถือได้ว่าการสอบสวนนั้น ถือเป็นหัวใจของ
กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากประสิทธิผลแห่งการฟ้องร้องคดีย่อมขึ้นอยู่กับการรวบรวม
พยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพ (สนธยา รัตนธรรส, 2555: 2)

การสอบสวน (Inquiry) นั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11) ได้บัญญัติ
ไว้ว่า “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติ
แห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือ
พิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ

คณิต ณ นคร (2536: หน้าคำนำ) ได้อธิบายไว้ว่า ในส่วนวิธีการค้นหาความจริงตามที่ปรากฏใน
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่สำคัญคือการสอบสวน การสอบสวนจึงเป็นอำนาจหนึ่งในกระบวนการค้นหา
ความจริงที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นจุดตั้งต้นของการตั้งรูปคดีและกระบวนการพิจารณาคดี หากการตั้งรูปคดีสอบสวน
ไม่ชัดเจนถูกต้อง ก็อาจจะไม่มีทางแก้ไขในขั้นต่อไปได้ เรียกว่า การสอบสวนเป็นต้นทางกระบวนการยุติธรรม
อย่างแท้จริง หากต้นธารขุ่นมัวเสียแล้วปลายธารก็อาจจะใสสะอาดไปไม่ได้

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์ (2555: หน้าคำนำ) ได้กล่าวไว้ว่า ในการค้นหาความจริงโดยพยานหลักฐาน
จำต้องอาศัยการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย ซึ่งได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อ
จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ วิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่า
การสอบสวน

จากนิยามของการสอบสวนสรุปได้ว่า การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการ
ดำเนินการทั้งหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือการ
พิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษและกระทำโดยพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวน

การสอบสวนเป็นเงื่อนไขของการฟ้องคดี เนื่องจากกฎหมายห้ามมิให้พนักงานอัยการ
ยื่นฟ้องคดีใดต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นมา ตาม ป.วิอาญา ม.120 แต่ในคดี
ที่ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องก่อนเสมอ ซึ่งก็เปรียบเสมือนเป็นการสอบสวนนั่นเอง และ
พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง แต่ถ้าเป็นความผิดต่อส่วนตัวห้ามมิให้มี
การสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบตาม ป.วิอาญา ม. 121 อันเห็นได้ว่า การสอบสวนของพนักงาน
สอบสวนจะมีผลต่อการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ หากพนักงานสอบสวนไม่ปฏิบัติตาม ป.วิอาญา ม. 121 แล้ว
ย่อมถือว่ามิได้มีการสอบสวนในคดีความผิดนั้น และการสอบสวนต้องเกิดจากอำนาจหน้าที่และดำเนินการ
ถูกต้องตามกฎหมาย แต่บางกรณีการสอบสวนไม่ชอบ มีผลให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ศาลต้องยกฟ้อง

หรือเป็นการสอบสวนโดยชอบ พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องแต่ศาลไม่รับฟังเป็นพยานหลักฐาน (พพัฒน์ วสุวัช, 2553: 11)

จะเห็นได้ว่าการสอบสวนจะมีได้เฉพาะกรณีหลังกระทำผิดเท่านั้น เพราะกฎหมายบัญญัติ คำนียามข้างต้นว่า เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายอื่นซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไป เกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา ดังนั้น หากยังไม่มีกรกล่าวหา กล่าวคือยังไม่มีคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน และเมื่อพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาล การสอบสวนจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งและถือเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรม ทางอาญา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การสอบสวนคือการตรวจสอบว่าคดีอาญาที่เกิดขึ้น ผู้ต้องหาจะกระทำผิดตามที่ถูกรกล่าวหาหรือไม่ ดังนั้นในคดีอาญาการสอบสวนจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะการดำเนินคดีอาญาโดย รัฐที่จำเป็นต้องผ่านการสอบสวนก่อนจึงจะฟ้องคดีผู้ต้องหาต่อศาลได้

ผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเท่านั้น ซึ่ง ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อย ตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่า ได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่อยู่ใน หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ จะเห็นได้ว่ากฎหมาย กำหนดไว้ในเรื่องคดีอาญาทั่ว ๆ ไปให้ความหมายพนักงานสอบสวน ได้แก่ ตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อย ตำรวจตรีขึ้นไปและได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนและจะมีอำนาจสอบสวนเฉพาะภายในเขต อำนาจของตนเท่านั้น แต่หากมีกฎหมายพิเศษกำหนดให้ผู้ใดเป็นพนักงานสอบสวน ก็เป็นไปตามข้อยกวันนั้น ๆ เช่น พ.ร.บ.ป้องกันปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ส. มีอำนาจในการ สืบสวน สอบสวนและการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ หรือ พ.ร.บ.ป้องกันและ ปราบปรามการกระทำเป็นโจรสลัด พ.ศ. 2534 ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเรือทำการสอบสวนในเบื้องต้นใน ความผิดฐานโจรสลัดในทะเลหลวง เป็นต้น

กระบวนการสืบสวนและสอบสวน แม้จะมีความแตกต่างในวัตถุประสงค์และวิธีการ ก็ตาม แต่งานทั้งสองมีกระบวนการที่ปฏิบัติควบคู่กันไป มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป้าหมายเดียวกัน นั่นก็คือ การรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งการสืบสวนมีทั้งเป็นการดำเนินการก่อนการกระทำผิด ทางอาญาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย อันเป็นมาตรการเชิงรุกเพื่อตัดวงจรการเกิดของคดีอาญาและเป็นการ ดำเนินการหลังมีการกระทำผิดทางอาญาเกิดขึ้น อันเป็นมาตรการเชิงรับ โดยมุ่งเน้นเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐาน เพื่อทราบรายละเอียดแห่งการกระทำผิดที่กล่าวหาถูกนำมาประกอบเข้ากับการสอบสวนที่ พนักงานสอบสวนเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายในการรวบรวมข้อเท็จจริงและหลักฐานที่ได้ เพื่อพิสูจน์ความผิด ตามข้อกล่าวหาและเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ (พัชรา สินลอยมา, 2560: 16)

สำหรับความแตกต่างระหว่างการสืบสวนกับการสอบสวน จะกล่าวได้ตามประเด็นหลัก ๆ ดัง ตารางที่ 1 (เอก อังสนานนท์, 2555: 14)

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างการสืบสวนกับการสอบสวน

ประเด็น	การสืบสวน	การสอบสวน
วิธีการ	การแสวงหา	1. การรวบรวม 2. การดำเนินการตาม ป.วิ.อาญา
สิ่งที่ต้องการ	1. ข้อเท็จจริง 2. หลักฐาน	1. พยานหลักฐาน (พยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล)
วัตถุประสงค์	1. เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย 2. เพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด	1. ทราบข้อเท็จจริง 2. พิสูจน์ความผิด 3. เพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมา
ผู้มีอำนาจ	1. เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง 2. ตำรวจ 3. เจ้าพนักงานอื่น ๆ ตามกฎหมาย เฉพาะ	1. พนักงานสอบสวน
ขอบเขตของอำนาจ	1. ทำไปตามอำนาจหน้าที่ของ เจ้าพนักงานปกครองหรือตำรวจที่อยู่ ในการรักษาความสงบเรียบร้อย	1. ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 18, 19, 20, 21
เงื่อนไข	1. สืบสวนได้ทั้งก่อนเกิดเหตุและหลัง เกิดเหตุ 2. ไม่ต้องมีความผิดที่กล่าวหา	1. ต้องมีความผิดเกิดขึ้นแล้ว 2. การกล่าวหาในความผิดนั้น

2.2.3 การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญา ในการดำเนินคดีอาญา พยานหลักฐานถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการพิสูจน์ความจริงแห่งคดีซึ่งพยานหลักฐานคือ สิ่งที่สามารถนำมา พิสูจน์ความจริงตามที่ได้มีการกล่าวอ้างในข้อเท็จจริงแห่งคดี ในคดีอาญาจะมีความสองฝ่ายคือโจทก์และ จำเลย โดยการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลทั้งโจทก์และจำเลยต่างมีหน้าที่ในการแสวงหาและนำ พยานหลักฐานมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือที่ตนได้ระบุมาในคำฟ้องและคำให้การเพื่อ สนับสนุนข้อกล่าวหาและข้อกล่าวแก้ของตน โดยศาลจะนำข้อมูลที่ได้จากการสืบพยานที่คู่ความนำสืบให้ ศาลเห็นมาพิจารณาซึ่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือเพื่อตัดสินคดีความนั้นต่อไป เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า พยานหลักฐานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี ถ้าหากขาดปัจจัยดังกล่าวแล้ว การพิจารณาคดีเพื่ออำนวยความสะดวกย่อมไม่สามารถดำเนินไปได้ เนื่องจากศาลจะขาดเครื่องมือในการวินิจฉัย ข้อเท็จจริงแห่งคดี (เข้มชัย ชูติวงศ์, 2529: 1)

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวอ้างในการดำเนินคดีไม่ว่าจะ เป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาหรือคดีประเภทอื่น ๆ เช่น คดีปกครอง ส่วนมากแล้วจะมีความสองฝ่าย คือ โจทก์และ

จำเลย ทั้งโจทก์และจำเลยต่างก็จะกล่าวอ้างข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาในคำฟ้องและคำให้การเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาและข้อกล่าวแก้ของตน ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมจะตรงกันบ้างและขัดแย้งกันบ้าง ถ้ากระบวนพิจารณาจบสิ้นเพียงเท่านั้น ศาลย่อมไม่สามารถจะชี้ขาดได้ว่าฝ่ายใดถูกฝ่ายใดผิด เพราะศาลไม่มีทางจะทราบได้ว่าฝ่ายใดพูดจริงฝ่ายใดพูดเท็จ ฉะนั้น คู่ความแต่ละฝ่ายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาทางพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างของตนให้ศาลเชื่อ ซึ่งได้แก่การนำพยานหลักฐานมาแสดงยืนยันข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างนั่นเอง (เข็มชัย ชูติวงศ์, 2551: 8)

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่มีคุณสมบัติสามารถที่จะบ่งชี้หรือสื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริง หรือความไม่เป็นจริงในปัญหาที่พิพาทกันในอรรถคดีได้ ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพของพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ (เจริญ ภัคศิธนากุล, 2553: 59)

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น ใช้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิดและสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำเข้ากับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ พยานหลักฐานจึงประกอบไปด้วย พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ (สมภพ เองสมบูรณ์, 2551: 2)

จากคำจำกัดความที่กล่าวมาข้างต้นทำให้พอเข้าใจได้ว่า พยานหลักฐาน (Evidence) หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่แสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่ศาล ไม่ว่าจะพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ เพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 132 กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนและมีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานกับการดำเนินการทั้งหลายอื่น ซึ่งหมายความรวมถึง การจดบันทึก ถ่ายภาพ ทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุและการกระทำอื่น ๆ เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษทางอาญา

การที่พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับใช้ในชั้นศาลได้ จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ การหลีกเลี่ยงหรือปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการนี้ จะเป็นจุดอ่อนให้ถูกทนายโต้แย้งในชั้นศาล ทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานนั้นสูญหายไป (เอกสารคำสอนวิชาพิสูจน์หลักฐาน 1 โดย พ.ต.ท. สันต์ สุขวัจน์ อ้างถึงใน พล.ต.อ. เอก อังสนานนท์, 2555: 26)

กฎข้อที่ 1 “ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ”

การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรก (เจ้าหน้าที่ดับเพลิงหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่) ไปถึงสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ (แพทย์, เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน) ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย”

หมายถึง บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ ตัวอย่างเช่น เป็นพนักงานสอบสวน เป็นเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ เป็นต้น

กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม”

ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของพยานวัตถุตำแหน่งที่พบและบรรจุในหีบห่อรักษาไว้อย่างเหมาะสม

กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด”

หมายถึงว่าพยานหลักฐานนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงาน ตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาลโดยไม่ขาดช่วงการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ จะต้องมีการแสดงการรับส่งของกลางนั้นโดยตลอด

เมื่อใดที่มีการนำพยานหลักฐานไปแสดงในชั้นศาลจะต้องมีการตรวจสอบดังนี้

- 1) พยานหลักฐานนั้นเป็นอันเดียวกันกับที่พบในสถานที่เกิดเหตุหรือไม่
- 2) สิ่งที่เป็นสาระสำคัญของพยานหลักฐานนั้น จะต้องไม่เปลี่ยนแปลงและมีสภาพเหมือนกับ

ตอนที่เก็บจากสถานที่เกิดเหตุ

โดยทั่วไปแล้ว ขั้นตอนการตรวจสอบพยานหลักฐานในชั้นศาลสามารถกระทำได้ง่าย โดยบุคคลที่เป็นผู้พบพยานหลักฐานนั้นในสถานที่เกิดเหตุ แต่ในบางกรณีที่มีบุคคลหรือหน่วยงานครอบครองพยานหลักฐานมากกว่าหนึ่ง เช่น เมื่อนำพยานวัตถุส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ ศาลจะต้องให้แสดงลูกโซ่แห่งการครอบครองพยานวัตถุ ซึ่งประกอบด้วย

1. การจัดการ (Taking) : กระทำโดยบุคคลผู้เก็บพยานวัตถุเพื่อจำแนกพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุ โดยการทำดำหนิ ระบุวัน เดือน ปี เวลาที่เก็บ พร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ของพยานวัตถุนั้นจากสถานที่เกิดเหตุจริง

2. การเก็บ (Keeping) : พิสูจน์ให้เห็นว่าการเก็บและครอบครองพยานวัตถุได้กระทำอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและผิดพลาดขึ้น วิธีการที่ดีที่สุดคือ แสดงให้เห็นว่าพยานวัตถุนั้นได้ถูกเก็บอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการแยกเก็บและจำกัดให้เกี่ยวข้องกับได้เฉพาะผู้ที่จำเป็นเท่านั้น

3. การขนส่ง (Transporting) : การขนส่งวัตถุพยานทุกครั้ง จะต้องมีความรัดกุมและแสดงให้เห็นว่าไม่เกิดการสับสนกับของกลางหรือพยานวัตถุอื่น ๆ รวมถึงแสดงให้เห็นถึงว่า พยานวัตถุนั้นได้ถูกบรรจุหีบห่อปิดผนึก และติดฉลากได้อย่างเหมาะสม ถ้าของกลางนั้นส่งไปทางไปรษณีย์ ก็จะต้องเป็นไปรษณีย์ลงทะเบียนและมีหลักฐานการรับอย่างถูกต้อง

4. การส่งมอบ (Delivering) : เป็นการตรวจพิสูจน์ว่า ของกลางได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับ (เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญในห้องปฏิบัติการ, แพทย์ หรือหน่วยงานอื่น) อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีหลักฐาน แสดง วัน เดือน ปี เวลา ที่รับของกลาง รายละเอียดของของกลาง และให้ผู้รับลงลายมือชื่อ พร้อมทั้ง วัน เวลา ไว้ในสำเนาหนังสือนำส่ง

2.2.3.1 ประเภทของพยานหลักฐาน การแบ่งแยกพยานหลักฐานออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้นแบ่งได้หลายวิธีตามลักษณะ ชนิด หรือคุณภาพของพยานหลักฐานนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณาพยานหลักฐานในแง่มุมใด ได้มีการแบ่งประเภทของพยานหลักฐานดังนี้ (สุพิศาล ภักดีนถนาถ, 2556: 11 - 18)

- 1) พยานบุคคล พยานเอกสารและพยานวัตถุ การแบ่งวิธีนี้มุ่งที่สภาพของพยานหลักฐานและเป็นวิธีแบ่งที่ยอมรับกันทั่วไป แม้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ก็ได้บัญญัติพยานทั้งสามชนิดนี้ไว้อย่างชัดเจน

พยานบุคคล คือ พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากคำเบิกความของบุคคลต่อศาล จะเห็นว่าผู้ที่มาเบิกความเป็นพยานเรียกว่า พยานบุคคล (Eye witness) แต่ตัวบุคคลไม่ใช่พยานหลักฐาน ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงที่บุคคลผู้นั้นเบิกความต่อศาลต่างหากที่เป็นพยานหลักฐาน แม้ศาลจะได้บันทึกคำเบิกความไว้ในเอกสารก็ยังคงเรียกว่าเป็นคำให้การของ “พยานบุคคล” แต่หากนำเอกสารที่บันทึกถ้อยคำ พยานนั้นไปใช้ในเรื่องอื่นพยานหลักฐานนั้นก็จะเรียกว่า “พยานเอกสาร”

พยานเอกสาร คือ ข้อความที่บันทึกไว้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด และไม่ว่าจะบันทึกในวัสดุใดที่สามารถสื่อหรือแสดงความหมายของสิ่งที่บันทึกไว้ให้ศาลเข้าใจได้ ข้อความนั้นจะเป็นตัวอักษร ตัวเลข เครื่องหมาย สัญลักษณ์ จะเกิดขึ้นด้วยการเขียน พิมพ์ แกะสลัก และจัดทำลงบนกระดาษ ผ้า ผนัง ก้อนหิน ไม้ โลหะ ก็ได้ทั้งสิ้น ขอเพียงแต่เสนอพยานนั้นเพื่อสื่อความหมายที่บันทึกอยู่ในพยานชิ้นนั้น บางครั้งจึงสับสนระหว่างพยานเอกสารกับพยานวัตถุ เช่น นำสืบว่าข้อความที่สลักลงบนก้อนหินมีความหมายอย่างไร เป็นการนำสืบข้อความในก้อนหินในฐานะเป็นพยานเอกสาร แต่ถ้านำสืบว่า ได้มีการสลักข้อความไว้ที่ก้อนหินหรือไม่เป็นการนำสืบก้อนหินที่มีข้อความในฐานะเป็นพยานวัตถุ

พยานวัตถุ คือ สิ่งใด ๆ ที่เสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลตรวจดู มิใช่การอ่านหรือพิจารณาข้อความในวัสดุชิ้นนั้น เช่น นำสืบมีดที่คนร้ายใช้แทงผู้ตายว่ามีความกว้างยาวเท่าใด นำสืบบาดแผลบนตัวผู้เสียหายว่าเป็นกรณีเสียชีวิตหรือไม่ พยานวัตถุไม่จำเป็นต้องเป็นวัตถุสิ่งของที่สมารถหยิบจับหรือมองเห็นได้เท่านั้น แต่หมายถึงทุกสิ่งที่เสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลรับรู้ถึงสภาพความมีอยู่หรือความเป็นไปของสิ่งของนั้นเอง ถ้าขอให้ศาลพิสูจน์กลิ่น กลิ่นย้อมเป็นพยานวัตถุ หรือการให้พิสูจน์เสียงก็ทำในทำนองเดียวกัน เมื่อคู่ความอ้างพยานวัตถุ ศาลจะรับฟังพยานวัตถุที่อ้างได้ก็ต่อเมื่อศาลได้มีโอกาสตรวจดูวัตถุชิ้นนั้น ดังนั้น ถ้าคู่ความนำมาศาลได้ คู่ความจะต้องนำมา ถ้านำมาไม่ได้ต้องนำศาลไปตรวจดู ณ ที่วัตถุชิ้นนั้นอยู่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 241 (เดินเผชิญสืบ)

2) พยานผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง พยานผู้มาเบิกความให้ความเห็นต่อศาลในฐานะเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษในวิชาการบางอย่าง กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 128, 129, 130 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และมาตรา 243, 244 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงบางอย่างไม่สามารถให้บุคคลธรรมดาเป็นพยานได้ เพราะต้องอาศัยเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ในการพิสูจน์ ซึ่งจะทราบความจริงได้จึงต้องให้ผู้ทำการศึกษาเป็นพิเศษในเรื่องนั้น ๆ ตรวจสอบและออกความเห็น เพื่อที่ศาลจะได้พิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทให้คู่ความได้ เช่น มีปัญหาว่าสิ่งที่ผู้ตายรับประทานผสมยาพิษหรือไม่ และที่ตายนั้นเป็นเพราะยาพิษหรือไม่ การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเช่นนี้ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญทางวิทยาศาสตร์ ก็ต้องให้ผู้ที่มีความรู้เป็นผู้ตรวจสอบและให้ความเห็น จึงได้แยกพยานผู้เชี่ยวชาญออกจากพยานบุคคลธรรมดา ซึ่งถูกจำกัดคำให้การเฉพาะข้อเท็จจริงที่พยานได้รู้เห็นเท่านั้น

ผู้เชี่ยวชาญมีอยู่ 3 ประเภท คือ

2.1 ผู้ชำนาญการพิเศษที่ศาลหรือคู่ความในคดีอาญาเรียกร้องหรืออ้างตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 มีรายละเอียดดังนี้

ผู้ชำนาญการพิเศษ ได้แก่ ผู้ใดโดยอาชีพหรือมิใช่ก็ตามมีความชำนาญพิเศษในทางใด ๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศซึ่งความเห็นของเขานั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา อาจเป็นพยานในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกายหรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย ตรวจลายมือ ทำการทดลองหรือกิจการอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 วรรคแรก ผู้เชี่ยวชาญที่ศาลตั้งอาจทำความเห็นเป็นหนังสือหรือเบิกความด้วยวาจาก็ได้ และเมื่อเบิกความด้วยวาจาก็ย่อมเบิกความตามความเห็นที่จดลงไว้ ส่วนผู้เชี่ยวชาญที่คู่ความอ้างหรือผู้ชำนาญการพิเศษต้องมาเบิกความต่อหน้าศาลเสมอ แต่ถ้าได้ทำความเห็นเป็นหนังสือไว้ก็เบิกความจากความเห็นที่ทำไว้นั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243 วรรคสอง

2.2 ผู้เชี่ยวชาญที่ศาลตั้งขึ้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 99 วรรคแรก และมาตรา 129

2.3 ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญที่คู่ความอ้างเป็นพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 99 วรรคสอง

พยานผู้เชี่ยวชาญเป็นพยานแสดงความคิดเห็นตามหลักวิชาการ ซึ่งปกติศาลก็รับฟังแต่มิใช่ว่า จะต้องเชื่อพยานผู้เชี่ยวชาญเสมอไป ค่าของพยานผู้เชี่ยวชาญจะมีน้ำหนักกว่าประจักษ์พยานหรือไม่ ก็ต้องพิจารณาตามรูปเรื่องและต้องอาศัยเหตุผลและพยานหลักฐานอื่นประกอบ ซึ่งผิดกับประจักษ์พยานซึ่งเป็นผู้ได้ยินกับหู เห็นด้วยตาของตนเอง จึงน่าจะถือว่าพยานผู้เชี่ยวชาญ (ฎีกาที่ 4299/2535)

3) พยานชั้นหนึ่งและพยานชั้นสอง การแบ่งวิธีนี้มุ่งที่ความใกล้ชิดของพยานกับข้อเท็จจริงเกิดขึ้น คำว่า “พยานชั้นหนึ่งและพยานชั้นสอง” นั้น ไม่ปรากฏในกฎหมายไทย การแบ่งแบบนี้มาจากหลักกฎหมายพยานของอังกฤษที่ว่า “ศาลจะรับฟังแต่พยานหลักฐานที่ดีที่สุดเท่านั้น (The best evidence rule)” ซึ่งวางหลักว่าคู่ความจะต้องนำพยานที่ดีที่สุดมาพิสูจน์ โดยหลักนี้ทำให้ศาลไม่ยอมรับฟังพยานบอกเล่าถ้ายังไม่มีประจักษ์พยาน ไม่ยอมรับฟังสำเนาของเอกสารถ้ายังมีต้นฉบับ และไม่รับฟังการสืบลายมือในเอกสารโดยผู้เชี่ยวชาญถ้าตัวผู้เขียนยังมีอยู่ แต่ต่อมาความเห็นของนักกฎหมายก็เปลี่ยนไป จนปัจจุบันกลายเป็นหลักว่าพยานชั้นสองให้รับฟังได้ แต่การที่ไม่นำพยานที่ดีที่สุดมาสืบนั้น เป็นเพียงแต่กระทบกระเทือนน้ำหนักแห่งพยานหลักฐานเท่านั้น (เข็มชัย ชูติวงศ์, 2551: 8)

พยานชั้นหนึ่ง (Primary Evidence) หมายถึง พยานที่ดีที่สุดที่พึงมีสำหรับข้อเท็จจริงนั้น ๆ เช่น เป็นคู่สัญญาหรือพยานที่ลงชื่อในสัญญา กรณีพยานเอกสารก็คือต้นฉบับเอกสารหรือกรณีพยานวัตถุก็คือตัววัตถุพยาน

พยานชั้นสอง (Second Evidence) หมายถึง พยานอื่นที่มีพยานที่ดีที่สุด เช่น นำสืบสำเนาเอกสารแทนที่จะนำสืบต้นฉบับ หรือนำสืบบุคคลที่จำลายมือชื่อของผู้ที่ลงชื่อในสัญญาแทนที่จะนำสืบพยานที่เห็นการลงชื่อในสัญญา

4) ประจักษ์พยานและพยานบอกเล่า ประจักษ์พยาน (Eyewitness) หมายถึง พยานที่ได้รู้เห็นหรือสัมผัสกับเหตุการณ์ที่มาเบิกความด้วยตนเองโดยตรง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะรู้เห็นมาด้วยประสาทสัมผัสใด เช่น เห็นเหตุการณ์ด้วยตาตนเอง ได้ยินเสียงด้วยหูของตนเอง สัมผัสความร้อนเย็นด้วยตนเอง

พยานบอกเล่า (Hearsay) หมายถึง พยานที่เบิกความถึงข้อเท็จจริงตามที่ได้รับการบอกเล่ามาจากบุคคลอื่นอีกทอดหนึ่ง เช่น เบิกความว่านายแดงเล่าให้ฟังว่าเห็นนายดำแทงนายขาว อย่างไรก็ตามการเบิกความถึงสิ่งที่ได้รับฟังมาอาจไม่เป็นพยานบอกเล่าเสมอไป หากเบิกความเป็นความจริง เช่น พนักงานสอบสวนเบิกความว่า นายดำรับสารภาพโดยสมัครใจต่อพนักงานสอบสวน เป็นข้อเท็จจริงที่พนักงานสอบสวนรับรู้มาด้วยตนเองโดยตรงจึงเป็นประจักษ์พยาน แต่ข้อเท็จจริงที่พนักงานสอบสวนเบิกความว่า นายดำเป็นผู้แทงนายขาวเป็นข้อเท็จจริงที่พนักงานสอบสวนไม่ได้รู้เห็นเอง แต่รับฟังมาจากคำบอกเล่าของนายดำจึงเป็นพยานบอกเล่า เดิมพยานบอกเล่าหมายถึงพยานบุคคลเท่านั้น แต่ปัจจุบันหมายรวมถึงบันทึกถ้อยคำของบุคคลที่ไม่ได้มาเบิกความต่อศาลด้วยตนเองด้วย คำเบิกความที่พยานบุคคลได้เบิกความและศาลได้บันทึกไว้ในคดีหนึ่ง หากนำไปอ้างอิงในอีกคดีหนึ่งเป็นการอ้างพยานเอกสารที่เป็นพยานบอกเล่า

5) พยานโดยตรงและพยานแวดล้อมกรณี พยานโดยตรง (Direct Evidence) คือ พยานบุคคลที่ได้สัมผัสข้อเท็จจริงที่จะเบิกความมาด้วยตนเอง เช่น นายแดงเบิกความว่าอยู่ในบ้านที่เกิดเหตุและเห็นนายดำแทงนายขาว ข้อที่นายแดงเบิกความยืนยันข้อเท็จจริงในคดีได้ทันทีว่านายดำแทงนายขาวถือเป็นพยานโดยตรง

พยานแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) คือ พยานที่แสดงความมีอยู่ของข้อเท็จจริงอื่น ๆ ซึ่งมีใช่ข้อเท็จจริงในประเด็นโดยตรง แต่จะช่วยให้อนุมานได้ว่า ข้อเท็จจริงในประเด็นนั้นมีอย่างไร อันมิใช่พยานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งคดีโดยตรง หากแต่พิสูจน์ข้อเท็จจริงอื่นที่บ่งชี้ข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดีน่าจะเกิดขึ้น กล่าวคือเป็นพยานที่เบิกความข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณาใช้ความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ จึงอนุมานได้ว่าเหตุการณ์เป็นอย่างไร

6) พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัย เช่น ในทางฟิสิกส์ (Physics) ทางเคมี (Chemistry) หรือทางชีววิทยา (Biology) เป็นต้น แท้จริงอาจจะมีทางอื่นอีกหลายทางที่เรียกว่าทางวิทยาศาสตร์ ในทางกฎหมายหรือในทางนิติศาสตร์ถือว่าพยานหลักฐานเหล่านี้ก็เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำไปสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำไปสู่ความรู้ของศาล เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นพยานหลักฐานข้อเท็จจริงชนิดหนึ่ง ซึ่งจะต้องนำไปสู่สำนวนความเพื่อการรับรู้ของศาล แต่พยานหลักฐานชนิดนี้เป็นพยานหลักฐานที่ก่อให้เกิดภายหลังเหตุการณ์ วิธีการนำสืบจึงแตกต่างไปจากพยานหลักฐานธรรมดาแห่งข้อเท็จจริง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติไว้ว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจูงใจ คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายนี้และกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน” และมาตรา 243 ขยายความในกรณีพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นี้ออกไปอีกว่า “ผู้ใดโดยอาศัยหรือมิใช่ก็ตาม มีความเชี่ยวชาญในการใด ๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยกรรม การแพทย์ หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของผู้ผู้นั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา อาจเป็นพยานในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกายหรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตรวจลายมือ ทำการทดลองหรือกิจการอย่างอื่น ๆ” ดังนั้น ถ้าเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์แล้ว จะต้องมีการนำสืบโดยบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งได้ทำการตรวจหรือว่าได้ตรวจ ได้วิเคราะห์ หรือได้วิจัยสังเกตเหตุการณ์หรือสรรพสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้วมาให้การเป็นความรู้ต่อศาล เป็นการนำสืบข้อเท็จจริงเข้าสู่สำนวนความอีกทางหนึ่งเพื่อสนับสนุนคดีของโจทก์หรือจำเลย เพราะฉะนั้นเราจึงกล่าวได้ว่า พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นี้ก็คือพยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั่นเอง ดังนั้นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จึงจัดเข้าอยู่ในจำพวกพยานความเห็น เพราะเป็นพยานที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ วิจัยภายหลังเหตุการณ์ว่าข้อเท็จจริงควรจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ว่ากิจการใด ๆ ถ้าได้มีการศึกษาทดลองกันและรวบรวมกันขึ้นจนถือได้ว่าเป็นศาสตร์ชนิดหนึ่งแล้ว ก็ย่อมนำสืบต่อศาลด้วยพยานผู้เชี่ยวชาญได้ สมัยนี้วิทยาศาสตร์ได้ก้าวหน้าไปมาก หลักที่กล่าวว่าพยานความเห็นนั้นแต่เดิมก็อาจจะเรียกว่าหลวม ๆ อยู่บ้าง มาบัดนี้วิทยาศาสตร์พิสูจน์ตัวเองได้แน่ชัดดีมากจนถึงกับมีผู้กล่าวกันว่า พยานหลักฐานที่ได้จากการพิสูจน์ด้วยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น อาจจะฟังได้แน่นอนยิ่งไปเสียกว่าพยานที่เห็นด้วยตาหรือได้ยินด้วยหูเสียอีก เพราะเหตุว่าการเห็นด้วยตา หรือได้ยินด้วยหูนั้นเป็นวิสัยของปุถุชน อาจจะฟังพลาด อาจจะไม่ได้ยิน อาจจะคำนวณผิดพลาด ลวงนัยน์ตา ลวงหูไปได้แต่ในการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ถ้าพิสูจน์ให้เห็นโดยชัดเจนแล้วก็เป็นการแน่นอนยิ่งกว่านั้น (ประมวล สุวรรณสาร, 2511: 31)

จากหลักเกณฑ์ของกฎหมายลักษณะพยานจะเห็นได้ว่า สามารถแยกประเภทของพยานหลักฐานได้ 3 ประเภท คือ พยานเอกสาร พยานบุคคล พยานวัตถุ ซึ่งในทางปฏิบัติในการดำเนินคดีนั้นมักนำสืบพยานทั้ง 3 ประเภทนี้ร่วมกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญา ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ได้น้ำหนักของพยานหลักฐานฝ่ายตน ให้มากที่สุด หรือเพื่อใช้ประกอบการสนับสนุนค่าฟ้องหรือค่าให้การของคู่ความฝ่ายนั้น ๆ

2.2.3.2 การเก็บรวบรวมและการรักษาวัตถุพยาน การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำไปสู่การออกคำสั่งทางคดีว่า ควรมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ การพิจารณาพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนตกเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ส่วนศาลยุติธรรมโดยผู้พิพากษาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคดีโดยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของคู่ความที่ได้จากการสอบสวน จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากลำบากที่สุด ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือผู้เกี่ยวข้องในการสืบสวนสอบสวน

หลักฐานในการติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดที่น่าเชื่อถือได้ นอกเหนือไปจากประจักษ์พยานที่รู้เห็นการกระทำความผิดก็คือ “วัตถุพยาน” (Evidence) ต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการติดตามหาตัวผู้กระทำความผิด ในต่างประเทศมักใช้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เนื่องจากมีหลักเกณฑ์การตรวจทางวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือได้ที่สำคัญคือ สามารถดำเนินคดีนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้โดยไม่ต้องมีคำรับสารภาพของจำเลย ทั้งนี้พบว่าคดีต่าง ๆ ในประเทศไทยที่ใช้คำสารภาพของผู้กระทำความผิดในการทำการสอบสวน มักเป็นเหตุให้ศาลตัดสินลงโทษอยู่บ่อยครั้งและที่แย่ไปกว่านั้นก็คือ บางครั้งก็จำเลยกลับค่าให้การในชั้นศาล การดำเนินคดีจึงมีความยากลำบากเพิ่มมากขึ้น (พรทิพย์ โรจนสุนันท์, 2543: 147)

ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เช่น การทำร้ายร่างกาย การฆาตกรรมที่คนร้ายมีรูปแบบการก่ออาชญากรรมที่แยบยลและไม่ปรากฏพยานบุคคลที่รู้เห็นการกระทำความผิดที่จะสามารถยืนยันตัวคนร้ายได้ วัตถุพยานที่ตรวจเก็บได้ในสถานที่เกิดเหตุ ถือเป็นแนวทางในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด และช่วยให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อระบุชี้ชัดว่าบุคคลใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้น วัตถุพยานเรียกรวม ๆ ว่า (physical evidence) ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 2 ชนิดคือ วัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งมีชีวิตหรือเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งมีชีวิตมาก่อน เรียกว่า “Biological evidence” เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม ฟัน น้ำลาย ปัสสาวะ อูจจาระ เนื้อเยื่อ ลายนิ้วมือ เป็นต้น และวัตถุพยานที่ไม่ได้มาจากสิ่งไม่มีชีวิต เรียกว่า “Nonbiological” เช่น ลูกกระสุน เขม่าดินปืน สี ร่องรอยการกัดแฉะ เป็นต้น

จากวัตถุพยานทั้ง 2 ประเภทข้างต้น ในทางการสืบสวนคดีอาญา โดยเฉพาะในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายถือว่า วัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งมีชีวิต หรือเรียกว่าวัตถุพยานทางชีววิทยาที่สามารถแสดงความสัมพันธ์โดยตรงขณะที่เกิดเหตุการณ์ขึ้นระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายได้ และสามารถระบุถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ถูกต้องและยอมรับกันเป็นสากล คือ ลายนิ้วมือ (fingerprint) และลายพิมพ์ดีเอ็นเอ (DNA fingerprint) ซึ่งจัดเป็นวัตถุพยานทางชีววิทยาที่มนุษย์ทุกคนมีตั้งแต่กำเนิดและมีเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลไม่ซ้ำกัน

ดังนั้น การเก็บและนำส่งวัตถุพยานประเภทนี้เพื่อนำไปตรวจสอบนั้น ผู้ตรวจเก็บต้องใช้ความระมัดระวังและปฏิบัติอย่างถูกต้องตามแนวทางที่เรียกว่า “ลูกโซ่แห่งการเก็บรักษาตัวอย่าง” (chain of custody procedures) หมายถึง การจัดการ การเก็บ การขนส่ง และการส่งมอบวัตถุพยานที่ทุกขั้นตอนสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา เช่น วิธีการเก็บ รายละเอียดวัตถุพยาน วันเดือนปีที่เก็บ ชื่อผู้เก็บ ชื่อผู้ส่งมอบและ

ชื่อผู้รับมอบ เป็นต้น หากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว วัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่พบจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการสืบสวนหาผู้กระทำผิดได้เป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์ที่ตรวจเก็บรวบรวมได้ในสถานที่เกิดเหตุเพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทางฟิสิกส์ (Physic) ทางเคมี (Chemistry) หรือทางชีววิทยา (Biology) และนำผลรายงานการตรวจพิสูจน์มาประมวลเหตุการณ์ให้ได้ข้อสรุปที่แท้จริงของรายละเอียดแห่งคดี ถือเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณา หรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้คือ หากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริงให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจ ได้วิเคราะห์หรือได้วิจัยสังเกตเหตุการณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นี้ก็คือพยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนั่นเอง ที่ผ่านมามีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยคลี่คลายคดีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ และมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนทั้งที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศมาแล้วหลายคดี

การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน อาจกระทำได้โดยใช้วิธีการหรือกระบวนการตามหลักทั่วไปว่าด้วยการสอบสวน คือ

1) พยานบุคคล ใช้วิธีบันทึกถ้อยคำของบุคคลนั้น โดยพนักงานสอบสวนรวมเข้าไว้ในสำนวน เช่น คำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา พยาน เป็นต้น

2) พยานเอกสาร คือ เอกสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวน เช่น บันทึกการตรวจบาดแผลของแพทย์ บันทึกการตรวจพิสูจน์ของกลางของผู้ชำนาญการพิเศษให้รวมเข้าไปในสำนวน ถ้าสิ่งใดไม่สามารถรวมเข้าสำนวนการสอบสวน ก็ให้ถ่ายภาพรวมเข้าสำนวนได้

3) พยานวัตถุ ได้แก่ วัตถุของกลางที่จะพิสูจน์ความผิดหรือทราบข้อเท็จจริงนำมารวมในสำนวนการสอบสวนไม่ได้ ก็ให้ทำบัญชีติดไว้ในสำนวน เช่น มีด ไม้ อาวุธปืน เป็นต้น

4) การดำเนินงานอันจำเป็นของพนักงานสอบสวน เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ การออกหมายเรียกพยาน การจับกุมผู้กระทำผิด การตรวจค้น การตรวจตัวผู้เสียหาย การตรวจค้นตัวผู้ต้องหา การตรวจสิ่งของ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ ถ่ายรูป การจัดทำแผนที่สังเขป วาดภาพ พิมพ์ลายนิ้วมือ พิมพ์ลายเท้า เหล่านี้เป็นต้น ย่อมถือเป็นการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทั้งสิ้น เช่น การออกหมายเรียกพยานบุคคลมาบันทึกถ้อยคำ ออกหมายเรียกให้ส่งพยานเอกสาร ประกอบสำนวนการสอบสวนคดีอาญา หรือขอหมายค้นเพื่อพบ หรือยึดพยานวัตถุหรือของกลางประกอบคดี เป็นต้น

การที่จะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นประการแรกคือ ความละเอียดรอบคอบของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน ประการต่อมา ได้แก่ ตัวพยานหลักฐานที่มีอยู่ในสำนวนการสอบสวน ประการที่สาม คือ ความสามารถนำพยานไปเบิกความต่อศาล ทั้งสามประการดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นหลักของการสอบสวน ที่จะต้องปฏิบัติตามวิธีการของบทบัญญัติกฎหมายอย่างเคร่งครัด การกระทำที่ขัดต่อหลักกฎหมายย่อมทำให้พยานหลักฐานซึ่งได้มาโดยมิชอบศาลจะไม่รับฟัง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นไปตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล (รวมถึงผู้ชำนาญการพิเศษ) ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็น

พยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจูงใจ มีค่าน้ำสนสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตาม บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่น ๆ ด้วยการสืบพยาน”

การเก็บรวบรวมวัตถุพยาน (Collection of Physical Evidence) หลักฐานสำคัญที่พบได้ในสถานที่ที่เกิดเหตุจากการกระทำของคนร้ายในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายนั้น ในบางกรณีที่ไม่มีพยานบุคคล รู้เห็นเหตุการณ์ที่จะระบุตัวคนร้ายได้ ต้องอาศัยวัตถุพยานที่ตรวจเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุเพื่อนำส่งตรวจ พิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย

ดังนั้น ขั้นตอนการตรวจเก็บวัตถุพยานและการส่งวัตถุพยานไปตรวจอย่างถูกวิธี จึงมีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในทางคดี ประกอบกับการตรวจพิสูจน์โดยละเอียดและถูกต้องจะเป็นประโยชน์ในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดหรือการพิสูจน์ความผิด ของผู้ต้องหาเป็นอย่างมาก

หลักในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานนั้น จะต้องทำการเก็บวัตถุพยานซึ่งจะสูญหายหรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรก ในกรณีที่มีวัตถุพยานหลายชนิดไม่ควรเก็บไว้ในที่เดียวกัน เพราะอาจทำให้เกิดการสับสน และวัตถุพยานบางชนิดอาจเสียหายไป การเก็บวัตถุพยานควรกระทำโดยผู้ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเท่านั้น ตั้งแต่เริ่มต้นการเก็บจนถึงการตรวจพิสูจน์หลักฐาน วัตถุพยานควรให้ผ่านมือน้อยคนที่สุด การเก็บตัวอย่างของ วัตถุพยานควรเก็บให้มากที่สุด เพราะบางครั้งสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย ทำให้ไม่สามารถกลับไปเก็บ วัตถุพยานเพิ่มเติมได้โดยเฉพาะเมื่อได้ส่งคืนสถานที่เกิดเหตุแล้ว (นพคุณ กิริติการกุล, 2553: 92 - 96)

การเก็บรวบรวมวัตถุพยานแต่ละชนิด มีดังนี้

1) วัตถุพยานที่มีรอยลายนิ้วมือและฝ่ามือแฝงติดอยู่ ควรเก็บในลักษณะที่ไม่ให้มีการสัมผัสกับ วัตถุอื่นเพราะอาจทำให้รอยลายนิ้วมือและฝ่ามือแฝงลบเลือนไปได้

2) เครื่องมือที่คนร้ายใช้ในการกระทำความผิด ถ้าเป็นโลหะควรเก็บไว้โดยป้องกันความชื้น

3) เสื้อผ้าที่มีคราบโลหิตหรือมีคราบอสุจิติดอยู่ ควรผึ่งลมให้แห้งแล้วเก็บใส่ในถุงกระดาษ เพื่อ ป้องกันไม่ให้คราบดังกล่าวเสื่อมสภาพหรือสูญหายไป

4) เสื้อผ้าของผู้ต้องสงสัย เก็บบรรจุใส่ในถุงกระดาษ ปิดปากถุงแล้วปิดทับด้วยเทป และลงชื่อ กำกับ ตัวอย่างดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2

5) อากูรปิ่น ให้ใช้ลวดหรือเชือกสอดเข้าไปที่โครงโกปิ่นแล้วยกขึ้น ห้ามใช้ไม้หรือใช้ของแข็งอื่นใด สอดเข้าที่ปากกล่ากลองและจัดขึ้นโดยเด็ดขาด ควรเก็บใส่ในหีบห่อที่แข็งแรง เช่น กล่องไม้ โดยไม่ใช้วัตถุใด ห่อหุ้ม ซึ่งอาจทำให้รอยลายนิ้วมือแฝงที่อาจติดอยู่ที่อากูรปิ่นสูญหายได้

6) ปลอกกระสุนปืนหรือลูกกระสุนปืน ควรจัดเก็บไว้แยกจากกันโดยใช้สำลีห่อหุ้มกันการกระแทก เพื่อไม่ให้เกิดรอยครูดหรือบยุบที่ปลอกและลูกกระสุนปืน

7) เศษอาหารหรือของเหลวที่อาเจียนออกมาจากร่างกาย เพื่อตรวจพิสูจน์ทางด้านยาพิษ ต้องเก็บ ไว้ในขวดแก้วที่ปิดสนิท เพื่อป้องกันการระเหยของสารบางชนิดที่ปะปนอยู่

8) ยา ทั้งชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล ควรเก็บไว้ในหลอดแก้วอย่างแน่นหนา แล้วใช้ฟองน้ำหรือสำลี ห่อหุ้มไว้ป้องกันไม่ให้กระทบแตกเสียหาย

9) แผ่นกระดาษที่ถูกเพลิงไหม้จนดำเกรียมแต่ยังคงสภาพเป็นแผ่นอยู่นั้น อาจจะมีข้อความที่ บันทึกลงไว้เป็นประโยชน์ต่อคดี ควรเก็บไว้ในกล่องที่แข็งแรงแล้วบุภายในด้วยสำลี หรือเก็บไว้ในถุงพลาสติก ขนาดใหญ่ที่เป่าลมไว้ แล้วปิดผนึกอย่างแน่นหนา และควรถือเอาส่งด้วยตนเองไม่ควรใช้ระบบการขนส่งปกติ

10) วัตถุพยานที่มีขนาดเล็กหรือวัตถุร่องรอย (Trace evidence) เช่น เส้นผม เส้นขน เส้นใยหรือเศษแก้ว ใช้ปากคีบจับขึ้นมาหรือใช้แผ่นเทปใสปิดลงบนพื้นที่ที่สงสัย วัตถุพยานจะติดขึ้นมาอยู่กับแผ่นเทปใสบรรจุใส่ในถุงกระดาษ ปิดปากถุง ปิดทับด้วยเทปและลงชื่อกำกับ (ปกติใช้ห่อในกระดาษขาวสะอาดแล้วพับหุ้มใส่ภาชนะที่มีกาบแม่แต่ช่องหรือถุงแล้วจึงนำไปใส่ในซองหรือถุงอีกชั้นหนึ่ง ทำเครื่องหมายกำกับไว้ภายนอกซองหรือถุงนั้นที่ไม่ละลายน้ำ)

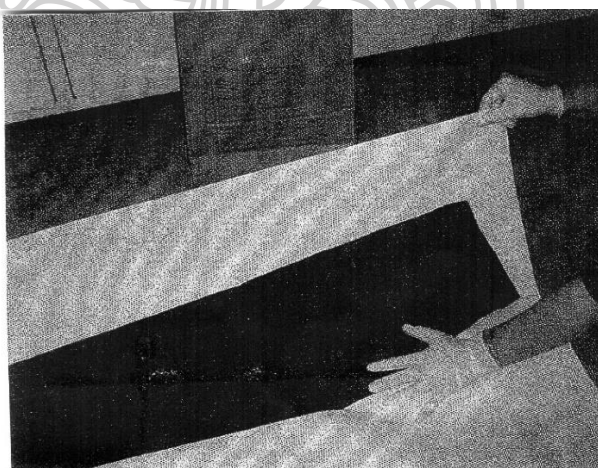
11) วัตถุพยานประเภทสารระเหย เช่น น้ำมันเชื้อเพลิงต่าง ๆ ควรเก็บไว้ในขวดแก้วที่มีปากขวดกว้างและมีฝาปิดเป็นเกลียว หรือเก็บไว้ในกระป๋องโลหะและฝาปิดสนิทเพื่อป้องกันการระเหย

ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะเก็บวัตถุพยานเหล่านี้ในถุงพลาสติก เพราะอาจเกิดการละลายทำให้มีสารอื่นเจือปน และการเก็บวัตถุพยานควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสวัตถุพยานโดยตรง และควรใส่ถุงมือขณะทำการเก็บวัตถุพยานทุกครั้ง

12) แก้วหรือขวด จับจุดเล็กที่สุดที่บุคคลธรรมดาทั่วไปไม่จับ เช่น ถ้วยแก้วให้จับที่ขอบปากด้านในบนหรือมุมของกันแก้ว หากเป็นขวดก็เอานิ้วสอดเข้าไปทางปากขวด ห้ามใช้ผ้าเช็ดโดยเด็ดขาด อย่าเอาผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าอื่นใดจับหรือห่อวัตถุพยานขึ้นมาโดยเด็ดขาด เพราะอาจทำลายรอยนิ้วมือแฝงได้ควรใช้ถุงมือที่เป็นพลาสติกจับหรือห่อ

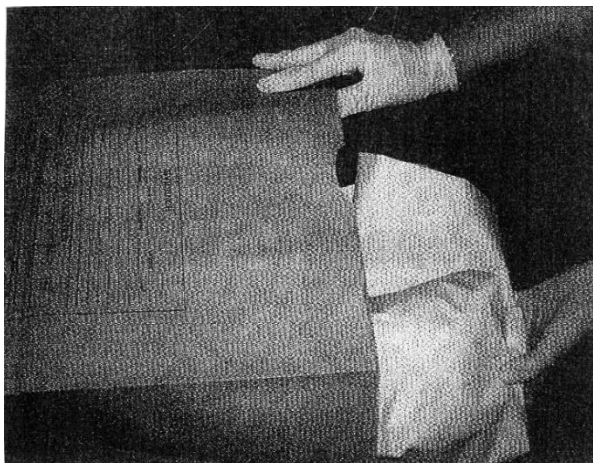
13) วัตถุสิ่งของชิ้นเล็ก ๆ ใช้ปากคีบจับส่วนของวัตถุชิ้นนั้นขึ้นมาแล้วเก็บในถุงกระดาษถุงพลาสติก (ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ควรหลีกเลี่ยง) หรือกล่องกระดาษที่มีฝาปิด เพื่อป้องกันการเพิ่มรอยนิ้วมือบนแผ่นกระดาษ

14) แผ่นกระดาษ ให้จับที่ริมมุมใดมุมหนึ่งหรือใช้ปากคีบที่ดีที่สุด

ภาพที่ 1 วิธีการเก็บรวบรวมวัตถุพยานประเภทเสื้อผ้า

ที่มา: Stuart H. James and Jon J. Nordby (2009: 181)

ภาพที่ 2 วิธีการเก็บรวบรวมวัตถุพยานประเภทเสื้อผ้าบรรจุใส่ถุงกระดาษ
ที่มา: Stuart H. James and Jon J. Nordby (2009: 181)

การรักษาวัตถุพยาน (Preservation of Physical Evidence) วัตถุพยานที่ตรวจเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุก่อนที่จะนำส่งตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์นั้น ต้องทำการรักษาวัตถุพยานอย่างถูกต้องเพื่อไม่ให้วัตถุพยานเหล่านั้นเสื่อมสภาพ การรักษาวัตถุพยานถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการตรวจพิสูจน์หลักฐาน หากการดูแลรักษาวัตถุพยานไม่ถูกต้อง วัตถุพยานเหล่านั้นก็เสียหายเสื่อมสภาพจนไม่สามารถทำการตรวจพิสูจน์ได้และเป็นผลให้ไม่สามารถพิสูจน์การกระทำผิดของคนร้ายได้เช่นกัน และการดำเนินคดีความผิดทางอาญากับผู้กระทำความผิดย่อมได้รับความเสียหายจนกลายเป็นการยกผลประโยชน์ให้ผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดี จึงไม่เป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียหาย ดังนั้น จึงควรปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ไม่ควรละเลยหรือเพิกเฉยโดยเด็ดขาด

รายละเอียดที่ควรบันทึกในการเก็บวัตถุพยาน หากเป็นไปได้ควรบันทึกไว้บนภาชนะที่ใช้บรรจุวัตถุพยานโดยรวม รายละเอียดต่าง ๆ ที่ควรบันทึกไว้ ดังนี้

1. ชื่อผู้เก็บวัตถุพยาน และชื่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บวัตถุพยาน
2. วัน เดือน ปี และเวลาที่เก็บวัตถุพยาน
3. วัน เดือน ปี และเวลาที่เกิดเหตุ
4. ประเภทของคดี
5. ลักษณะของวัตถุพยานที่เก็บและตำแหน่งที่พบ
6. รายละเอียดโดยย่อของคดี
7. ที่ตั้งของสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจเก็บจะต้องบันทึก วันเวลาที่เก็บ จำนวน สถานที่เก็บ ผู้ตรวจเก็บ ผู้ครอบครอง ผู้ดูแลรักษาวัตถุพยาน ผู้รับช่วงการดูแลรักษาวัตถุพยานแล้วนำไปตรวจพิสูจน์ตลอดจนผู้ตรวจพิสูจน์ด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถตรวจสอบย้อนหลังความถูกต้องของวัตถุพยาน หรือเส้นทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุพยานดังกล่าวได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (Legal Valid) มีการรักษาควบคุมดูแลเป็นอย่างดี ไม่สามารถสับเปลี่ยนเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือทำให้เสื่อมค่าก่อนจะมีการตรวจพิสูจน์ฯ

2.3 ข้อกำหนดและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา

ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (6) พนักงานสอบสวน หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน และตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (11) ได้ให้ความหมายของการสอบสวนว่า "การสอบสวน" หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษ

จากบทบัญญัติกฎหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานในการสอบสวนคดีอาญา เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญานั้น ในการวินิจฉัยนี้จะกล่าวถึงอำนาจอย่างกว้างของพนักงานสอบสวนในส่วนที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ดังต่อไปนี้ (กองกฎหมาย สำนักงานกฎหมายและคดี)

1. รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา (ป.วิ.อ. มาตรา 131)

2. มีอำนาจตรวจ (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (1))

2.1 ตรวจตัวผู้เสียหาย เมื่อผู้เสียหายยินยอม

2.2 ตรวจตัวผู้ต้องหา

2.3 การตรวจตัวผู้เสียหายหรือตรวจตัวผู้ต้องหาตามข้อ 2.1, 2.2 หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิงให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ

2.4 ในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขออนุญาตบุคคลใดมาร่วมในการตรวจก็ได้

2.5 ตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

2.6 ทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า

2.7 บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น

3. มีอำนาจค้น (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (2))

3.1 เพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด

3.2 เพื่อพบสิ่งของซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด

3.3 เพื่อพบสิ่งของซึ่งได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด

3.4 เพื่อพบสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ โดยพนักงานสอบสวนจะต้องปฏิบัติตาม

ป.วิ.อ. ว่าด้วยการค้น

4. มีอำนาจออกหมายเรียกบุคคล (ป.วิ.อ. มาตรา 132)

4.1 หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเองเมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมาย

4.2 การที่พนักงานสอบสวนมีหนังสือตรวจสอบข้อมูลการใช้โทรศัพท์มือถือไปยังบริษัทที่บริการ พร้อมกับให้ส่งข้อมูลมาให้พนักงานสอบสวน

5. มีอำนาจยึด (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (4)) ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมาตาม ป.วิ.อ. มาตรา (132 (2) และ (3)

6. อำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใดมาพบและสอบสวนปากคำ (ป.วิ.อ. มาตรา 133)

7. อำนาจสอบผู้ต้องหา (ป.วิ.อ. มาตรา 134, 135)

7.1 เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเองหรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา

7.2 ให้พนักงานสอบสวนถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

8. อำนาจตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารทางวิทยาศาสตร์ ในกรณีจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131/1วรรคแรก

จะเห็นได้ว่าการสอบสวนคดีอาญา แม้กฎหมายได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนอย่างกว้างขวางในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่ในการรวบรวมพยานหลักฐานตามอำนาจหน้าที่นั้นพนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ตนมีอำนาจรวบรวมเข้าสู่สำนวนการสอบสวนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานดังนี้ กนกพร แสนแก้ว (2558: 17 – 18)

1. พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา (ป.วิ.อ. มาตรา 131)

2. พนักงานสอบสวนมีอำนาจเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้อ 1 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้อ 1 และในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณี ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรานี้ ให้ส่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรมหรือสำนักงานอัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง (ป.วิ.อ. มาตรา 131/1)

3. พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน

3.1 ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหาหรือตรวจสิ่งของหรือที่ทาง อันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้ง ภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กบให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลาย ซึ่งน่าจะกระทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้นหากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิง ให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มิเหตุอันสมควรผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาลงจะขอนำบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นก็ได้ (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (1))

3.2 ค้นเพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือได้ใช้ หรือสงสัยว่าจะได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้น (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (2))

เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสืบสวนสอบสวน เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่จะนำไปพิสูจน์ความผิดในคดี ดังนั้น ในการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ มาประกอบสำนวนคดีนั้น พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้อง ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุคดี ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

ข้อ 1 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้เห็นสภาพของสถานที่ทางเข้าออกของคนร้ายหรือค้นหาพยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคลและทำแผนที่เกิดเหตุตลอดจนบริเวณใกล้เคียง ถ้าพบสิ่งที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี หรือพยานบุคคลใดก็ให้ระบุไว้ในแผนที่นั้นให้ชัดเจน

ข้อ 2 คดีอาญาที่เกิดขึ้นในวังตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป บ้านบุคคลคณะทูตต่างประเทศหรือบ้านรัฐมนตรีในรัฐบาลปัจจุบัน ถ้าเป็นคดีที่ต้องไปสืบสวนยังสถานที่เกิดเหตุ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้ออกไปสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง (หมายเหตุ ลักษณะ 3 ให้ ผบก. ดำเนินการ) ทั้งนี้ การเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการนั้นแล้วแต่กรณี

ข้อ 3 ในกรณีตำรวจหน่วยงานอื่นซึ่งไม่ใช่ตำรวจท้องที่ทำการสืบสวนในเขตท้องที่ของสถานีตำรวจใด เมื่อพบผู้กระทำผิดและจะต้องทำการจับกุมให้แจ้งตำรวจเจ้าของท้องที่ทราบก่อนทำการจับกุมหรือขณะทำการจับกุม ถ้าไม่สามารถแจ้งในขณะนั้นได้ ให้แจ้งโดยเร็วหลังทำการจับกุมแล้ว โดยให้ลงบันทึกประจำวันลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานสถานีตำรวจเจ้าของท้องที่ เว้นแต่ในการนั้นผู้บังคับบัญชาได้สั่งการไว้เป็นกรณีพิเศษ

ข้อ 4 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามียุทธวิธีหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการและจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจหรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิด ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบ หรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิดแล้วแต่กรณี เพื่อจัดเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 คดีความผิดต่อชีวิต
- 4.2 คดีฆ่าตัวตาย แต่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย
- 4.3 คดีความผิดฐานลักทรัพย์ และมีร่องรอยในที่เกิดเหตุ
- 4.4 คดีความผิดฐานชิงทรัพย์และมีคนตาย

4.5 คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์

4.6 คดีวางเพลิง หรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุ

4.7 คดีจรรยาบรรณที่เป็นปัญหา

4.8 คดีที่มีการตายผิดธรรมชาติ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการตายโดยผิดธรรมชาติ หรือคดีอื่น ๆ ที่น่าจะมีร่องรอยหรือหลักฐานในที่เกิดเหตุ ยกเว้นคดีที่มีการตายโดยคดีจรรยาบรรณ

ข้อ 5 เมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบเพื่อไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้แจ้งรายละเอียด วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุพฤติการณ์แห่งคดี โดยย่อตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางคดีและให้ปฏิบัติดังนี้

5.1 การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

5.1.1 ให้หัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่ที่เกิดเหตุสั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบเพื่อไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุโดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้ อย่าให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาดเพราะนอกจากจะเป็นการทำลายหลักฐานทางคดีแล้วยังเป็นการเพิ่มเติมร่องรอยที่มีได้เกิดจากการกระทำผิดด้วย

5.1.2 เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบได้รับแจ้งเหตุ ให้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว พร้อมตรวจสอบที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนและกำหนดกั้นสถานที่เกิดเหตุตามความจำเป็นที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่ ประเภทคดี ระยะเวลาและเหตุอื่นใดตามความเหมาะสม โดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใดกั้นสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

5.1.3 ในระหว่างที่ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันมิให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลาย บุคคลอื่นใดที่มีความจำเป็นจะเข้าไปในบริเวณสถานที่ปิดกั้น ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจพื้นที่รับผิดชอบก่อน

5.1.4 เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องที่จะเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องมีอุปกรณ์ป้องกันและระมัดระวังมิให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลาย หรือทำให้เสื่อมค่าหรือไปเพิ่มร่องรอยขึ้น ควรใส่ถุงคลุมเท้าและถุงมือหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ตามความจำเป็นแห่งคดี

5.1.5 ในคดีที่ไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้เสร็จภายในวันเดียวหรือมีเหตุผลความจำเป็นต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อน ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุประสานกับสถานีตำรวจท้องที่เพื่อเฝ้าดูแลโดยปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้จนกว่าจะหมดความจำเป็น หรือเสร็จสิ้นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

5.2 ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามลำดับ

5.2.1 เจ้าหน้าที่ตำรวจสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบคนแรก ที่เข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ต้องพิจารณาสถานที่เกิดเหตุว่ามีเหตุเกิดขึ้นอย่างไร และมีร่องรอยวัตถุพยานอะไรบ้าง วางแผนการปฏิบัติงานเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและกำหนดทางเดินของเจ้าหน้าที่ชุดต่าง ๆ โดยขอทราบข้อมูลเบื้องต้นจากพนักงานสอบสวน

5.2.2 บันทึกสถานที่เกิดเหตุ ทำแผนที่และถ่ายภาพโดยใช้กล้องถ่ายรูปหรือวิดีโอทัศนังทำ การเก็บภาพเหตุการณ์ ลักษณะสถานที่บริเวณโดยรอบและสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งภาพผู้เสียชีวิตในมุมต่าง ๆ และภาพร่างกายส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญ

5.2.3 ค้นหาและตรวจเก็บร่องรอยวัตถุพยานต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ เช่น การเก็บลายนิ้วมือแฝงตามวัตถุต่าง ๆ เช่น ลูกบิดประตู หน้าต่าง มือจับด้านนอกและด้านในห้องที่เกิดเหตุและห้องข้างเคียง เก็บร่องรอยจากวัตถุพยานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในคดี เช่น คราบโลหิต เส้นผม เส้นขน เส้นใย ลูกกระสุน และปลอกกระสุน เป็นต้น จัดเก็บหลักฐานใส่ถุงพร้อมระบุรายละเอียดและหมายเลข โดยทำบันทึกที่รัดกุม – ส่งมอบให้พนักงานสอบสวนไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและส่งสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบตรวจพิสูจน์ต่อไป

5.2.4 เมื่อขั้นตอนตาม 5.1.2 – 5.1.3 เสร็จสิ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นใดจึงสามารถเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้

ข้อ 6 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ให้พนักงานสอบสวนใช้ดุลพินิจว่าควรจะให้ผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อหาหลักฐานต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่คดีหรือไม่ เช่น ความผิดฐานทำให้แท้งลูกถ้าจำเป็นต้องมีแพทย์เข้าร่วมด้วย

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากเน้นเข้าไปพยานหลักฐานจะลบเลือนหรือเสียหายจนตรวจพิสูจน์ไม่ได้ พนักงานสอบสวนอาจใช้ดุลพินิจขอให้ผู้มีความชำนาญพิเศษโดยอาชีพหรือมิใช่อาชีพก็ตามมาตรวจร่องรอยหลักฐานด้วยก็ได้

2.4 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ในทางคดีอาญา การปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดโดยเฉพาะคดีที่ไม่มีประจักษ์พยานหรือหาพยานบุคคลไม่ได้ เช่น คดีฆาตกรรมอำพราง หากการตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่รอบคอบ ย่อมส่งผลให้ข้อเท็จจริงบิดเบือนไป ทำให้ผู้สืบสวนเกิดการสับสน การสืบสวนติดตามผู้กระทำความผิดได้ยากยิ่งขึ้น หรืออาจปล่อยให้คนร้ายลอยนวลไปได้ เช่น การฆ่าตัวตาย หรือการฆาตกรรม หากการตรวจพิสูจน์ว่าเป็นการฆ่าตัวตายแต่ข้อเท็จจริงเป็นการฆาตกรรม ผู้กระทำความผิดก็จะกลายเป็นผู้บริสุทธิ์ทันที โดยไม่ต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายแต่อย่างใด (เอก อังสนานนท์, 2555: 33)

สถานที่เกิดเหตุ (Crime scene) หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นทั้งทางแพ่ง และทางอาญา โดยทั่วไปแล้วผู้กระทำความผิดมักทิ้งร่องรอยหรือพยานหลักฐานไว้ในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถเก็บร่องรอยหรือพยานหลักฐานและอ่านสภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ว่า ใครเป็นผู้กระทำความผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด เมื่อเวลาใด และประสงค์ต่ออะไร

อาชญากรมักทิ้งร่องรอยในสถานที่เกิดเหตุเสมอ ดังนั้น ถ้าทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างมีขั้นตอนตามหลักวิชาแล้ว จะทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากพยานวัตถุต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุรวมถึงจากตัวผู้เสียหายและตัวคนร้ายได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการคลี่คลายคดีนั้น ๆ

สถานที่เกิดเหตุจึงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสืบสวนสอบสวน เพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่จะนำไปพิสูจน์ว่ามีเหตุเกิดขึ้นจริงและใครเป็นผู้กระทำ นอกจากสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นบริเวณที่ผู้กระทำความผิดได้ลงมือกระทำแล้ว บริเวณอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปซ่อนตัว บริเวณที่พบวัตถุพยานต่าง ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นบริเวณที่มีความต่อเนื่องกับสถานที่เกิดเหตุและมีความสำคัญเช่นกัน ในทางปฏิบัติอาจจะยากที่จะระบุลงไปได้ชัด ๆ ว่าขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุนั้นอยู่ตรงไหน (สมภพ เองสมบุญ, 2551: 1) ดังนั้น สถานที่เกิดเหตุจึงประกอบไปด้วยสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ

ความผิดนั้นรวม ๆ กัน ได้แก่ บริเวณที่เกิดเหตุ บริเวณที่ศพถูกนำไปทิ้ง บริเวณที่พบวัตถุพยานรวมถึงบริเวณที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วย เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดพบผู้เสียหาย บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปซ่อนตัว บริเวณที่พักของผู้กระทำความผิดและพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิดด้วย เป็นต้น

ในคดีฆาตกรรมอาจทำการหั่นศพออกเป็นชิ้นส่วนเล็ก ๆ แล้วนำชิ้นส่วนศพและวัตถุพยานที่ใช้กระทำความผิดไปทิ้งไว้ในหลาย ๆ สถานที่ เพื่อเป็นการทำลายศพให้ตรวจพิสูจน์ได้ยากกว่าผู้เสียชีวิตเป็นใคร ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ ความสามารถ และต้องผ่านการทดสอบจนเป็นที่แน่ใจแล้วว่าสามารถทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ถูกต้องตามหลักวิชา นอกจากนี้ยังต้องรู้จักการนำอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะทำให้ได้พยานหลักฐานในการมัดตัวผู้กระทำความผิดได้

สถานที่เกิดเหตุเป็นที่รวมของร่องรอยและพยานหลักฐาน ฉะนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนซึ่งได้รับแจ้งเหตุมาเป็นคนแรก จะต้องรีบไปสถานที่เกิดเหตุและรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ให้คงสภาพเดิม

2.4.1 ความสำคัญของการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Protection) ก็คือ การที่เจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุรวมถึงเจ้าหน้าที่ไปสมทบภายหลัง ระวังป้องกันข้อเท็จจริงและหลักฐานในที่เกิดเหตุมิให้ได้รับความเสียหายหรือถูกทำลายจากการกระทำของคน สัตว์ หรือธรรมชาติได้

ดังที่มีผู้กล่าวว่าสถานที่เกิดเหตุเหมือนหนึ่งเป็น “คลังสมบัติแห่งหลักฐาน” แม้ว่าจะเป็นการวางแผนอย่างรอบคอบสักเพียงใด ก็จะต้องมีข้อมูลทั้งที่มีรูปร่างลักษณะและไม่มีรูปร่างลักษณะ ซึ่งสามารถสืบหาเบาะแสของคนร้ายหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาชญากรรมนั้นได้แต่ข้อมูลที่หลงเหลือ ณ สถานที่เกิดเหตุนั้นไม่เพียงแต่จะสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไปอาจถูกเหยียบย่ำหรือทำให้เกิดการแปรเปลี่ยนจากการขาดความระมัดระวังของผู้เสียหายหรือบุคคลที่สามซึ่งเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุด้วยความอยากรู้อยากเห็น

การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้น จุดประสงค์หลักคือ การรักษาข้อมูลที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รีบไปยังสถานที่เกิดเหตุพึงระลึกไว้เสมอว่า การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้น จะมีผลอย่างยิ่งต่อการคลี่คลายคดี จึงต้องทำการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมไว้ให้ดีที่สุด

ในบรรดาตำรวจชุดสืบสวนหรือตำรวจสายตรวจซึ่งมักจะไปถึงที่เกิดเหตุก่อนหน้านั้น เนื่องจากไม่รู้ควรระวังป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างไร อะไรคือสิ่งสำคัญ จึงมักขาดการคำนึงถึงการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม บ่อยครั้งที่มิผลทำให้ข้อมูลที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุได้รับความเสียหายหรือสูญหายถึงแม้ว่าจะสวมถุงมือไว้แล้วก็ตาม แล้วถ้าเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุได้โดยง่ายแล้วถุงมือก็อาจจะเช็ดรอยนิ้วมือนั้นออกหมดก็ได้ จึงควรระวัง

นอกจากนี้ นายตำรวจระดับผู้บังคับบัญชาบางท่านที่ไม่มีความรู้และเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ได้เข้าไปดูสถานที่เกิดเหตุโดยขาดความระมัดระวังก็อาจจะทำให้วัตถุพยานบางชนิดสูญหายคุณค่าไป บางครั้งก็ไปเพิ่มวัตถุพยาน เช่น ลายนิ้วมือแฝง รอยรองเท้า ก้นบูทหรือ เส้นผมที่ร่วงตกลงไปในสถานที่เกิดเหตุ

การรักษาสถานที่เกิดเหตุจะส่งผลต่อการเก็บรวบรวมและรักษาพยานวัตถุ เพราะขั้นตอนดังกล่าว จะช่วยให้พยานวัตถุไม่ถูกทำลายหรือเสียหาย จนกว่าจะได้มีการบันทึกและเก็บรวบรวมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การรักษาสถานที่เกิดเหตุจะเริ่มขึ้นตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ สิ้นสุด

เมื่อได้ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นและออกจากสถานที่เกิดเหตุไปโดยปราศจากข้อสงสัย หากพิจารณาจะพบว่า สาเหตุหลักที่ทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเกิดความเสียหายคือ การกระทำของบุคคลซึ่งจะเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ก็ตาม และการกระทำของธรรมชาติ เช่น ความร้อนจากแสงแดด ฝนตก ลมพายุพัด ความชื้นในอากาศ เป็นต้น การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ จึงเป็นการดำเนินการเพื่อไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ให้บุคคลเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุ หรือปิดกั้นจำกัดเส้นทางเข้าออกจนกว่าจะมีการดำเนินการบันทึกรายละเอียดและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อป้องกันวัตถุพยานถูกทำลาย ถูกทำให้ปนเปื้อนและเพิ่มเติมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม กล่าวได้ว่า การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นกระบวนการเริ่มต้นในการป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานต่าง ๆ เสียหายหรือสูญหาย หรือชะลอการเสื่อมค่าของวัตถุพยานนั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายคดี ยิ่งไปถึงสถานที่เกิดเหตุได้เร็วเท่าไร ยิ่งเป็นการป้องกันความเสียหายของพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้มากเท่านั้น

2.4.2 ขอบเขตการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม เนื่องจากอาจมีข้อมูลที่คาดไม่ถึงถึงหลงเหลืออยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ อันได้แก่ สถานที่ซึ่งคนร้ายใช้เวลาก่อนจะก่ออาชญากรรม แหล่งกบดานระหว่างการหลบหนี หรือสถานที่ซึ่งคนร้ายนำรถไปจอด ขอบเขตการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมจึงไม่ได้จำกัดที่สถานที่ก่ออาชญากรรมเท่านั้น ต้องดำเนินการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมให้มีขอบเขตที่กว้างขวาง โดยการคาดคะเนความเคลื่อนไหวทั้งก่อนและหลังการก่ออาชญากรรม

2.4.3 การเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม ให้จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้รักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมตามความเหมาะสมของคดีต่าง ๆ ไว้เสมอ เช่น เชือกกันเทปกั้นสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะเขียนว่าห้ามเข้าสถานที่เกิดเหตุหรือป้ายบอกเขตหวงห้ามใส่ไว้ในรถสายตรวจให้สามารถหยิบได้สะดวก

2.4.4 ข้อระวังในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม มีข้อควรปฏิบัติดังนี้

- 1) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและสื่อมวลชนเข้าใจความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุ (ไม่ต้องบอกรายละเอียดการเก็บวัตถุพยาน) ให้ช่วยกันรักษาสถานที่เกิดเหตุและห้ามเข้าสถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาด ควรจะมีกฎหมายห้ามเข้าสถานที่เกิดเหตุเหมือนต่างประเทศ

- 2) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรกไม่ว่าจะมีหน้าที่อะไรที่ไปประสบเหตุให้เป็นผู้เริ่มต้นรักษาสถานที่เกิดเหตุ (โดยต้องฝึกอบรมแนะนำวิธีการรักษาสถานที่เกิดเหตุ)

- 3) กำหนดให้พนักงานสอบสวนหรือนายตำรวจระดับใดให้ชัดเจนเป็นหัวหน้าควบคุมสั่งการที่จะกำหนดให้ผู้ใดเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้บ้าง ในประเทศญี่ปุ่นจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บหลักฐานเข้าเป็นชุดแรก เมื่อเก็บหลักฐานเข้าเป็นชุดแรก เมื่อเก็บหลักฐานเสร็จจึงจะอนุญาตให้ชุดสืบสวน ชุดสอบสวน และผู้บังคับบัญชาเข้าไปได้

- 4) รีบแก้ไขบรรเทาเหตุภัยก่อน เช่น ในกรณีที่มีผู้บาดเจ็บจะต้องทำการปฐมพยาบาลและนำส่งโรงพยาบาล แต่ต้องพยายามหลีกเลี่ยงการทำลายร่องรอยวัตถุพยานที่มีอยู่เดิมและไม่สร้างร่องรอยหลักฐานใหม่ลงในแผ่นรอยมือ รอยเท้า เส้นผมที่ร่วงหล่น เป็นต้น และก่อนขนย้ายต้องทำให้สภาพเหตุการณ์ชัดเจนที่สุด โดยการถ่ายรูปไว้ใช้เชือกวงรอบ บันทึก และสอบถามจากผู้ที่อยู่ในสถานที่นั้น การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บให้ระวังอันตรายตัวเองด้วย เช่น การติดเอดส์ (HIV)

- 5) เจ้าหน้าที่ฯ รักษาสถานที่เกิดเหตุต้องบันทึกเวลาที่ถึงสถานที่เกิดเหตุและเวลาที่เริ่มรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม

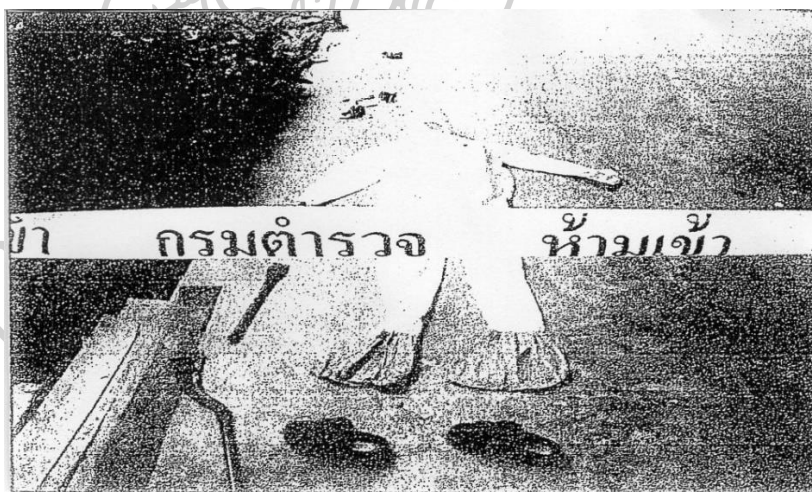
6) กำหนดขอบเขตการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม
ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเกี่ยวกับคนร้ายนั้น ไม่เฉพาะเพียงจุดเกิดเหตุเท่านั้น ยังอาจพบได้
มากจากสถานที่ซึ่งห่างจากจุดเกิดเหตุไกลพอสมควร

ในการกำหนดขอบเขตการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม ต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

- 6.1 สภาพภูมิศาสตร์ของสถานที่เกิดเหตุ
- 6.2 ชนิดของอาชญากรรมและลักษณะของสถานที่เกิดเหตุ
- 6.3 ลักษณะของที่พิกอาศัยที่ได้รับความเสียหาย
- 6.4 ช่องทางที่คนร้ายบุกรุกหรือหลบหนี
- 6.5 สถานที่ซึ่งคนร้ายรอเวลาก่อนดำเนินการ

อนึ่ง สำหรับสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นบริเวณที่คาดว่าคนร้ายจะมีการเคลื่อนไหวมาก ช่องทางที่
คนร้ายบุกรุกหรือหลบหนีและบริเวณที่ใช้เก็บหลักฐานชิ้นเล็ก ๆ นั้น ให้กำหนดไว้ว่า “เขตหวงห้ามสำคัญ”

7) ติดป้ายเขตหวงห้าม การกำหนดขอบเขตในการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้น
ให้ใช้ “เชือกสำหรับกันสถานที่เกิดเหตุ หรือ “ป้ายเขตหวงห้าม” เพื่อให้สามารถสังเกตเห็นได้ทันทีว่าเป็นเขต
หวงห้าม จะเข้าไปโดยพลการไม่ได้ หากมีผู้ใดพยายามจะเข้าไปในบริเวณนั้นควรห้ามไว้ หรือหากมีผู้ใดอยู่ใน
บริเวณนั้นให้เชิญออกไปโดยเร็ว

ภาพที่ 3 การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยการล้อม POLICE LINE

ที่มา: นพคุณ กীরติการกุญ (2553: 31)

8) การสอบสวนผู้ที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุและผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณ
ใกล้เคียง ๆ ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์หรือผู้ที่มักจะเข้าออกบริเวณสถานที่เกิดเหตุ นั้น ให้สอบถามที่อยู่ ชื่อของผู้ที่อยู่ใน
เหตุการณ์ หรือหากจำเป็นให้สอบถามสภาพการณ์ในขณะนั้น สำหรับผู้ที่เข้าออกบริเวณสถานที่เกิดเหตุ นั้นเป็น
ประจำ ให้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งที่ผู้นั้นสัมผัส เวลา สถานที่ และเหตุผลในการเข้า - ออก

9) การรับช่วงการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม

เมื่อจะทำการผลิตผู้ดูแลรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้น ให้ยื่นเตือนสิ่งที่ได้เห็น ได้ยิน และข้อควรระวังไม่ให้เกิดช่องว่างในการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม

10) การรายงานและการรักษาความลับ

เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุก่อนนั้น เมื่อผู้บังคับบัญชาถึงสถานที่เกิดเหตุ ให้รับรายงานความเป็นจริงต่าง ๆ อันได้แก่ สภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ มาตรการในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ให้คงสภาพเดิม

อนึ่ง การรายงานนั้น ต้องระวังไม่นำข้อมูลการสืบสวนสอบสวนเผยแพร่ต่อบุคคลที่สาม เช่น สื่อมวลชน เป็นต้น

2.4.5 วิธีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่รับแจ้งเหตุ จึงสามารถดำเนินการได้ดังต่อไปนี้ (สมภพ เองสมบูรณ์, 2551: 22 – 26)

1. เมื่อได้รับแจ้งเหตุ

1.1 แจ้งผู้เสียหายว่า “อย่าแตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใด ๆ ให้รอจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นก่อนแล้วค่อยตรวจสอบทรัพย์สินที่เสียหาย”

1.2 รีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุรีบเดินทางไปดูและป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ แล้วทำการการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุโดยการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุต้องสอดคล้องกับขนาดพื้นที่และขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นบริเวณสถานที่เกิดเหตุด้วย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไปถึงเป็นชุดแรกอาจเป็นเจ้าหน้าที่สืบสวนหรือเจ้าหน้าที่สายตรวจที่ยอมได้ ซึ่งจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ก็จะต้องทำการกั้นแนวสถานที่เกิดเหตุ แล้วห้ามมิให้ผู้ใดรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในแนวกันสถานที่เกิดเหตุ แต่ถ้ามีผู้เข้าไปในที่เกิดเหตุก่อนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไปถึงหรือไม่สามารถห้ามได้ให้จดบันทึกชื่อนามสกุล ที่อยู่ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

1.3 ให้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ สภาพอากาศ และวัตถุพยานที่สำคัญในคดีที่ผู้แจ้งเหตุสามารถมองเห็นได้โดยไม่ต้องเข้าไปเหยียบย่ำในสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงเวลาที่เกิดเหตุ เวลาที่ทราบเหตุ หรือเวลาที่ได้รับแจ้งเหตุ เพื่อประโยชน์ในการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ นอกเหนือจากกระเป๋าสตางค์ตรวจสถานที่เกิดเหตุและอุปกรณ์พื้นฐาน เช่น จอบ พลั่ว เลื่อย เครื่องกำเนิดแสงหลายความถี่ เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น

1.4 พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องรีบออกเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว ตามกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและกำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าพนักงานสอบสวนจะใช้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนไม่ได้ อีกทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นเรื่องการสอบสวน ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงจำเป็นต้องไปสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง กรณีการตรวจสถานที่เกิดเหตุนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน โดยให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้ากับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานวิชาการได้รับการร้องขอให้

มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามหลักวิชาการ ก็ต้องส่งรูปถ่ายและหลักฐานต่าง ๆ ที่ตรวจพบไปให้พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีพร้อมด้วยหนังสือนำเสนอเป็นหลักฐานโดยเร็วเช่นกัน

2. เมื่อเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุ

2.1 จัดบันทึกเวลาที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ

2.2 สอบถามและจัดบันทึกข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคคลแรกที่เข้าสถานที่เกิดเหตุ (first - officer) เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึง ผู้เสียหาย พยาน

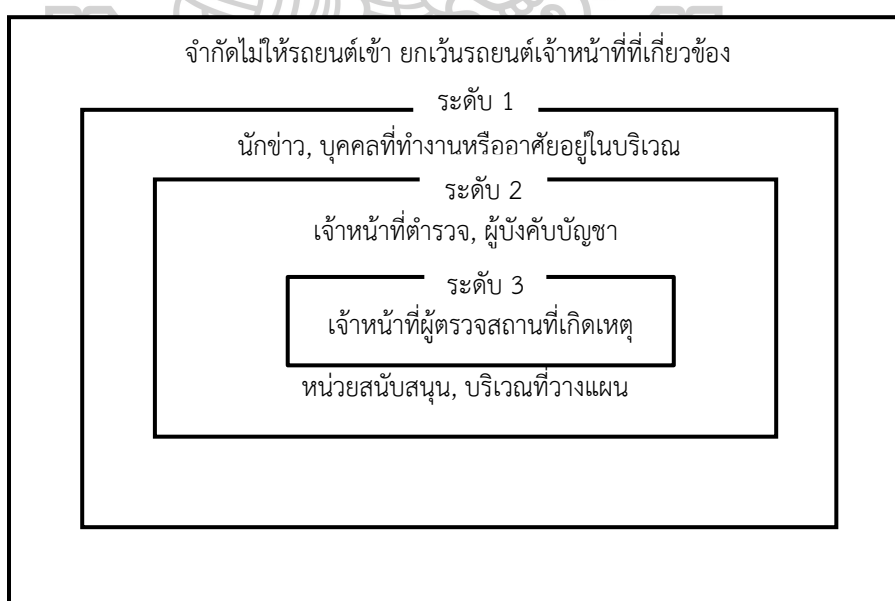
ตัวอย่างคดีฆาตกรรม เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนต้องสืบทราบให้ได้ว่าเวลาที่เกิดเหตุเมื่อไร ผู้ตายเป็นใคร เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุอย่างไร ถ้าไม่เกี่ยวข้องผู้ตายมาอย่างไร เกิดเหตุได้อย่างไร กับใคร เวลาเท่าไร มาทำอะไร ในสภาพการณ์เช่นนี้ ข้อมูลที่เกี่ยวกับยานพาหนะที่อยู่ใกล้หรืออยู่ในสถานที่เกิดเหตุต้องถูกตรวจสอบให้ทราบว่าผู้ใดเป็นเจ้าของรถมีความเกี่ยวข้องกับผู้ตายอย่างไร และยังคงสอบสวนหาที่อยู่ของผู้ตาย และพฤติกรรมก่อนเกิดเหตุของผู้ตายว่าได้ทำอะไรบ้าง มีเรื่องทะเลาะกับใครหรือไม่

2.3 จัดบันทึกสภาพแวดล้อมและสิ่งผิดปกติที่พบเห็นได้บริเวณรอบ ๆ สถานที่เกิดเหตุ บันทึกเส้นทางการเข้า - ออกสถานที่เกิดเหตุ บันทึกที่รายชื่อพยานคนอื่น ๆ ที่เข้าออกสถานที่เกิดเหตุโดยแจ้งว่าอาจจะต้องขอเก็บรอยลายนิ้วมือ เส้นผม เยื่อกระดูก ฟัน แก้ม เป็นต้น

2.4 แยกพยานออกจากกลุ่มผู้ต้องสงสัย

2.5 ห้ามพูดคุยถึงเหตุการณ์ในคดีกับพยาน คนที่มามุงดูและคนที่ไม่เกี่ยวข้อง

2.6 ทำการสำรวจรอบ ๆ สถานที่เกิดเหตุ แล้วจึงทำการปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุให้สอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่ แต่ให้คำนึงไว้ว่ากันให้มีบริเวณกว้างดีกว่ากันบริเวณแคบ เพราะสามารถครอบคลุมนักพยานได้ทั้งหมด และถ้ากว้างเกินไปก็สามารถปรับลดลงได้ในภายหลังโดยไม่ทำให้พยานเสียหาย

ภาพที่ 4 แบบแสดงการกำหนดพื้นที่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ที่มา: สมภพ เองสมบุญ (2551: 25)

2.7 ป้องกันไม่ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าไป จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าระวังเดินตรวจตรา กำหนดให้มีทางเข้าออกทางเดียว ถ้าเป็นภายในอาคารก็ปิดล็อคประตูหน้าต่างบานอื่น ๆ ให้หมด รวมทั้งจำกัดไม่ให้รถยนต์เข้ายกเว้นรถยนต์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เกิดเหตุมีสัตว์อยู่บริเวณนั้น ให้ป้องกันสัตว์ไม่ให้เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุด้วย เพราะอาจทำให้วัตถุพยานเสียหายได้

3. การปฏิบัติตัวในการเข้าสถานที่เกิดเหตุ

3.1 กำหนดเส้นทางการเข้าสถานที่เกิดเหตุเพื่อไม่ให้ทับเส้นทางคนร้าย โดยประเมินจากข้อมูลจากการสอบถามพยานบุคคล หรือพิจารณาจากวัตถุพยานที่พบ เป็นต้น

3.2 สวมถุงมือ ถุงครอบเท้าทุกครั้ง และอาจต้องสวมหมวกคลุมผม ชุดคลุมเพื่อป้องกันการปนเปื้อน การเพิ่มเติมและทำลายวัตถุพยาน หรือเพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่เอง

ภาพที่ 5 การระวังรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเจ้าหน้าที่ใส่ชุดป้องกันการปนเปื้อน
ที่มา: นพคุณ กীরติการกุญ (2553: 32)

3.3 ทำการสำรวจเบื้องต้น ซึ่งจะต้องยึดหลักการไม่เพิ่ม ไม่ทำลายวัตถุพยาน โดยการเดินผ่านรอบ ๆ สถานที่เกิดเหตุ สังเกตวัตถุพยานที่พบโดยไม่หยิบจับแต่อย่างใด

3.4 จัดบันทึกวัตถุพยานที่ไม่คงทนถาวร (Transient evidence) เช่น กลิ่นน้ำมันเชื้อเพลิง อุณหภูมิ รอยร่องเท้าเปียกน้ำ เป็นต้น

3.5 จัดบันทึกวัตถุพยานตามสภาวะ (Condition evidence) เช่น การเปิด - ปิดของ อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ประตู หน้าต่าง แสงสว่าง เป็นต้น

3.6 เมื่อตรวจพบวัตถุพยานที่อาจสูญหายหรือเสื่อมสภาพได้ง่าย ได้แก่ วัตถุพยานที่ไม่คงทนถาวร และวัตถุพยานตามสภาวะ ให้ถ่ายภาพตำแหน่งที่พบ แล้วทำการเก็บก่อน รวมถึงการป้องกันวัตถุพยานต่าง ๆ ไม่ให้ถูกทำลายจากบุคคล สัตว์ สภาพดินฟ้าอากาศ

3.7 กรณีเป็นอาคารให้ปิดไฟในห้องหรือทำให้แสงสว่างน้อยลง แล้วใช้ไฟฉายส่องทำมุมเฉียงกับพื้นเพื่อหารอยเท้าและวัตถุพยานขนาดเล็กที่อยู่บนพื้น

3.8 กรณีพบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ ผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัสให้บันทึกตำแหน่งแล้วรีบเคลื่อนย้ายส่งโรงพยาบาลเป็นลำดับแรก ถึงแม้ว่าบางครั้งพยานวัตถุอาจถูกทำลายหรือเสียหายไป แต่ชีวิตคนย่อมมีความสำคัญกว่า นอกจากนี้ อาจจะต้องบันทึกสิ่งของที่มีการจับต้องระหว่างเคลื่อนย้ายและวิธีการเคลื่อนย้าย พร้อมทั้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมไปด้วย กรณีที่ผู้บาดเจ็บให้การที่เป็นประโยชน์ หรือเพื่อป้องกันการทำลายวัตถุพยาน ผู้ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยให้บันทึกตำแหน่งของผู้ได้รับบาดเจ็บไว้ก่อน แล้วจึงนำส่งโรงพยาบาลภายหลัง เมื่อเจ้าหน้าที่พยาบาลมาถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องให้คำแนะนำถึงเส้นทางในการเดินเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายพยานวัตถุให้ได้มากที่สุด และขณะเดียวกันนั้นจะต้องบันทึกสิ่งของที่เจ้าหน้าที่พยาบาลเคลื่อนย้ายจับต้องและบันทึกการเคลื่อนที่ของเจ้าหน้าที่พยาบาลในสถานที่เกิดเหตุ และต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจไปกับผู้ได้รับบาดเจ็บด้วย เพราะระหว่างเดินทางคนเจ็บอาจให้การหรือพูดอะไรที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวนออกมา เพราะคำพูดของคนเจ็บใกล้เสียชีวิตนั้นศาลยอมรับฟัง เพราะถือว่าเป็นคำพูดของคนใกล้ตาย (Dying declaration) ใช้เป็นพยานหลักฐานคดีได้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่นั่งไปด้วยต้องตรวจหาวัตถุพยานในตัวผู้บาดเจ็บและให้คำแนะนำในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่พยาบาล

3.9 กรณีพบศพในสถานที่เกิดเหตุ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรักษาสภาพศพไว้ ห้ามเคลื่อนย้ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพศพโดยเด็ดขาด และแจ้งให้ผู้ชำนาญ แพทย์นิติเวช เดินทางมาตรวจโดยเร็ว ยกเว้นในกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องเคลื่อนย้ายศพ เช่น ศพอยู่ในบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่นหรือในบริเวณเส้นทางเสด็จ กรณีเช่นนี้ ให้บันทึกรายละเอียดของลักษณะที่เกิดเหตุและตำแหน่งของศพอย่างละเอียด ซึ่งรวมถึงสภาพในทุกมุมของศพ และก่อนเคลื่อนย้ายศพให้ใช้ซอล์กหรือสีสเปรย์ทำเครื่องหมายที่พื้นแสดงตำแหน่งและลักษณะท่าทางของศพ

3.10 กรณีที่ต้องให้แพทย์นิติเวช หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องให้คำแนะนำในการเข้าสถานที่เกิดเหตุเพื่อจะไม่เพิ่มและไม่ทำลายพยานหลักฐาน

3.11 บางกรณีห้ามเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยลำพัง เพราะอาจจะมีคนร้ายซ่อนอยู่ ควรมีวิทยุสื่อสาร โทรศัพท์มือถือและอาวุธปืนติดตัวด้วยเสมอเพื่อความปลอดภัย

3.12 กรณีพบอาวุธอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ไม่ควรจับต้องเคลื่อนย้ายจากตำแหน่งเดิมจนกว่าจะได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้ชำนาญ แต่กรณีถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าวัตถุพยานอาจสูญหายหรือเสียหายถ้าทิ้งไว้ จำเป็นต้องเคลื่อนย้าย กรณีเช่นนี้ ให้ทำการบันทึกสภาพและตำแหน่งของวัตถุพยานดังกล่าวพร้อมทั้งสเก็ตภาพแสดงตำแหน่งในแผนที่ให้เรียบร้อยถ้าเป็นไปได้ ให้ทำการถ่ายภาพทุกแง่มุมของตำแหน่งที่พบวัตถุพยาน และก่อนเคลื่อนย้ายให้ใช้ซอล์กวาดแสดงตำแหน่งและลักษณะการวางของวัตถุพยานนั้น ๆ

3.13 ให้ละเว้นพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายวัตถุพยาน เช่น สูบบุหรี่ หรือเคี้ยวหมากฝรั่งรับประทานอาหาร ใช้มือเปล่าปิดลูกบิดประตู เปิดตู้เย็นดื่มน้ำ เปิดพัดลมใช้ห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น

3.14 ดำเนินการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามลำดับขั้นตอนและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.4.6 ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เมื่อพนักงานสอบสวนทำการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุแล้วก็จะทำการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น จากนั้นหัวหน้าชุดก็จะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาดำเนินการประชุมวางแผนมอบหมายหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ เนื่องจากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจำเป็นจะต้องกระทำเป็น

ลำดับขั้น เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้อย่างเต็มที่ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างไม่มีระบบ จะทำให้พยานหลักฐานเสียหายและกระทบโดยตรงต่อความสำเร็จในการคลี่คลายคดี

สำหรับขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหลังจากที่ได้มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นและการประชุมวางแผนตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ มีดังนี้ (สันต์ สุขวณิช 2550)

การบันทึกสภาพของสถานที่เกิดเหตุ

การบันทึกสภาพของสถานที่เกิดเหตุ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสภาพสถานที่เกิดเหตุนั้นถือว่าเป็นวัตถุพยานชนิดหนึ่ง สามารถใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงทางคดีได้ แต่เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุมีโอกาสจะถูกเปลี่ยนแปลงสภาพได้ตลอดเวลา ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นต้องทำการบันทึกไว้ให้ละเอียดสมบูรณ์ครบถ้วนทุกประการ ถึงแม้ว่าคดีนั้นจะยังจับตัวคนร้ายไม่ได้ แต่รายละเอียดของคดีจะยังคงอยู่ในบันทึกตลอดเวลา สามารถถูกนำมาใช้ได้ตลอดไปจนกว่าจะสิ้นอายุความ การบันทึกสภาพของสถานที่เกิดเหตุปกติทำได้ 3 วิธี คือ

1. วิธีการจดบันทึก สิ่งที่เหมาะสมจดบันทึก ได้แก่ สภาพที่ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสัมผัสได้ โดยประสาททั้ง 5 ของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นประสาทตา หู จมูก ลิ้นและกายสัมผัส ตัวอย่างเช่น ได้เห็นอะไรบางอย่างในสถานที่เกิดเหตุต้องจดไว้ให้ละเอียดตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้าสู่สถานที่นั้น หรือได้ยินเสียงใด ๆ อันเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุก็ควรจดบันทึกไว้เช่นกัน หรือได้กลิ่นที่มีลักษณะสำคัญ เช่น กลิ่นดินปืน กลิ่นบุหรี่ย กลิ่นน้ำมันเชื้อเพลิง หรือความรู้สึกว่าร้อน หนาว อบอ้าว ขณะที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุควรได้จดบันทึกไว้ เพราะอาจเป็นผลมาจากพฤติการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นในขณะที่เกิดเหตุก็เป็นได้

2. การถ่ายภาพ การถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุนั้นมีวัตถุประสงค์หลักคือ การช่วยเพิ่มความละเอียดของการบันทึกสภาพสถานที่เกิดเหตุอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งมีประโยชน์ในด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพราะการถ่ายภาพสามารถบันทึกสิ่งที่พบเห็นในครั้งแรกได้อย่างเที่ยงตรง ก่อนที่สถานที่เกิดเหตุนั้นจะเปลี่ยนแปลงไป และยังมีประโยชน์ในด้านการสืบสวนสอบสวน โดยการพิจารณาจากภาพถ่ายอาจพบสิ่งที่ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่สังเกตเห็นหรือไม่ได้จดบันทึกลงไป นอกจากนี้ การพิจารณาจากภาพถ่ายจะทำให้เจ้าหน้าที่คนอื่นที่ไม่ได้เป็นผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ สามารถเข้าใจและมองเห็นภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลถึงประโยชน์ในด้านการเป็นพยานหลักฐานที่ทำให้บุคคลอื่นหรือศาล เข้าใจและทราบถึงความ เป็นจริงได้อย่างไม่มีข้อสงสัย

3. การทำแผนที่และแผนผัง การทำแผนที่และแผนผังเข้ามาสนับสนุนการจดบันทึกและการถ่ายภาพ เพราะแผนที่และแผนผังจะช่วยลดปัญหาเรื่องความละเอียดของภาพถ่ายลงได้ด้วยการที่นำเอาเฉพาะสิ่งที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นมาบรรจุลงในแผนที่ และสามารถทำแผนที่และแผนผังในลักษณะ 3 มิติ ได้ด้วยการทำแผนที่และแผนผัง สามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ ประเภทแรก เป็นการทำแผนที่และแผนผังคร่าว ๆ (Rough Sketch) มักจะเขียนด้วยดินสอในกรอบที่กำหนดไว้ว่าเป็นเขตของสถานที่เกิดเหตุไม่จำเป็นต้องถูกต้องตามมาตราส่วนที่แท้จริง แต่ระยะห่างของวัตถุต่าง ๆ ต้องวัดและระบุลงไปอย่างชัดเจน ส่วนประเภทที่สองเป็นการทำแผนที่สำหรับแสดงในชั้นศาล หรือแผนที่แบบละเอียด (Finished Drawing) เมื่อเจ้าหน้าที่เสร็จจากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแล้ว จะต้องทำแผนผังฉบับสมบูรณ์ขึ้นมาอีก โดยยึดแผนที่และแผนผังอย่างหยาบมาเป็นแม่แบบ การทำแผนที่แบบนี้จะต้องมีขนาดและสัดส่วนที่ถูกต้องตามมาตราส่วน มีความชัดเจนและสมบูรณ์

สาระสำคัญการตรวจและเก็บข้อมูลในสถานที่เกิดเหตุ สรุปได้ดังนี้ (เอก อังสนานนท์, 2555: 44)

ตารางที่ 2 แสดงสาระสำคัญของการตรวจและเก็บข้อมูลในสถานที่เกิดเหตุ

ประเด็น	จุดที่ควรตรวจสอบ/เก็บข้อมูล
1. เมื่อไหร่	นาฬิกา, โทรศัพท์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์, ไปรษณีย์, การเปิดประตูไฟฟ้า, อาหาร, ร่องรอยการประกอบอาหาร, อุณหภูมิ
2. ที่ไหน	ตำแหน่งของสถานที่เกิดเหตุ, สภาพการจราจร, ลักษณะของบริเวณข้างเคียง, ลักษณะของบริเวณที่ได้รับความเสียหาย
3. ใคร	สิ่งของที่ตกหล่น, รอยนิ้วมือ, รอยรองเท้า, รอยล้อรถ, รอยโลหิต, คราบอสุจิ, น้ำลาย, สิ่งขั้วถ่าย
4. กับใคร	มีรอยลายนิ้วมือ, รอยเท้าหรือร่องรอยอื่น ๆ มากกว่า 2 ชนิด, มีอาวุธหรือร่องรอยบาดแผลที่เกิดจากอาวุธมากกว่า 2 ชนิด
5. แก่ใคร	ผู้เสียหายที่ไม่ทราบว่าเป็นใคร, ฆ่าตัวตายหรือถูกฆ่าตัวตายหรือตายด้วยอุบัติเหตุอื่นๆ, ร่องรอยการต่อสู้ขณะถูกทำร้าย
6. ทำไม	ร่องรอยการค้นหาทรัพย์สิน, ตำแหน่งและจำนวนของบาดแผล, การจัดการกับศพและเครื่องบูชา, ร่องรอยการตอบรับแขกก่อนเกิดอาชญากรรม, ช่องทางที่ใช้ในการบุกรุก
7. อย่างไร	ช่องทางบุกรุกและช่องทางหลบหนีการปฏิบัติการหลังจากที่บุกรุกเข้าไปแล้วจนกระทั่งหลบหนีออกไป, ตำแหน่งและลักษณะท่าทางลักษณะของรอยบาดแผล
8. ผลเป็นอย่างไร	บาดแผลของศพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผลที่ทำให้เสียชีวิต, ตรวจสอบของมีค่าที่ได้รับความเสียหาย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนพร วุฒิกวีภาค (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น” ได้ทำการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่ายต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความจำเป็นในการนำมาใช้ในการพิสูจน์ความจริงในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น อันเป็นความผิดอาญาร้ายแรง แต่เนื่องจากการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ซึ่งบุคคลทั่วไปไม่อาจเข้าใจได้ จำต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ ฉะนั้น เพื่อให้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สามารถใช้ในการตรวจพิสูจน์ความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือและปราศจากข้อสงสัย ควรปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนให้ชัดเจน รัดกุม กระบวนการทุกขั้นตอนสามารถตรวจสอบได้ มีหน่วยงานกลางที่กำหนดมาตรการและมาตรฐานในการจัดเก็บ การตรวจพิสูจน์ให้ได้มาตรฐานสากล การรายงานผลให้มีความรัดกุมถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

เทพนฤที พิพิมาย (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน” ผลการศึกษาพบว่า พนักงานสอบสวนมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 132 ถึง 135 และตามกฎหมายพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 132 (1) ซึ่งบังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 ไม่เคยได้รับการแก้ไข พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจดำเนินการให้มีการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดีได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น และไม่มีอำนาจควบคุมรักษาสถานที่เกิดเหตุได้นานเท่าที่จำเป็นเพื่อการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หากผู้ครอบครองสถานที่เกิดเหตุไม่ยินยอม ข้อเสนอแนะคือ ควรให้อำนาจตามหลักการของกฎหมายต่างประเทศ โดยเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนชั้นผู้ใหญ่ ยื่นคำร้องขออนุญาตจากศาลโดยแสดงเหตุผลและความจำเป็นในกรณีเป็นความผิดอาญาร้ายแรง และไม่อาจหาพยานหลักฐานสำคัญได้โดยวิธีอื่น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งหรือหมายของศาลเพื่อให้อำนาจที่กระทำการได้ โดยพิจารณาความสมดุลระหว่างหลักผลประโยชน์สาธารณะกับผลประโยชน์ของบุคคลเปรียบเทียบกันในหลักการที่ว่า ผลประโยชน์ของบุคคลไม่ใช่สิทธิเด็ดขาดซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะก้าวล่วงไปไม่ได้ เพราะบางครั้งประโยชน์สาธารณะมีความสำคัญมากกว่า อีกทั้งควรมีกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้งานนิติวิทยาศาสตร์เป็นมาตรฐานสากล

สุรนาท วงศ์พรหมชัย (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานในคดีอาญา” ได้ทำการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพิจารณาคดีอาญาในปัจจุบัน ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในลักษณะที่เชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่พิสูจน์ได้จริง ไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงได้ และมีความสำคัญในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีอาญา ดังจะเห็นได้จากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุสามารถนำไปตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ว่าเป็นของผู้ใดได้ ซึ่งการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์จำต้องอาศัยผู้มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เพื่อให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถใช้ในการตรวจพิสูจน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและลงโทษผู้กระทำความผิดได้ถูกต้อง ต้องเน้นย้ำผู้เชี่ยวชาญปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่กำหนด และสามารถแสดงลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยานได้ เพื่อให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นำมาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปรางทอง เดชโต (2552: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตรวจสอบความจริงของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์” ได้ทำการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ยังไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ทั้งที่เป็นพยานวัตถุและผู้เชี่ยวชาญอย่างชัดเจน ปัญหาและอุปสรรคคือ ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่และทำให้พยานหลักฐานที่ได้มาไม่มีคุณค่าในการพิสูจน์ความจริงอย่างเต็มที่ ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษมีบทบัญญัติในการจัดเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่ชัดเจน แยกประเภทของพยานหลักฐานที่เป็นวิทยาศาสตร์ชีวภาพจากส่วนของร่างกายและไม่ใช่ส่วนของร่างกายออกจากกัน กำหนดวิธีการในการตรวจ ค้น และยึด เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่และมีการกลั่นกรองผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบทั้งก่อนและหลังรับเป็นผู้เชี่ยวชาญ ข้อเสนอแนะคือ ให้มีการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยการกำหนดประเภทของคดีและเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบ การแจ้งถึงเหตุผลและหลักฐานอันสมควรในการสั่งให้ทำการตรวจ การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญโดยองค์กรวิชาชีพการตรวจสอบโดยศาลและคู่ความ เป็นต้น เพื่อให้สามารถตรวจสอบค้นหาความจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อรุณกมล พงศ์ประยูร (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายโดยใช้หลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ : กรณีศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม” ได้ทำการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายคือพนักงานสอบสวนในพื้นที่จังหวัดนครปฐมจำนวน 5 คน ผลการศึกษาพบว่า สถิติคดีอาญาประเภทคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ในทุกประเภทคดีจากสถิติที่รวบรวมได้ คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมีการกระทำผิดมากที่สุด มีการรับแจ้งความและการจับกุมมากที่สุด คือ คดีทำร้ายร่างกาย เนื่องจากเป็นคดีที่ผู้เสียหายรู้ตัวผู้กระทำความผิด หรือหากไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายก็ยังสามารถที่จะให้ข้อมูลสำคัญที่จะสืบสวนสอบสวนเพื่อจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ส่วนในคดีที่มีการกระทำผิดน้อยในคดีฆ่าคนตาย ทั้งคดีฆ่าคนตายโดยเจตนา คดีฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา และคดีฆ่าคนตายโดยประมาทนั้น พบว่าแม้จะมีการกระทำผิดเกิดขึ้นน้อย สถิติการจับกุมก็มีน้อยด้วยเช่นกัน ในคดีที่ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด พยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุมีความสำคัญอย่างมากในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ดังนั้น สิ่งที่พนักงานสอบสวนคำนึงถึงอย่างมากคือการแสวงหาพยานวัตถุจากร่างกายบุคคลและจากสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดได้อย่างชัดเจน ปัญหาและอุปสรรคคือ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องของหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ และขาดความชำนาญในการเก็บรวบรวมพยานวัตถุอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้เก็บพยานหลักฐานที่มีความสำคัญต่อคดีได้ไม่ครบถ้วน ข้อเสนอแนะคือ เสริมสร้างพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่องแก่พนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมควรมีการวางแผนในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาอย่างมีระเบียบแบบแผนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อพัฒนาการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพ

พัชรา สีนลอยมา (2556: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” ได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการวัดความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายคือ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน สถานีตำรวจในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี ร่วมกับการสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก การสัมมนากลุ่มย่อย (Focus Group) เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์จากสำนักงานพิสูจน์หลักฐาน ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในการสืบสวนอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน อยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ การขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการทำงานในพื้นที่ การขาดอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านตรวจสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ปัญหาด้านการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ไม่ดีพอจนทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุถูกทำลายหรือสูญหายไป ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดอบรม ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และหลักการเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุให้เจ้าหน้าที่เพิ่มเติม รวมถึงควร เพิ่มกำลังพลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการพัฒนางานวิจัย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้นำมาศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนา ศักยภาพในการทำงานต่อไป

พิมลพัชร ประเสริฐกิตติศิริ (2559: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาญา” ได้ทำการวิจัยโดยการศึกษากฎหมายและจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ตามกฎหมายและระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเก็บรวบรวม พยานหลักฐานและการตรวจสถานที่เกิดเหตุแก่พนักงานสอบสวนเพียงผู้เดียว นอกจากนี้กรณีพบศพในที่เกิดเหตุ กฎหมายก็ได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ แต่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานนั้น กฎหมาย มิได้บัญญัติให้อำนาจหน้าที่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุแต่อย่างใด ทำให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานไม่มีอำนาจ หน้าที่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้เอง นอกจากนี้พนักงานสอบสวนจะใช้ดุลพินิจร้องขอโดยแจ้งให้เจ้าหน้าที่ พิสูจน์หลักฐานเข้ามาตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนด้วย เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจึงอยู่ใน ฐานะเป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวน ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนไม่ค่อยร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน มาตรวจสถานที่เกิดเหตุ จึงทำให้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎหมาย เมื่อคดีขึ้นสู่ศาล ก็จะถูกยกฟ้องจากการขาดพยานหลักฐานอันนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม ข้อเสนอแนะคือ ให้มีการพัฒนากฎหมายด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยควรบัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่พิสูจน์ หลักฐานในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและ ประสบการณ์ได้ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้อย่างเต็มที่ อันจะนำไปสู่การคลี่คลายคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความเป็นธรรมต่อสังคม

จากการศึกษาเอกสารและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า พยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์จะสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อการ อำนวยความยุติธรรมนั้น การเก็บรวบรวมวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์เหล่านั้นต้องกระทำอย่างถูกต้องตามหลัก วิชาการและขั้นตอนมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในเรื่องนั้น ๆ ด้วย แม้มีกฎหมาย หลักวิชาและระเบียบปฏิบัติกำหนดไว้ชัดเจนแต่ในทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนเพื่อให้ได้มา ซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาประกอบคดีนั้น ประสบปัญหาและมีข้อขัดข้องอยู่หลายประการ ที่ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อหาตัวผู้กระทำผิดในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายในปัจจุบัน ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์สรุปประเด็นปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย รวมทั้งข้อเสนอแนะดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สรุปประเด็นที่ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน

ประเด็นที่ศึกษา	ธนพร	สรนาท	ปรางทอง	อรณภมล	พัชรา	พิมพ์พร	เทพนฤทธิ์
ปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย							
1. การขาดความรู้ความชำนาญของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	X			X	X		
2. การจัดเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ไม่ถูกต้องขาดห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด			X				
3. ไม่มีหน่วยงานกลางในการตรวจสอบรับรองมาตรฐานการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	X						
4. การตรวจเก็บวัตถุพยานผิดพลาดเนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ						X	
5. การไม่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	X	X	X				
6. การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่ต่อเนื่อง					X		X
ข้อเสนอแนะ							
1. ปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน	X						X
2. มีหน่วยงานกลางที่กำหนดมาตรการและมาตรฐานในการจัดเก็บ	X						X
3. พัฒนางค์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่องแก่พนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา	X			X			
4. การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญโดยองค์กรวิชาชีพ การตรวจสอบโดยศาลและคู่ความ			X				

ประเด็นที่ศึกษา	ธนพร	สรนาท	ปรางทอง	อรุณกมล	พัชรา	พิมพ์พร	เทพนฤทธิ์
5. ควรมีการจัดตั้งองค์กรตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์	X	X	X				X
6. ควรมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยพนักงานสอบสวนไม่ต้องร้องขอ						X	
7. มีการระงับสถานที่เกิดเหตุอย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้พยานหลักฐานถูกทำลาย		X			X		

และเมื่อวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่กรอบแนวคิดของการวิจัย และการสร้างข้อค้นพบใหม่ จะพบว่า

1) ในด้านประเด็นที่ศึกษา จะเป็นการศึกษาถึงประเด็นปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายและข้อเสนอนี้ แต่ในส่วนของแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ยังไม่ได้มีการศึกษา

2) ในด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จะพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยจะเป็นการศึกษาจากเอกสารเท่านั้น จะมีเพียงพิมพ์พร ประเสริฐกิตติสิริ (2559: บทคัดย่อ) และอรุณกมล พงศ์ประยูร (2553: บทคัดย่อ) ที่มีการศึกษาโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจะมีเพียงพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ซึ่งไม่ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย อันได้แก่ พนักงานอัยการ และทนายความ

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้มุ่งเน้นถึงประเด็นแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย โดยมีการออกแบบระเบียบวิธีวิจัยให้ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย อันได้แก่ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน พนักงานอัยการ และทนายความ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เพื่อนำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
- 3.2 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาซึ่งผู้วิจัยเตรียมตัวเข้าสู่การดำเนินการศึกษาภาคสนาม (Field study) โดยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ด้วยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก หนังสือ วารสาร เอกสารวิชาการ บทความจากสื่อและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในประเด็นเกี่ยวกับ 1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 2) นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา 3) ข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา 4) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ นำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์และเลือกกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยการคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random) อย่างมีเกณฑ์ จำนวน 11 คน หรือที่เรียกว่า “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” (Key Informants) และใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นบุคคลซึ่งผ่านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญา โดยเฉพาะในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

2. ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ซึ่งได้แก่ 1) พนักงานสอบสวน 2) เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน 3) พนักงานอัยการ และ 4) ทนายความ

3. สามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาได้เป็นอย่างดีจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับลึก ครอบคลุมและสะท้อนความเป็นจริงได้มาก

4. ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

จึงได้กำหนดบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งสิ้น 11 คน ประกอบด้วย 1) พนักงานสอบสวน จำนวน 5 คน 2) เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน จำนวน 2 คน 3) พนักงานอัยการ จำนวน 2 คน และ 4) ทนายความ จำนวน 2 คน

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดกรอบแนวทางการสัมภาษณ์ตามประเด็นและรูปแบบคำถามที่ต้องการศึกษา โดยกำหนดคำถามในลักษณะแบบสัมภาษณ์ที่ใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended) เพื่อให้ได้คำตอบที่ละเอียดในทุกแง่มุมจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบเบื้องต้นในส่วนของความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนสำนวนภาษาในการสื่อความหมาย

3. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมายอาญาและทางด้านสอบสวน เพื่อทำการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แบบไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกไว้สำหรับแนวทางการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกในการศึกษาวิจัยฯ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ส่วนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่ไม่สัมฤทธิ์ผลในคดี

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดต่อชีวิตและร่างกายเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ โดยชอบด้วยกฎหมาย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง โดยแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงผู้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกไว้ โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พร้อมการนัดหมายเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์
3. สัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบไม่เป็นทางการตามเครื่องมือที่สร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิดไม่จำกัดคำตอบ
4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบ เรียบเรียง แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลที่ศึกษาได้จากการวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลของงานวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

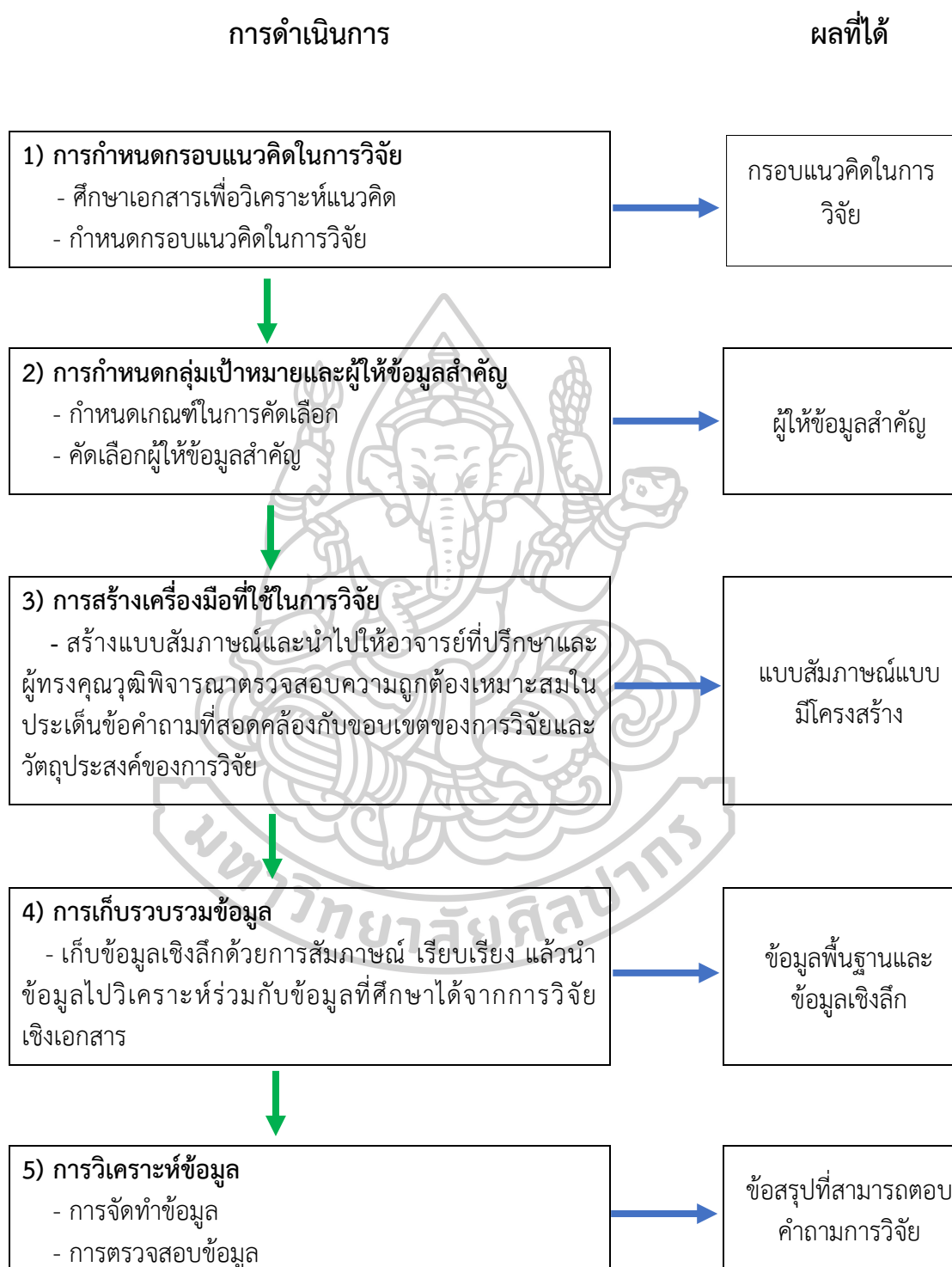
ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1 การจัดทำข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของแต่ละบุคคลทำการบันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึก บางกรณีอาจใช้เครื่องบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูลการสนทนาตลอดถึงการใช้กล้องบันทึกภาพ ทั้งกล้องถ่ายวิดีโอทัศน์และกล้องบันทึกภาพธรรมดา นำข้อมูลที่บันทึกมาสรุปในแต่ละวันมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบโดยการถอดเทปแบบคำต่อคำ จากนั้นดำเนินการจัดกลุ่มข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์

3.5.2 การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลขณะเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยจะตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อความข้อมูลภาคสนามทุกครั้งทีเก็บข้อมูลด้วยการดูข้อความ ได้สื่อความหมายตรงตามที่ต้องการหรือไม่ ทดสอบกับสภาพแวดล้อมและข้อมูลอื่นที่มีอยู่เดิมจากแหล่งอื่น ๆ ในลักษณะทดสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลมีความแม่นยำและมีความเชื่อถือได้มากที่สุด จากการสังเกตพฤติกรรมกรรมการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลทั่วไปด้วยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าในด้านต่าง ๆ โดยตรวจสอบข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Member Checks) โดยให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือสมาชิกในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ จากภาคสนามที่วิจัย (Audience Members) และตรวจสอบความถูกต้องกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งในเชิงเหตุและผลเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น นำเสนอผังแผนภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ดังนั้น การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงนำเสนอตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังกล่าว โดยนำเสนอแยกเป็น 3 ตอน ได้แก่

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.2 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

4.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

แสดงรายละเอียด ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

1. เป็นบุคคลซึ่งผ่านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญา โดยเฉพาะในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

2. ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ซึ่งได้แก่ 1) พนักงานสอบสวน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย คือ เป็นผู้ที่ถูกกฎหมายให้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนและดำเนินคดีตามกฎหมาย 2) เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายคือ เป็นผู้ที่ต้องใช้ทักษะ ความรู้และความเชี่ยวชาญในการตรวจเก็บและวิเคราะห์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือเป็นพยานหลักฐานสำคัญในชั้นสอบสวน 3) พนักงานอัยการ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย คือ เป็นผู้ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนเพื่อมีคำสั่งทางคดี โดยเฉพาะในกรณีที่มีคำสั่งฟ้องคดีจะเป็นผู้ดำเนินคดีในชั้นพิจารณาของศาล และ 4) ทนายความ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายคือ เป็นผู้วิเคราะห์ นำเสนอและหักล้างน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งในกรณีที่ว่าต่างหรือแก้ต่างในคดี เพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย

3. สามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาได้เป็นอย่างดีจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับลึก ครอบคลุมและสะท้อนความเป็นจริงได้มาก

4. ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ในการเก็บข้อมูลจึงได้เก็บสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมทั้งสิ้น 11 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ในการคัดเลือก โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 10 คน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 50 – 59 ปี จำนวน 8 คน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 9 คน ในด้านอาชีพเป็นพนักงานสอบสวน จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน จำนวน 2 คน พนักงานอัยการ จำนวน 2 คน และนายความ จำนวน 2 คน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญา 16 – 20 ปี จำนวน 4 นาย รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
เพศ	
หญิง	1
ชาย	10
อายุ	
40 – 49 ปี	2
50 – 59 ปี	8
60 ปีขึ้นไป	1
ระดับการศึกษา	
ปริญญาตรี	9
ปริญญาโท	2
ตำแหน่งทางราชการ/วิชาชีพ	
ผู้กำกับการ (สอบสวน)	2
รองผู้กำกับการ (สอบสวน)	2
สารวัตร (สอบสวน)	1
ผู้บังคับการกองพิสูจน์หลักฐานกลาง	1
นักวิทยาศาสตร์ (สบ5)	1
รองอธิบดีอัยการ	1
อัยการผู้เชี่ยวชาญ	1
นายความ	2

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการดำเนินคดีอาญา	
11 – 15 ปี	1
16 – 20 ปี	4
21 – 25 ปี	2
26 – 30 ปี	2
31 – 35 ปี	2

4.2 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

ในการนำเสนอผลการศึกษามาจาก 2 ส่วน คือ จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยจะนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน
- 2) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากบุคคล
- 3) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ
- 4) งบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานไม่เพียงพอ

แสดงรายละเอียด ดังนี้

1. ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131 บัญญัติให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริง และพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่ามทา เพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

2) จากประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 2 บทที่ 2 ว่าด้วยเรื่องการสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ระบุว่า เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นจำเป็นต้องมีการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามียุทธวิธีหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ความเชี่ยวชาญความสามารถพิเศษของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนแจ้งเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือกองกำกับการวิทยาการเขตหรือวิทยาการจังหวัด เข้าไปทำการตรวจและถ่ายรูปพร้อมกับพนักงานสอบสวน ซึ่งคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายถือเป็นคดีสำคัญประเภทหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ตามประมวลระเบียบฯ นี้

3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมวัตถุพยานพบว่า เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในทางคดีและเป็นประโยชน์ในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดหรือการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหานั้น การเก็บวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุควรเก็บให้ได้มาก

ที่สุด เพราะบางครั้งสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย ทำให้ไม่สามารถกลับไปเก็บวัตถุพยานเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะเมื่อได้ส่งคืนสถานที่เกิดเหตุแล้ว (ที่มา: นพคุณ กิริติการกุญ, 2553: 92 - 96)

ดังนั้น เมื่อมีคดีความผิดต่อชีวิต เช่น มีการทำร้ายร่างกายหรือเกิดฆาตกรรมขึ้นและพบร่องรอยหรือหลักฐานในที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนจะประสานแจ้งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการจังหวัดเข้าร่วมการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วย ตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี และแม้แต่คดีที่ไม่ถือเป็นคดีสำคัญตามที่ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีกำหนดไว้ ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจะแจ้งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานร่วมตรวจเก็บวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุ ด้วยเหตุผลสำคัญคือ พนักงานสอบสวนยังขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งมีอยู่หลายสาขาอย่างถ่องแท้ แม้จะมีความรู้ในหลักการเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐานและความรู้ด้านกฎหมายที่สามารถระบุได้ว่าเป็นคดีที่กระทำความผิดฐานใด ต้องรวบรวมพยานหลักฐานใดบ้างเพื่อเป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แต่ในเรื่องของการรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์ หรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ทั้งในเรื่องของการคัดกรอง การคัดแยกวัตถุพยานและการตรวจเก็บวัตถุพยานที่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากลของการตรวจเก็บวัตถุพยานแต่ละประเภท พนักงานสอบสวนแม้จะผ่านการอบรมมาบ้าง แต่ก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานในบางคดีต้องนำองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์หลายสาขามาบูรณาการร่วมกัน อีกทั้งยังขาดทักษะและความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ทางวิทยาการในการตรวจเก็บวัตถุพยานเหล่านั้น โดยเฉพาะวัตถุพยานประเภทสารคัดหลั่งต่าง ๆ ที่ต้องใช้ทักษะและความชำนาญในการตรวจเก็บที่ถูกต้อง พนักงานสอบสวนจะให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเป็นผู้ตรวจเก็บ ด้วยเหตุผลที่ว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเป็นผู้ที่มีมีความรู้ ความชำนาญตลอดจนมีทักษะและประสบการณ์ในการตรวจเก็บวัตถุพยานต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ข้อมูลการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“ถึงแม้เราจะอบรมมาก็จริง คือกองพิสูจน์หลักฐานจะมาอบรมให้เรา มีวิทยากรมาบรรยายให้ฟัง แต่เราจะขาดคือทักษะและความชำนาญและประสบการณ์ของเราเอง คือในการเก็บมันไม่บ่อยครั้งมันจะเกี่ยวกับการชำนาญและทักษะ ซึ่งบางครั้งการเก็บอาจจะไม่ถูกตามขั้นตอน และอีกอย่างการเก็บบางครั้งพอเก็บไปแล้วอาจจะได้ไม่ครบถ้วนก็มี เพราะเราขาดทักษะในการเก็บบางอย่าง”

“บางครั้งพอเราไปตรวจเก็บแล้ว เราจะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากพิสูจน์หลักฐานมาตรวจเก็บอีกครั้งหนึ่ง คือบางอย่างเราเก็บไม่ได้เพราะเราขาดทักษะมันจะมีทั้งอุปกรณ์ในการเก็บบางอย่าง สารคัดหลั่งบางอย่างเราจะไม่ชำนาญ เราจะเก็บเฉพาะเบื้องต้นได้และก็รอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมาเก็บอีกที เราก็ต้องปล่อยอย่างนั้นไว้ก่อนเพื่อรอพิสูจน์หลักฐานมา ระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมาก็ใช้เวลาานพอสมควร”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2561)

ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกท่านหนึ่งมีความเห็นที่สอดคล้องกันคือ พนักงานสอบสวนที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุมานั้น มีเพียงความรู้เบื้องต้นเท่านั้นและเป็นการอบรมที่ถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิชาการเป็นหลัก ส่วนวิธีปฏิบัติในการตรวจเก็บวัตถุพยานต่าง ๆ ได้รับความรู้จากวิทยากรที่ทำการสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่างขณะอบรมเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ฝึกปฏิบัติ และเมื่อเวลาผ่านไปก็จะหลงลืม พนักงานสอบสวนจึงขาดทักษะและความชำนาญในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุ และได้กล่าวว่า

“พนักงานสอบสวนมีเพียงความรู้เบื้องต้น แต่ว่าไม่ได้มีการฝึกปฏิบัติ มีการอบรมบ้างให้รู้ว่อย่างนี้เก็บแบบนี้ แต่พอลงมือปฏิบัติจริงไม่มีความเชี่ยวชาญในการเก็บ รู้แต่เพียงทฤษฎีเราเลยให้พฐ. มาเก็บให้ดีกว่า เพราะที่รู้แล้วก็รู้ซ้ำ ๆ”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561)

“ไม่ได้รับการอบรมที่สามารถที่จะไปปฏิบัติงานได้จริงจัง คือมันก็มีอบรมมานิด ๆ หน่อย ๆ พอรู้ว่าเครื่องมืออันนั้นใช้อย่างนี้ อันนี้ใช้อย่างไร ใช้อะไรเก็บอะไร แต่พอถึงเวลาจริง ๆ มันก็ไม่กล้าเก็บหรือกลัวเพราะกลัวเดี๋ยวมันปนเปื้อน ให้มืออาชีพเขาทำดีกว่า ในกรุงเทพฯเรามีพฐ. แจ้งเขามาทำดีกว่า คือถ้ามันมีสิ่งปนเปื้อนหรือหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เก็บมาได้มันไม่ใช่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา มันก็จะไปกันคนละเรื่อง พิสูจน์อะไรไม่ได้เลย”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 15 มิถุนายน 2561)

และด้วยเหตุที่พนักงานสอบสวนขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ อีกทั้งยังขาดประสบการณ์และความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ไม่มีความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างถ่องแท้ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นคือแม้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานรวบรวมวัตถุพยานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ แต่หากพนักงานสอบสวนไม่เข้าใจถึงความสำคัญของวัตถุพยานบางอย่างจึงไม่ส่งตรวจพิสูจน์ หรือไม่นำไปใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนในคดี หรือในกรณีที่พนักงานสอบสวนตรวจเก็บวัตถุพยานเอง ก็ยังไม่มั่นใจว่าการเก็บรวบรวมวัตถุพยานบางชนิดจะเก็บได้ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล และวัตถุพยานที่ได้มานั้นจะคงสภาพสมบูรณ์พอที่จะนำผลการตรวจพิสูจน์ทางห้องปฏิบัติการมาใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเหตุทำให้ขาดพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประกอบคดีในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวน และในชั้นพิจารณาเพื่อมีคำสั่งในทางคดีของพนักงานอัยการ อันส่งผลกระทบต่อกรอำนวยการอำนวยความยุติธรรมได้

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“มีคดีสำคัญที่ผมเป็นผู้ดำเนินคดี เป็นคดีที่สภ.หระอวัดมีชื่อแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ รับแจ้งรับซากทารกที่เกิดจากการทำแท้งผิดกฎหมายซุกซ่อนไว้ในโกดังเก็บศพนับพันซาก พนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เฉพาะในส่วนที่แพทย์ทางนิติเวชได้ตรวจพิสูจน์ซากทารกเหล่านั้น แต่ไม่อาจยืนยันได้ว่าเกิดจากการทำแท้งผิดกฎหมายหรือไม่ ผมจึงต้องหาพยานหลักฐานอื่นมาประกอบจนพบว่ามียานบุคคลที่เป็นพนักงานมูลนิธิและของโรงพยาบาลที่ไปช่วยเก็บซากทารก

จากถุงพลาสติกที่บรรจุในโกดังเก็บศพ ได้เห็นและยืนยันว่าพบเข็มค้ำสายสะดือ กรรไกรผ่าตัดและเศษผ้าก๊อชเปื้อนเลือดอยู่ในถุงพลาสติกด้วยซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการทำแท้งและต้องเป็นการทำแท้งที่ผิดกฎหมายเพราะมีเข็มนั้นเครื่องมือและซากทารกเหล่านั้นจะต้องถูกเก็บและกำจัดในสถานพยาบาล อันนี้ทำให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนคดี บางครั้งยังขาดทักษะในการรวบรวมพยานหลักฐานอื่นที่จำเป็นประกอบคดีเพื่อความสัมฤทธิ์ผลในการดำเนินคดี”

(พนักงานอัยการ, สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2561)

“ที่ผ่าน ๆ มาก็ไม่มีความมั่นใจเท่าไร บางครั้งก็ไปเก็บมา เราก็งงไม่แน่ใจว่าเก็บถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากลเขาหรือเปล่า เพราะทำตามความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่เรามี ที่เคยทำมา และก็ไม่น่าเชื่อที่เราจะไปทำลายวัตถุพยานหรือเปล่า อย่างเช่นการเก็บคราบเลือดที่ติดอยู่บนผิววัตถุบางชนิด คนเก็บต้องมีความชำนาญและต้องเก็บเป็น หมายถึงต้องเก็บให้ถูกวิธีด้วยพอไม่มั่นใจเราก็ต้องรอให้พฐ. เขามาเก็บให้ แต่ถ้าเป็นวัตถุชิ้นเล็กเราก็เก็บทิ้งขึ้นส่งให้เขาไปเลย”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2561)

“เคยเจอมามืออยู่คดีหนึ่ง ผมตรวจสำนวนการสอบสวนพบว่า ตำรวจได้ตรวจเก็บเย็บอุภายในกระพุ้งแก้มของคนที่เกี่ยวข้องในคดี เพื่อส่งไปตรวจดีเอ็นเอ แต่ผลการตรวจออกมาตามรายงานการตรวจระบุว่าไม่สามารถตรวจได้ เนื่องจากวิธีการเก็บก่อนส่งไปให้ตรวจไม่ถูกต้อง”

(พนักงานอัยการ, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561)

นอกจากนั้น อีกประเด็นหนึ่งที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนคือ พนักงานสอบสวนไม่สามารถแจ้งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานตรวจเก็บวัตถุพยานที่มีความสำคัญในคดีจากที่เกิดเหตุให้ครบถ้วน ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุทำได้ไม่สมบูรณ์

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

“พนักงานสอบสวนไม่ได้เรียนรู้เรื่องวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างลึกซึ้ง และไม่ได้มองถึงบริบทของการสอบสวนในด้านที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานให้ครบถ้วนว่า บางครั้งยังสามารถพบวัตถุพยานที่คนร้ายใช้ก่อเหตุได้จากบริเวณใกล้เคียง นอกจากจุดเกิดเหตุ ก็จะมองแต่เฉพาะตรงจุดเกิดเหตุ ลืมคิดไปว่าคนร้ายอาจจะเอาเสื้อผ้าที่เปื้อนเลือดหรืออาวุธที่ใช้ทำความผิดไปโยนทิ้งบริเวณใกล้เคียง ๆ แลวนั้น พอหลังจากส่งคืนพื้นที่ไปแล้ว มาคิดได้ทีหลังว่าน่าจะมีหลักฐานสำคัญบางอย่างหลงเหลืออยู่ในที่เกิดเหตุ ทำให้การกลับมาตรวจเก็บซ้ำมีปัญหาเพราะระยะเวลาที่ทิ้งช่วงไปสภาพของวัตถุพยานที่หลงเหลือก็เปลี่ยนสภาพไปจนใช้อะไรไม่ได้”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2561)

ขณะที่มุมมองของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานกลับมีความเห็นว่า พนักงานสอบสวนทุกคนผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนและได้รับการอบรมความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาแล้ว แต่คิดว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งมีความรู้ความชำนาญและทักษะในการเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ดังนั้นเมื่อมีคดีอาญาโดยเฉพาะเกิดเหตุฆาตกรรม พนักงานสอบสวนจะแจ้งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเข้าดำเนินการตรวจสถานที่เกิดเหตุตามระเบียบตำรวจเกี่ยวกับคดี ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“หลักสูตรทุกอย่างมีสอนหมดและต้องผ่านการอบรมมาแล้ว แต่พนักงานสอบสวนคิดว่า ในกรุงเทพฯมีเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานกลางอยู่แล้ว เพราะเขาเป็นผู้ชำนาญ แจ่มเลยดีกว่า เลยไม่ค่อยได้ทำเอง ถ้าต่างจังหวัดพนักงานสอบสวนบางคนต้องทำเอง เพราะเจ้าหน้าที่วิทยาการต่างจังหวัดมีน้อย เบื้องต้นคือต้องทำเอง”

(เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานกลาง, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2561)

จากข้อปัญหาเกี่ยวกับความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนข้างต้น การที่พนักงานสอบสวนขาดความรู้ความเข้าใจและขาดประสบการณ์ในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ อาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน หรือทำให้พยานหลักฐานสำคัญที่จะช่วยในการคลี่คลายคดีได้รับความเสียหาย หรือเสื่อมค่าจนไม่สามารถใช้ตรวจพิสูจน์ใด ๆ ได้ และจากข้อค้นพบว่า วัตถุประสงค์พยานที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนทำการตรวจเก็บในเบื้องต้นคือวัตถุพยานที่สามารถเก็บได้ง่าย เช่น อาวุธต่าง ๆ ปดอกระสุนที่พบในที่เกิดเหตุ เส้นผม เส้นขน หรือคราบโลหิตที่ติดอยู่บนวัตถุชิ้นเล็ก ๆ ซึ่งสามารถเก็บส่งตรวจพร้อมวัตถุชิ้น ส่วนวัตถุพยานประเภทสารคดีหลังต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยความรู้ ทักษะและความชำนาญในการตรวจเก็บนั้น หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าไม่ต้องเสียเวลาในการรอเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน พนักงานสอบสวนจึงตรวจเก็บเองเพื่อความรวดเร็ว ผลคือ การตรวจเก็บวัตถุพยานนั้นอาจทำได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล ทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นขาดความน่าเชื่อถือและอาจถูกโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีของศาล เกิดปัญหาการยกฟ้องในชั้นศาล อันเนื่องมาจากข้อผิดพลาดในการรวบรวมพยานหลักฐาน

2. ปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล

ด้วยบทบัญญัติของกฎหมายในบางประการ ส่งผลให้กระบวนการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นพนักงานสอบสวนมีข้อจำกัดในการแสวงหาพยานหลักฐานดังกล่าวเพื่อนำมาประกอบสำนวนในคดี อีกทั้งยังมีผลทำให้การดำเนินคดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรมขาดพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่จะนำไปใช้ในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในชั้นพิจารณาคดีของศาลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 เกี่ยวกับการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในชั้นพนักงานสอบสวนพบว่า กฎหมายได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา 131 และกำหนดว่าความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีขึ้นไปพนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจในการออกคำสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ ดังนั้น คดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีลงมา พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนได้ ด้วยข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้หลักฐานที่เป็นแนวทางในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี

2) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 พบว่า พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ หากได้มาด้วยวิธีการที่มีชอบด้วยกฎหมาย ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เช่น พยานหลักฐานที่ได้มาจากการขู่เข็ญหรือใช้กำลังบังคับให้ผู้ต้องหายินยอมในการตรวจเลือด หรือตรวจปัสสาวะ เป็นต้น

ข้อมูลการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

“ที่ผมเคยเจอมาก็เรื่องการตรวจเก็บตัวอย่างพวกเลือดหรือสารคัดหลั่งจากตัวผู้ต้องสงสัยเพื่อนำส่งตรวจดีเอ็นเอ แต่ข้อจำกัดทางกฎหมายตาม ป.วิ.อ.ม.131/1 วรรคสอง เกี่ยวกับอัตราโทษในความผิดที่กล่าวหา เราจะให้หมอหรือผู้เชี่ยวชาญเจาะเลือดจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือคนที่เกี่ยวข้องได้เฉพาะความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงมากกว่าสามปีเท่านั้น อย่างเช่น ถ้าผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นอันตรายแก่กาย ตาม ป.วิ.อ. ม. 295 โทษจำคุกไม่เกินสองปี อย่างนี้เราจะเอาอะไรจากตัวเขาไปตรวจไม่ได้เลย ทำให้ขาดพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในส่วนนี้มาใช้ประกอบสำนวนในคดี ผมว่าเป็นเรื่องที่น่าเสียดายนะ”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2561)

“ผมเคยว่าต่างคดีฟ้องจำเลยในคดีทำร้ายร่างกาย ในชั้นศาลผมไม่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จะยืนยันความผิดของจำเลย เพราะการตรวจเก็บพยานหลักฐานจากตัวจำเลยในคดีที่มีโทษจำคุกไม่ถึงสามปี ต้องห้ามไม่ให้รับฟัง

(ทนายความ, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2561)

“พยานบุคคลบางครั้งไม่ยินยอมให้ตรวจเช่นว่าจะตรวจโลหิต ตรวจเลือดอย่างนี้เขาต้องยินยอม ถ้าไม่ยินยอมเราจะตรวจไม่ได้ เพราะตามกฎหมายเขียนไว้อย่างนั้น เราจะไปบังคับเขาก็ไม่ได้ เช่นจะเจาะเอาเลือดเขามาตรวจ อ้าวว่าแต่จะไปเจาะเลือดเลยเส้นผมแค่เส้นเดียว ถ้าเขาไม่ยอมก็จบ เราจะไปทำอะไรราก็ไม่ได้”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561)

นอกจากนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดในเรื่องรูปแบบของความยินยอมว่า ผู้ต้องหาจะต้องให้ความยินยอมในการที่แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ดังนั้น กรณีที่ผู้ต้องหาให้ความยินยอมด้วยวาจา หากต่อมาได้มีการยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลและนำพยานหลักฐานที่ได้ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนมาใช้ในชั้นพิจารณาของศาล จำเลยอาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในเรื่องของความยินยอมว่า ไม่ได้ให้ความยินยอมด้วยความสมัครใจ ที่ได้ให้ความยินยอมไปเพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำโดยมิชอบ เช่น ให้ค้ำประกันสัญญา บังคับขู่เข็ญ หลอกลวง ฯลฯ หากข้อต่อสู้ของจำเลยมีน้ำหนักน่ารับฟังและมีเหตุผลน่าเชื่อถือ อาจทำให้ศาลวินิจฉัยว่าเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบและไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการต่อสู้คดีในชั้นศาลอยู่เสมอ

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“ถ้าเป็นผู้ต้องหาส่วนมากจะไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ยอมตรวจอะไรทั้งนั้น เราจะไปบังคับหรือทำอะไรเขาก็ไม่ได้ ถึงจะพูดหวานล่อมให้เขายอมต่อนั้น แต่พอขึ้นศาลกลับพูดอีกอย่างว่าถูกบังคับ กลายเป็นคนละเรื่องเลยก็เคยเจออยู่ พอมาติดเรื่องนี้ก็เลยต้องปล่อยผ่านไป”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 15 มิถุนายน 2561)

จากข้อจำกัดของกฎหมายเกี่ยวกับอัตราโทษที่กำหนด ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการแสวงหาพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคล ทำให้การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนถูกจำกัดในวงแคบ และหากการได้มาซึ่งพยานหลักฐานโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรม จะเป็นข้อต่อสู้ของจำเลยในชั้นศาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดีของศาล ทำให้ขาดพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้เพื่อช่วยคลี่คลายคดีเหล่านั้น

3. ปัญหาการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ในการสืบสวนคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนได้พบและรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสืบสวนสอบสวนเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ในลำดับแรกจะต้องมีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัดและต่อเนื่องจนกระทั่งส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้การเก็บรวบรวมวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุมีความครบถ้วนและสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ แต่ในทางปฏิบัติพบว่า พนักงานสอบสวนประสบปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันสถานที่เกิดเหตุในหลายประการ เช่น ประชาชนที่มามุงดูเมื่อมีเหตุการณ์ ผู้บังคับบัญชาและสื่อมวลชนที่เข้ามาในบริเวณที่เกิดเหตุ ซึ่งอาจกระทำการบางอย่างไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จนเป็นเหตุให้หลักฐานหรือร่องรอยต่าง ๆ ที่คนร้ายอาจทิ้งไว้เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมหรือถูกทำลายไป และกลับกลายเป็นการเข้าไปเพิ่มวัตถุพยานในที่เกิดเหตุโดยไม่ได้ตั้งใจ ผลเสียที่ตามมาคือ พยานหลักฐานสำคัญได้สูญหายไปอย่างน่าเสียดาย มีการปนเปื้อนของวัตถุพยานทำให้แนวทางการสืบสวนสอบสวนมีความยากลำบากมากขึ้น

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) จากประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 2 บทที่ 2 ว่าด้วยเรื่องการสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุพบว่า ในคดีความผิดต่อชีวิต หรือคดีสำคัญอื่น ๆ ที่มีร่องรอยหรือหลักฐานในที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการจังหวัดร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุ และเมื่อมีการก่ออาชญากรรมขึ้น หลังจากที่ได้รับแจ้งเหตุเจ้าพนักงานตำรวจสายตรวจมักเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งเมื่อพนักงานสอบสวนเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุ บางครั้งพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่เกิดเหตุไม่ได้ระวังรักษาสถานที่เกิดเหตุตามหน้าที่ หรือมีการรักษาสถานที่เกิดเหตุ แต่ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเท่าที่ควร ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ นั้นประสบปัญหาเรื่องวัตถุพยานถูกทำลายหรือถูกปนเปื้อนอันเนื่องมาจากมีผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยุ่งเหยิงกับวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ

ข้อมูลการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

“อันดับแรกพนักงานสอบสวนจะไปซักว่าเจ้าหน้าที่มูลนิธิ ซักว่า สายป. สายสืบ ซักว่านักข่าว ที่ซักว่าเพราะเมื่อได้รับแจ้ง กว่าจะเตรียมอุปกรณ์เตรียมโน่นเตรียมนี่ เตรียมกล้องเตรียมรถ หากคนขับบ้าง กว่าจะไปถึงเขาก็รักษาที่เกิดเหตุเรียบร้อยแล้ว ซึ่งอาจจะมีการปนเปื้อนอะไรไปบ้าง”

“ล่าสุดของเราก็คือว่ามีกรยิงกันตาย ผมไปถึงประมาณเกือบชั่วโมง ปรากฏว่าผู้ต้องหา ถูกเซ็ดหน้าเซ็ดตาหมดแล้ว ยิ่งไปสื่อนัดเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานกลางก็มาเก็บร่วมกันปรากฏว่า ผลตรวจไม่พบเขม่าปืนที่ผู้ต้องหา ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผมสอบสวนเพิ่มเติมเพราะที่ศพกลับมีเขม่าปืน เต็มหน้าอก แต่ผู้ต้องหายิงสื่อนัดไม่พบเลย พอไปสอบสวนเพิ่มเติมได้ประเด็นว่า ระหว่างที่เขาถูก ทำร้ายและบาดเจ็บมีเจ้าหน้าที่มูลนิธิมาทำความสะอาดเซ็ดมือเซ็ดเลือด ซึ่งพฐ. ก็ได้ยืนยันว่า เป็นไปได้ว่า ถ้ามีการล้าง ใช้แอลกอฮอล์เซ็ด ผลตรวจก็จะไม่พบ คือมูลนิธิเขาจะคิดแต่เพียงว่า พอเขาไปถึง เขาต้องให้ความช่วยเหลือผู้บาดเจ็บไว้ก่อน”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2561)

“ส่วนมากปัญหาคือพวกนักข่าวจะไปถึงก่อน ก็จะเข้าไปเลยจะไม่สนใจว่าตำรวจจะต้อง เก็บหลักฐานทำสำนวนทำคดี จะเข้าไปเหยียบไปย่อไปถ่ายรูปให้ได้ตั้งใจแล้วก็ไป”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 15 มิถุนายน 2561)

ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกท่านหนึ่งเห็นว่า การเก็บรักษาวัตถุพยานทางชีววิทยา เพื่อตรวจเปรียบเทียบดีเอ็นเอด้วยวิธีที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ไม่ว่าจะได้จากตัวผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย ผู้เสียหาย หรือผู้ตายก็ตาม และต้องมาจากสถานที่เกิดเหตุที่มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างดี จึงจะได้พยานหลักฐานที่ถูกต้องสมบูรณ์นำมายืนยันการกระทำผิดของคนร้าย ในชั้นศาลได้โดยไม่เกิดปัญหา และได้กล่าวไว้ดังนี้

“เคยเจอปัญหาที่ว่า ผลตรวจดีเอ็นเอจากหลักฐานที่ตำรวจส่งไปตรวจผลการตรวจ ออกมามีดีเอ็นเอของบุคคลมากกว่า เลยทำให้ไม่สามารถตรวจเปรียบเทียบกับตัวผู้ต้องหาได้ อย่างนี้ถือว่าหลักฐานมันมีการปนเปื้อนมาตั้งแต่ตอนเก็บมาแล้ว ทั้ง ๆ ที่ควรจะเป็นหลักฐานสำคัญที่จะทำให้ศาลลงโทษจำเลยได้”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2561)

ปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุนี้ ในบางกรณีเช่น คดีอาญาในความผิด ต่อชีวิตและร่างกายที่เป็นผลมาจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองในบริเวณที่เป็นแหล่งธุรกิจการค้า ที่สำคัญพบว่า นอกจากบริเวณที่มีการก่อเหตุไม่อาจจะเป็นการทำร้ายร่างกายหรือเหตุฆาตกรรม ที่เกิดขึ้นนอกจากจุดเกิดเหตุแล้ว พนักงานสอบสวนยังต้องป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุบริเวณ ใกล้เคียงอย่างต่อเนื่องด้วย เพื่อให้รวบรวมพยานหลักฐานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด และเนื่องจากเป็น พื้นที่ที่มีบริเวณกว้าง ทำให้มีข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างต่อเนื่องได้

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“บางครั้งมันก็สุวิสัยอย่างเช่น ตอนเกิดเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองที่แยก ราชประสงค์ คือด้วยข้อจำกัดทางสภาพแวดล้อมเพราะเป็นจุดที่มีความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ ลงทุน

ค้าขายในเรื่องของธุรกิจ ไหนจะเรื่องศูนย์การค้า ยิ่งนานวันเขาก็ยิ่งเสียหาย ไหนจะเรื่องความไม่สะดวกเรื่องการจราจร การเดินทางของคนที่เขาต้องไปทำงานอีก อย่างนี้เราจะรักษาสถานที่เกิดเหตุต่อเนื่องและเป็นเวลานาน ๆ ก็ลำบาก ก็ต้องส่งมอบพื้นที่คืนสู่ภาวะปกติด้วยความจำเป็นที่ว่า ทั้ง ๆ ที่ยังทำการตรวจเก็บวัตถุพยานในได้ไม่ละเอียดถี่ถ้วนตามที่ต้องการเลย”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2561)

นอกจากนี้ เมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งประสานร้องขอเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมาร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุพบว่า ในระหว่างรอเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน บางครั้งการปล่อยปละละเลยไม่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปหยิบจับ โยกย้ายหรือไปทำลายวัตถุและร่องรอยต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ ทำให้เกิดปัญหาวัตถุพยานถูกทำลายหรือเกิดการปนเปื้อน

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“พนักงานสอบสวนรับแจ้งข่าว พนักงานสอบสวนเช้า เราไปเช้า คนที่เข้ามาในที่เกิดเหตุเข้ามาทำลายพยานหลักฐานเสียก่อน วัตถุพยานบางอย่างก็อาจจะสูญหายไปจากธรรมชาติ เช่น ฝนตก สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ลมพัดแรง แสงแดด ทำให้รวบรวมพยานหลักฐานได้ยากมากขึ้น”

“มีผู้ที่เข้ามาในที่เกิดเหตุก่อนที่จะไปตรวจ ทำให้ที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไป หรือว่าเจ้าหน้าที่บางคนที่ไม่ได้รับการอบรม หรืออบรมมาแล้วไม่ใช้ความรู้ที่อบรมมาไม่มีการกั้นที่เกิดเหตุไว้ก่อน หรือไม่มีการกั้นบุคคลไม่ให้เข้าไปในที่เกิดเหตุ

(เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานกลาง, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2561)

จากข้อปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ไม่ต่อเนื่อง ส่งผลต่อการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างมาก เพราะพยานหลักฐานที่นำมาใช้เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยในชั้นศาล ให้ศาลเชื่อถือได้โดยปราศจากข้อสงสัยก็คือวัตถุพยานที่ได้จากการรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี

4. ปัญหาด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานไม่เพียงพอ

การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุนั้น อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ตั้งแต่อุปกรณ์ขั้นพื้นฐานในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เช่น police line ชุดป้องกันการปนเปื้อน รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น ชุดตรวจเก็บเขม่าป่น ชุดตรวจหาลายนิ้วมือแฝง อุปกรณ์สำหรับตรวจเก็บสารคัดหลั่งต่าง ๆ ฯลฯ ล้วนมีความสำคัญต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายเป็นอย่างมาก

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“ในการเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ กองพิสูจน์หลักฐานจะจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ มาให้ไว้ใช้ แต่ว่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เรามักจะใช้เก็บวัตถุพยานบางชนิดไม่ได้ บางชนิดต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีความเฉพาะมากกว่านั้นในการเก็บซึ่งทางเราจะไม่มี เขาไม่ได้ส่งมาให้ เราจะมีแค่เก็บพื้นฐานเบื้องต้น เช่น การปิดลายนิ้วมือบางครั้งต้องใช้ผงเหล็กไมใช่ผงฝุ่น หรือพวกสารเคมีบางตัวเขาก็ไม่ได้ให้เรามา”

“หรือเวลาออกไปตรวจที่เกิดเหตุ บางครั้งอุปกรณ์บางอย่างมันก็เสื่อมสภาพใช้ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง บางอย่างคนนั้นใช้คนนั้นใช้มันหายไปบ้าง ก็ต้องใช้เงินส่วนตัวเราที่เหลือไปซื้อไปหาเอาเองเพราะของมันมีจำกัด”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2561)

“เมื่อก่อนทางพฐ. เขาจะส่งกระเป่าที่มีพวกอุปกรณ์เครื่องใช้เวลาออกไปตรวจเก็บหลักฐานที่เกิดเหตุแจกให้ทุกโรงพัก คือเป็นกล่องเก็บสำเร็จรูป แต่ทุกวันนี้เขาไม่ได้ให้มานานแล้ว สักห้าหกปีได้แล้ว พอขาดเครื่องมือเราก็เลยไม่ค่อยได้ทำเอง ให้พฐ.มาเก็บให้ แต่บางอย่างที่พอจะช่วย ๆ กันได้เขาไม่ต้องเสียเวลามาอย่างเช่นถ้าเราเชื่อหรือมั่นใจว่ามีลายนิ้วมือคนร้ายติดอยู่ที่กระจกบานเกล็ด เราก็ถอดกระจกบานนั้นส่งไปให้พฐ.เขาทั้งชิ้นเลย”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2561)

นอกจากนั้น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนเพื่อติดตามหาตัวผู้กระทำผิดหรือจับกุมคนร้ายนั้น พบว่าค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ค่ายานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหารและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งต้องใช้งบประมาณในส่วนนี้จำนวนมาก แต่กลับได้รับเงินสนับสนุนน้อย และบางครั้งต้องนำเงินส่วนตัวมาใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ในการออกติดตามจับกุมคนร้าย ด้วยเหตุผลที่ต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เอง ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“เวลาออกไปจับตัวผู้ต้องหา ยิงในต่างจังหวัดที่ผมเคยเจอแต่ละที่ต้องเดินทางไปไกล ๆ เข้าไปไร่บ้างในสวนบ้าง ต้องใช้รถยนต์บ้าง มอเตอร์ไซด์บ้างค่าน้ำมันรถเราก็ต้องออกเองเพื่อให้เราทำงานสะดวก บางครั้งทางผู้เสียหายเขาจะให้เงินตอบแทนเป็นสินน้ำใจที่จับคนร้ายให้เขาได้ เราก็รับไว้ไม่ได้ใครไม่เข้าใจก็จะหาว่าไปเรียกรับเงินจากประชาชนอีก กลายเป็นผิดไปอีก”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2561)

ดังนั้น วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และเครื่องมือทางวิทยาการต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายนั้น หากมีไม่เพียงพอหรืออยู่ในสภาพที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน เช่น การเสื่อมสภาพหรือชำรุด อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเองกลับต้องใช้เงินส่วนตัวออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่ยอมทำงาน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ย่อมทำให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อประกอบสำนวนในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

5. ปัญหาด้านอื่น ๆ

ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายนอกจากที่ได้นำเสนอมาข้างต้นแล้วนั้น จากการศึกษาวิจัยได้ข้อค้นพบในประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ๆ ดังนี้

1. การขาดแคลนบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 2 บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ ได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และหากพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการ ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือวิทยาการจังหวัด พนักงานสอบสวนจะแจ้งขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการจังหวัดทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

ดังนั้น เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดจึงเป็นบุคลากรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ ถือเป็นบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน การขาดแคลนบุคลากรในส่วนนี้จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ข้อมูลการสัมภาษณ์

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่ง ซึ่งได้ให้ข้อมูลจากประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุการจราจร เช่น ชับรถโดยประมาทจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เมื่อพนักงานสอบสวนร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานร่วมตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ มักได้รับการปฏิเสธที่จะร่วมตรวจเก็บวัตถุพยานด้วยเหตุผลว่าเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอและส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นที่คดีฆาตกรรม

ตั้งสะท้อนจากการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

“จากประสบการณ์ของผมเอง เวลามีสิติพลกรชนจนมีคนตาย พอเราแจ้งให้พฐ. มาร่วมตรวจที่เกิดเหตุ เขาจะไม่ค่อยมา เขากำลังเจ้าหน้าที่ฯ เขาไม่พอ กำลังส่วนใหญ่ต้องไปในคดีพวกฆ่ากันตาย เดียวนี้พวกคดีอุบัติเหตุมันเกิดขึ้นเยอะ เพราะคนสมัยนี้ใจร้อน และคดีพวกนี้ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประกอบสำนวนการสอบสวนเหมือนกับคดีอื่น ๆ”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561)

และโดยทั่วไป เมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานร่วมตรวจเก็บวัตถุพยาน กว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุใช้เวลานานหรือมาล่าช้า และความล่าช้านี้ส่งผลให้วัตถุพยานในที่เกิดเหตุได้รับความเสียหาย เช่น เส้นผม เส้นขน อาจจะถูกสูญหายจากการโดนลมพัด หรือในกรณีคราบโลหิตอาจเสื่อมสภาพไปโดยสภาพแวดล้อมจนไม่สามารถตรวจพิสูจน์ได้ ความล่าช้านี้อาจเกิดจากปัญหาเรื่องอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานที่มีไม่เพียงพอ

2. ปัญหาอันเกิดจากสภาพดินฟ้าอากาศและสิ่งแวดล้อมภายหลังเกิดเหตุ

ภายหลังเกิดเหตุในคดี แม้ได้มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุดีเพียงใดก็ตาม แต่ในระหว่างการรอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดร่วมตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ หากมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศอย่างฉับพลัน เช่น เกิดพายุฝนฟ้าคะนองทำให้เกิดการชะล้างหรือมีการปนเปื้อนพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุ จนไม่สามารถ

ตรวจเก็บได้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักมาตรฐานสากล เช่น ที่เกิดเหตุที่อยู่ในที่โล่งแจ้ง หรืออยู่ใกล้บริเวณชายฝั่ง

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“เราต้องใช้ความพยายามทางวิชาการและประสบการณ์ โดยเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหา นั้น ๆ ต้องพยายามอดทนกับสภาพแวดล้อม ใช้ความรู้ที่เรียนมาทั้งหมดเพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่สำคัญ ทั้งนี้มันก็ขึ้นอยู่กับความวิริยะอุตสาหะของเราว่าเราจะหามันเจอหรือเปล่า”

(เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานกลาง, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2561)

4.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อสรุปแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ปัญหาซึ่งได้มาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อมากำหนดแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย ผู้วิจัยขอเสนอในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) จากหลักสูตรการฝึกอบรมพนักงานสอบสวนของสถาบันส่งเสริมงานสอบสวนซึ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวนนั้น ต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสืบสวนสอบสวนคดีอาญา โดยแบ่งการฝึกอบรมเป็น 2 ภาค คือภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในการฝึกอบรมภาคทฤษฎี แบ่งเป็น 5 กลุ่มวิชา ประกอบด้วย

1) กลุ่มวิชากฎหมาย	153 ชั่วโมง
2) กลุ่มวิชาทั่วไป	33 ชั่วโมง
3) กลุ่มวิชาวิทยาการตำรวจ	45 ชั่วโมง
4) กลุ่มวิชาการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา	111 ชั่วโมง

5) กลุ่มเบ็ดเตล็ดเช่น กิจกรรมผู้เข้ารับการอบรม การศึกษาค้นคว้า การบรรยายพิเศษ การฝึกปฏิบัติธรรม โดยระยะเวลาการอบรมในส่วนนี้ปรับตามความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรม และในส่วนของภาคปฏิบัติ ให้ฝึกปฏิบัติงานในสถานีตำรวจชั้น 1 หรือสถานีตำรวจที่มีปริมาณงานมากทั้งในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล หรือตำรวจภูธรภาค 1 ตำรวจภูธรภาค 2 และตำรวจภูธรภาค 7 ระยะเวลาไม่เกิน 20 สัปดาห์ หรือกองบัญชาการอื่น ทั้งนี้ ตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเห็นสมควร (สถาบันส่งเสริมงานสอบสวน, 2555: 4)

และการฝึกอบรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสืบสวนสอบสวนคดีอาญานี้ ในส่วนของกลุ่มวิชาวิทยาการ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการดำเนินคดีในชั้นสอบสวน แบ่งเป็น 6 วิชา ดังนี้ 1) วิทยาการใช้นิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการสืบสวนสอบสวน 2) วิทยาการตรวจและรักษาสถานที่เกิดเหตุ 3) วิชาวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ

4) วิชาการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน 5) วิชานิติเวชศาสตร์ และ 6) วิชาการทะเบียนประวัติอาชญากร รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนชั่วโมงการฝึกอบรมกลุ่มวิชาวิทยาการตำรวจตามหลักสูตรการฝึกอบรมพนักงานสอบสวน

กลุ่มวิชาวิทยาการตำรวจ	จำนวน (ชั่วโมง)
1. วิชาการใช้นิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการสืบสวนสอบสวน	6
2. วิชาการตรวจและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	6
3. วิชาวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ	6
4. วิชาการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน	9
5. วิชานิติเวชศาสตร์	9
6. วิชาการทะเบียนประวัติอาชญากร	9
รวม	45

จากข้อมูลข้างต้น เมื่อพิจารณาในส่วนของวิชาการใช้นิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการสืบสวนสอบสวน พบว่า จำนวนชั่วโมงการฝึกอบรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสืบสวนสอบสวนคดีอาญาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 นั้น พนักงานสอบสวนได้รับการฝึกอบรมตามจำนวนชั่วโมงที่บรรจุในหลักสูตรการอบรมเพียง 6 ชั่วโมงเท่านั้น ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ไม่น่าจะเพียงพอที่จะทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องดังกล่าวได้

เนื่องจากในปัจจุบันการดำเนินคดีอาญาในความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ได้นำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนเพื่อคลี่คลายคดีสำคัญ ๆ และประสบผลสำเร็จในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมายในหลายคดี ดังนั้น พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น เพื่อใช้ในการรวบรวมพยานหลักฐานสำคัญดังกล่าวในการสอบสวนดำเนินคดีให้สัมฤทธิ์ผล

จึงเห็นควรให้มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการฝึกอบรมในกลุ่มวิชาวิทยาการตำรวจโดยเพิ่มระยะเวลาการฝึกอบรมให้มากขึ้น เพื่อบรรเทาปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน และเพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดผล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

“คืออยากให้มีการอบรมพร้อมฝึกปฏิบัติจริงให้มาก ๆ ทุกครั้งที่ผมไปเวลาจัดอบรมจะได้รับความรู้ที่เราเข้าใจด้านทฤษฎี แต่ไม่ค่อยได้ฝึกปฏิบัติจริง คือเขาก็มีให้ลองทำบ้าง แต่มันก็ทำได้ไม่ทั่วแล้วจะไปรู้ไปเข้าใจอะไรได้มาก”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561)

การพัฒนาความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ตัวพนักงานสอบสวนเองควรหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและฝึกปฏิบัติอยู่เสมอ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเองในการปฏิบัติงาน และในส่วนของผู้บังคับบัญชา เช่น หัวหน้าสถานีตำรวจแต่ละสถานีควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญจากกองพิสูจน์หลักฐานหรือกองวิทยาการตำรวจมาอบรมให้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์และวิทยาการตำรวจในการสืบสวนสอบสวนแก่พนักงานสอบสวนอย่างต่อเนื่องและบ่อยครั้งขึ้น เช่น การอบรมวิธีการตรวจเก็บวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิทยาการในการตรวจเก็บวัตถุพยานประเภทต่าง ๆ ฯลฯ และในการฝึกอบรมควรเน้นวิธีการปฏิบัติเพื่อให้พนักงานสอบสวนเกิดทักษะและมีความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้ด้วยตนเอง

ดังสะท้อนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อยากจะให้ทางพิสูจน์หลักฐานส่งวิทยากรมาบรรยาย มาสอนให้มันบ่อยครั้งหน่อย เพื่อจะได้เกิดความชำนาญ เพราะส่วนใหญ่ก็มาแค่ตามงบประมาณ อย่างเป็นทางการสอบสวนมาเยี่ยมห้าปี ได้รับการอบรมการฝึกนะ ผมว่าไม่ถึงสิบครั้งเอาแบบครั้งใหญ่ ๆ นะ”

“เวลาอบรมเขาก็มีชั่วโมงในการปฏิบัติ อย่างเช่นว่าชั่วโมงนี้จะปิดตรวจเก็บลายนิ้วมือ แต่ถามว่าไปอบรมตั้งกี่คน คนหนึ่งทำได้ที่สองที่ก็ต้องไปแล้ว แล้วคนอื่นก็ต้องทำต่อ แล้วเราจะทำทีเดียวแล้วชำนาญไม่มีทาง คือเราปิดฝืนทีเดียวเราเป็นเลยหรือคล่องเลยหรือ ทฤษฎีนะโอเคแต่พอปฏิบัติจริง ๆ ในบางครั้งมันก็ไม่เหมือนกัน”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2561)

“ในส่วนตรงนี้มันก็ต้องมีการจัดอบรมบ้างในส่วนของแต่ละหน่วยงาน และเชิญเจ้าหน้าที่ของกองพิสูจน์หลักฐานมาเป็นผู้บรรยาย เราจะได้มีการประสานกันได้เพราะยังไงก็ต้องทำงานร่วมกันอยู่แล้ว เราอาจจะรู้ได้ไม่เท่าเขา แต่ให้เราได้รับความรู้พอที่จะทำเองได้มากขึ้น จะได้ไม่ต้องพึ่งเขาอย่างเดียว”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2561)

ดังนั้น หากได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้แก่พนักงานสอบสวนมากขึ้น ย่อมส่งผลให้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายเป็นไปอย่างถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ และหากพนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างถ่องแท้ สามารถตรวจเก็บวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุได้ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล ซึ่งนอกจากจะทำให้ได้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาประกอบสำนวนคดีใน

ความผิดต่อชีวิตและร่างกายมากขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการอำนวยความยุติธรรมในคดีได้เป็นอย่างมาก

2. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 เพื่อเอื้ออำนวยต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 วรรคสอง พบว่าข้อจำกัดของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายบุคคลผู้เกี่ยวข้องเพื่อการดำเนินคดีอาญานั้น คดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีลงมา พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนได้ ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายบุคคลถูกจำกัดในวงแคบ และส่งผลให้ได้พยานหลักฐานดังกล่าวมาประกอบสำนวนเพื่อการดำเนินคดีได้น้อย และตามป.วิ.อ.มาตรา 131/1 วรรคสองนี้ ไม่ได้บัญญัติในเรื่องรูปแบบของความยินยอมของผู้ต้องหาเอาไว้ ฉะนั้น ผู้ต้องหาจะให้ความยินยอมด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้

2) หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226/1 พบว่าพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ อาจเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล แต่พยานดังกล่าวต้องไม่เกิดจากการจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หรือมิชอบด้วยประการอื่น

ข้อมูลการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

“อยากให้มีกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนมากกว่านี้หน่อย แต่ก็อย่าไปละเมิดสิทธิประชาชนเขามากเกิน บางอันเราก็เก็บไม่ได้เขาไม่ยอมเราก็ทำอะไรไม่ได้ ยกตัวอย่างเมื่อก่อนนี้สั่งให้เขาไปพิมพ์มือ เขาไม่พิมพ์มันก็ยังมิโทษอยู่เลย จนกระทั่งคสช.สมัยท่านสนธิ บุญรัตกสิณ ออกคำสั่งว่าถ้าสั่ง ผู้ต้องหาที่มีหน้าที่ต้องพิมพ์มือเพื่อประโยชน์ในการเก็บข้อมูลประวัติอาชญากร ถ้าไม่ปฏิบัติตามต้องมีโทษ... คือตรงนี้ก็เหมือนกัน การตรวจเก็บวัตถุพยานจากบุคคลบางครั้งเราทำได้ไม่สะดวกติดที่ข้อกฎหมาย ถ้าแก้กฎหมายให้อำนาจได้มากกว่านี้สักนิดก็จะทำงานได้สะดวกขึ้น”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2561)

“ถ้ามีกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนได้มากกว่านี้ จะเป็นตัวช่วยให้เราได้พยานหลักฐานเพิ่มมากขึ้น พอมาติดขัดเรื่องอัตราโทษที่กำหนดแบบนี้ ก็ปล่อยเป็นข้อสันนิษฐานที่เป็นโทษกับเขาตามที่กฎหมายเขียนไว้ว่า ถ้าเขาไม่ยอมให้เราเก็บก็ให้สันนิษฐานว่าเขานั้นแหละเป็นคนทำ แต่ถ้าเราเก็บได้มันก็จะดีกว่าแน่นอน เพราะผลพิสูจน์ออกมามันจะใช้ยืนยันตัวคนผิดได้ชัดเจน”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 8 มิถุนายน 2561)

“คือถ้าเป็นผู้ต้องหาและพยานผู้เกี่ยวข้อง บางครั้งพยานที่เป็นพวกของผู้ต้องหาถ้าเขาไม่ยอมอาจจะทำให้การเก็บได้ไม่สมบูรณ์ ควรแก้กฎหมายให้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนสามารถเก็บวัตถุพยานจากตัวเขาได้เลยโดยไม่ต้องให้เขายินยอมหรือจะเน้นเฉพาะตัวผู้ต้องหาก็ได้”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 15 มิถุนายน 2561)

ปัจจุบันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ถือเป็นพยานหลักฐานที่มีบทบาทมากในการค้นหาความจริงในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย และเป็นเครื่องมือในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย แต่วิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นกลับถูกจำกัดด้วยข้อกฎหมายเองในบางประการ ซึ่งพนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจเก็บ DNA ได้เฉพาะจากผู้ต้องหาที่กระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีและต้องได้รับความยินยอมเท่านั้น อันเป็นข้อจำกัดทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเพื่อนำมาพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงเห็นควรมีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่การตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ในชั้นของพนักงานสอบสวน ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปตามความก้าวหน้าทางวิทยาการ โดยให้อำนาจพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจออกคำสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจพิสูจน์ในทางวิทยาศาสตร์ในการตรวจเก็บตัวอย่าง เลือด เนื้อเยื่อ ฯลฯ จากร่างกายผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์ฯ โดยไม่ต้องกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำหรือขั้นสูงในความผิดที่ต้องสงสัยหรือถูกกล่าวหา เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อมาประกอบสำนวนการสอบสวนในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายได้มากขึ้น

และ ป.วิ.อ.มาตรา 131/1 วรรคสองนี้ ไม่ได้บัญญัติในเรื่องรูปแบบของความยินยอมให้ตรวจเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลเอาไว้ จึงควรมีการบัญญัติแก้ไขในเรื่องรูปแบบความยินยอมของผู้ต้องหาว่า ต้องให้ความยินยอมเป็นนลายลักษณะอักษรเท่านั้น เพื่อให้ผู้ต้องหานำเรื่องความยินยอมด้วยวาจามาเป็นข้อต่อสู้ในชั้นศาลว่า ต้องยินยอมเพราะถูกพนักงานสอบสวนบังคับขู่เข็ญหลอกลวง ซึ่งจะเป็นผลให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น

3. ควรมีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัดและต่อเนื่องจนส่งมอบคืนพื้นที่

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) จาก ป.วิ.อ. มาตรา 132 กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวน และมีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานกับการดำเนินการทั้งหลายอื่น ซึ่งหมายความรวมถึง การจดบันทึกถ่ายภาพ ทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุและการกระทำอื่น ๆ เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษทางอาญา

2) จากประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุเมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องตรวจสถานที่เกิดเหตุ และร้องขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่จากกองพิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการจังหวัด ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการพิเศษฝ่ายต่าง ๆ ร่วมตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุในคดีที่ได้บัญญัติไว้

คดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย วัตถุพยานที่พบในที่เกิดเหตุมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย หากการดำเนินการใด ๆ ในสถานที่เกิดเหตุโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัด เป็นเหตุให้วัตถุพยานเสียหายหรือมีการปนเปื้อน ย่อมส่งผลให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ตรวจเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุ นั้น ไม่สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อประกอบสำนวนคดีในชั้นสอบสวนได้

ข้อมูลการสัมภาษณ์

“พยานหลักฐานอาจจะเสียไปก็ได้ ถ้าป้องกันสถานที่เกิดเหตุไม่ดี คือจริง ๆ ระเบียบก็เป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะใช้เส้น police line กั้นอยู่แล้วถ้าเป็นคดีใหญ่ ๆ ปัญหาคือกำลังของเรา ก็ต้องออกตรวจพื้นที่ด้วย จะไปเฝ้าอยู่ทั้งคืนก็ไม่ได้ ในบางครั้งควรจัดกำลังเสริมให้ในส่วนนี้ด้วยคือดูเป็นกรณีไป”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์ 3 มิถุนายน 2561)

และแนวทางในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ต้นนี้ เบื้องต้นผู้บังคับบัญชาระดับสูงควรตระหนักถึงความสำคัญของการระงับรักษาสถานที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุ โดยจะต้องไม่รีบเร่งเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุก่อนที่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเดินทางไปถึง ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ทำให้พยานหลักฐานบางอย่างในที่เกิดเหตุถูกทำลายหรือมีการปนเปื้อน อันจะเป็นผลให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานไม่สามารถตรวจเก็บวัตถุพยานได้โดยสมบูรณ์ อีกทั้งต้องให้ความร่วมมือป้องกันไม่ให้สื่อมวลชนรวมทั้งบุคคลอื่นที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุและประสานสั่งการให้เจ้าพนักงานตำรวจสายตรวจในบริเวณที่เกิดเหตุเดินทางไปรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเร็วและรัดกุมทันทีภายหลังเกิดเหตุ

ตั้งสะท้อนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“อย่างพวกคดีที่ฆ่ากันตายแบบโหดเหี้ยมพวกคดีใหญ่ ๆ ดัง ๆ ก็จะมีผู้บังคับบัญชาระดับสูงเขาจะไปตรวจไปดูอยู่ในพื้นที่เกิดเหตุ และนักข่าวก็จะมากันเต็มไปหมดช่องโน้นช่องนี้ ก็อย่างที่เรา ๆ เห็นกันในทีวี ไหนจะพวกไทยมุงเยอะเยอะเต็มไปหมด สภาพแบบนั้นตำรวจเองก็ป้องกันที่เกิดเหตุลำบากเหมือนกัน มันก็ต้องมีการปนเปื้อนอยู่แล้วเวลาเก็บหลักฐานไปส่งตรวจนะ”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์ 7 มิถุนายน 2561)

เพื่อเป็นการป้องกันไม่ทำให้พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลง มีการเพิ่มหรือถูกทำลายนั้น กรณีผู้บังคับบัญชาและสื่อมวลชน ควรจัดกั้นให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัดเพื่อป้องกันไม่ให้ไปยุ่งเหยิงกับวัตถุพยานในที่เกิดเหตุได้

ในส่วนของพนักงานสอบสวน ทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุจะต้องเดินทางไปที่เกิดเหตุโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งประสานงานเร่งรัดเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุเพื่อร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยเร็วเช่นกัน และเมื่อเดินทางไปถึงต้องปิดกั้นบริเวณที่เกิดเหตุ หากพบผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องให้นำออกไปจากสถานที่เกิดเหตุ และห้ามมิให้ผู้อื่นรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในแนวกันสถานที่เกิดเหตุ

นอกจากนั้น เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้น ส่วนใหญ่ผู้ที่เดินทางไปถึงที่เกิดเหตุเป็นอันดับแรกคือเจ้าหน้าที่มูลนิธิร่วมกตัญญู มูลนิธิปอเต็กตึ๊งหรือผู้สื่อข่าว มิใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงประชาชนที่มามุงดูเหตุการณ์ด้วยความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นผลให้พยานหลักฐานบางอย่างในที่เกิดเหตุเสียหาย ถูกทำลาย หรือมีการปนเปื้อน

จึงควรบัญญัติกฎหมายห้ามบุคคลอื่นซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุ จนกว่าพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ร่วมกันตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเรียบร้อยแล้ว โดยมีบทกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้

สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันมิให้วัตถุพยานในที่เกิดเหตุถูกทำลายหรือมีการปนเปื้อน อันส่งผลเสียหายต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน

4. ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านทรัพยากรสำหรับการปฏิบัติงานให้เพียงพอ

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (พัชรา สินลอยมา, 2556: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง“การพัฒนาแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”พบว่าปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในการสืบสวนอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการทำงานในพื้นที่ การขาดอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การเพิ่มเงินพิเศษให้กับผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ เช่น ผู้เข้าไปรักษาสถานที่เกิดเหตุ และช่วยงานด้านการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ที่มาช่วยงานเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เป็นอย่างดี

หลังจากได้รับแจ้งเหตุการณ์ก่ออาชญากรรม ก่อนออกเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ นั้น ต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้พร้อมใช้งาน การขาดแคลนเครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องลดน้อยลงและเป็นอุปสรรคต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ เช่น การขาดแคลนยานพาหนะในการเดินทาง ทำให้ไม่สะดวกในการทำงานและเกิดความล่าช้า วัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือทางวิทยาการที่ใช้สำหรับตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์มีไม่เพียงพอหรือเสื่อมสภาพ ทำให้ไม่สามารถตรวจเก็บวัตถุพยานสำคัญในที่เกิดเหตุได้

ข้อมูลการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

“เมื่อก่อนทางพฐ. เขาจะส่งกระเป่าที่มีพวกอุปกรณ์เครื่องใช้เวลาออกไปตรวจเก็บหลักฐานที่เกิดเหตุแจกให้ทุกโรงพัก คือเป็นกล่องเก็บสำเร็จรูป แต่ทุกวันนี้เขาไม่ได้ให้มานานแล้ว สักห้าหกปีได้แล้ว พอขาดเครื่องมือเครื่องใช้เราก็เลยไม่ค่อยได้ทำเอง ให้พฐ.มาเก็บให้ แต่บางอย่างที่

พอจะช่วย ๆ กันได้เขาไม่ต้องเสียเวลามาอย่างเช่นถ้าเราเชื่อหรือมั่นใจว่ามีลายนิ้วมือคนร้ายติดอยู่ที่กระจกบานเกล็ด เราก็ถอดกระจกบานนั้นส่งไปให้พฐ.เขาทั้งชิ้นเลย”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2561)

“ร้อยเวรเองบอกได้ว่าเขาไม่ค่อยอยากทำอะไร ถ้าสมัยก่อนพอมีเหตุอะไรก็จะมีผู้ช่วยร้อยเวรไปที่เกิดเหตุด้วยกันไปช่วยกัน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนเบียดเบียนน้อย ย้ายหนีไปอยู่สายอื่นเพราะตรงนั้นงานมันหนัก บางคนพอเกษียณไปแล้วจะเอาสายอื่นมาเขาก็ไม่มา ณ ปัจจุบันร้อยเวรก็ต้องทำเอง ทำบ้างชี้แจงทำบ้างเพราะงานมันเยอะ กว่าที่จะเก็บได้แต่ละเคส ส่วนใหญ่ก็ต้องให้พฐ.เขาทำ”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2561)

ดังนั้น หน่วยงานผู้ดูแลรับผิดชอบควรจัดสรรวัสดุและอุปกรณ์จำเป็นเบื้องต้นที่ใช้สำหรับเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุให้แก่สถานีตำรวจทุกแห่ง เพื่อพนักงานสอบสวนสามารถนำไปใช้ตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุได้เอง ซึ่งหากได้รับการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือบางชนิดที่สามารถใช้ในการตรวจเก็บวัตถุพยานเบื้องต้นที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุได้เองโดยไม่ต้องให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมาร่วมในการตรวจเก็บเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน และเป็นการลดขั้นตอนในการทำงาน

และถึงแม้พนักงานสอบสวนจะมีความรู้ มีทักษะและความชำนาญในการตรวจเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุดีเพียงใด แต่หากขาดวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้เช่นเดียวกัน

ดังสะท้อนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ผมว่าการเก็บหลักฐานที่เกิดเหตุถ้าจะให้สมบูรณ์แบบ มันก็ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมทั้งเรื่องคนและเครื่องมือก็ต้องพร้อมด้วยนะ ยกตัวอย่างเช่นถ้าเรามีความรู้ เราเข้าใจเรื่องการเก็บหลักฐานดี เก็บถูก เก็บเป็น แต่ขาดเครื่องมือก็ทำอะไรไม่ได้อยู่ดี พอไม่ค่อยได้ทำ จะให้มันเกิดทักษะเกิดความชำนาญมันก็เป็นไปได้ยาก”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2561)

“เครื่องมือในการเก็บวัตถุพยานควรมีสภาพที่พร้อมใช้ตลอดเวลา ถ้าเป็นน้ำยาที่ใช้ก็ต้องไม่เสื่อมสภาพ เพื่อให้ผลการตรวจที่ออกมามีความแม่นยำเชื่อถือได้ อันนี้ก็ไม่ควรมองข้าม เพราะอุปกรณ์หรือเครื่องมือมันคือสิ่งที่ช่วยให้การทำงานมันสะดวกและคล่องตัว จะทำให้ได้ผลของงานมีคุณภาพด้วย”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2561)

5. ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งเป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวน

เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะความชำนาญในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และเป็นบุคลากรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานสำคัญในสถานที่เกิดเหตุ การเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งถือเป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวนให้เพียงพอกับภาระงาน จะทำให้การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายในชั้นสอบสวนเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (พิมลพัชร ประเสริฐกิตติศรี, 2559: 84) ศึกษาวิจัยเรื่อง”ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาญา” พบว่า เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งเป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวนมีจำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอกับปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนยังขาดทักษะและไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์เท่ากับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน การขาดแคลนบุคลากรในส่วนนี้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ข้อมูลการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

“ถ้าเป็นเรื่องเก็บหลักฐานที่จะเอาไปพิสูจน์ตัวตนหาคนผิด ก็น่าจะไปเพิ่มจำนวนคนในส่วนของพิสูจน์หลักฐานมากกว่า ก็อย่างที่พูดเมื่อีกี่นี้ว่า การเก็บหลักฐานที่เกิดเหตุถ้าจะให้สมบูรณ์แบบ มันก็ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมทั้งเรื่องคนและเครื่องมือ เครื่องมือพร้อมแต่ขาดคนก็ทำงานกันลำบาก”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2561)

ฉะนั้น หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่วิทยาการ พึงเสนอต่อรัฐเพื่อจัดสรรอัตรากำลังเพิ่มให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมาย

งานในด้านนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันอยู่ในการกำกับดูแลของหลายหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน และเนื่องจากยังไม่มีกฎหมายในการควบคุมตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน ดังนั้น อำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากสถานที่เกิดเหตุในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จึงขึ้นอยู่กับปฏิบัติหน้าที่และการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนเป็นสำคัญ และเพื่อให้มีการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ นอกเหนือจากการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวน จึงควรบัญญัติกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจการสอบสวนและพนักงานสอบสวนตาม ป.วิ.อ. เพื่อให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาบางคดีพร้อมกับพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เช่นเดียวกับการที่พนักงานอัยการต้องร่วมชั้นสูตรพลิกศพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสอบสวนตาม ป.วิ.อ. ได้บัญญัติไว้ ทั้งนี้ การเข้าร่วมทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานอัยการนี้ ให้ปฏิบัติเฉพาะกรณีความผิดในคดีอาญาเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายในลักษณะที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญ เช่น คดีฆาตกรรมที่เกิดกับชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย หรือคดีความผิดต่อชีวิตที่เกิดขึ้นด้วยประการใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและภาพลักษณ์ของประเทศในทิศทางที่เสื่อมเสีย แต่เนื่องจากอัตรากำลังของพนักงานอัยการทั่วประเทศ มีจำนวนที่ไม่เพียงพอต่อการร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาทุกคดีได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 2) นำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) ด้วยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการศึกษาภาคสนาม (Field study) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 11 คน ซึ่งคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random) อย่างมีเกณฑ์ ซึ่งได้แก่ 1) พนักงานสอบสวน 2) เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน 3) พนักงานอัยการ และ 4) ทนายความ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In – Depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและข้อมูลที่ศึกษาได้จากการวิจัยเชิงเอกสารมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งในเชิงเหตุและผลเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปและเสนอข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

ตอนที่ 2 แนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย สรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายที่เป็นเหตุให้ไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดีมีดังต่อไปนี้

1. ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน

จากการศึกษาปัญหาความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน พบว่าพนักงานสอบสวนแม้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสืบสวนสอบสวนคดีอาญามาแล้วก็ตาม แต่พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างถ่องแท้ อีกทั้งขาดทักษะและความชำนาญในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิทยาการในการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนและคลี่คลายคดีในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย การขาดความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนนี้ ทำให้การตรวจเก็บวัตถุพยานที่พนักงานสอบสวนดำเนินการเองโดยไม่ได้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการจังหวัดมาร่วมตรวจเก็บด้วยในบางคดีนั้น อาจทำได้ไม่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล ซึ่งอาจถูกโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีของศาลได้ หรือตรวจเก็บวัตถุพยานได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นเสียหาย เสื่อมค่าจนไม่สามารถตรวจพิสูจน์ทางวิทยาการในห้องปฏิบัติการได้ เป็นผลให้ขาดพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้พิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

2. ปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล

จากการศึกษาปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคลพบว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกคำสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลได้เฉพาะในคดีที่ผู้ต้องหาต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี โดยต้องได้รับความยินยอมเท่านั้น ดังนั้น คดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีลงมา พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนได้ และในเรื่องของความยินยอม กฎหมายไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้ว่าจะด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเกิดปัญหาข้อโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีได้ว่า ยินยอมโดยถูกหลอกลวง ช่มชู้หรือทำร้ายร่างกาย อันเป็นข้อจำกัดทางกฎหมายที่ทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

3. ปัญหาการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

จากการศึกษาปัญหาการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุพบว่า เมื่อมีคดีอาญาในความผิดต่อชีวิตและร่างกายเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการจังหวัดร่วมทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุกับพนักงานสอบสวนในคดีได้ตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่ต่อเนื่องตั้งแต่หลังเกิดเหตุ จนกระทั่งพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการจังหวัดเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุ จะทำให้พยานหลักฐานสำคัญในสถานที่เกิดเหตุได้รับความเสียหาย เกิดการปนเปื้อนหรือเสื่อมค่าในลักษณะที่ไม่สามารถส่งตรวจพิสูจน์ทางวิทยาการในห้องปฏิบัติการได้ นอกจากนี้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์บางประเภทอาจสูญหายหรือถูกทำลาย เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง การตรวจสถานที่เกิดเหตุที่ไม่มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การแปลผลการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่ได้มานั้นเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับตัวบุคคลผู้ต้องสงสัย อันส่งผลกระทบต่อ

วิเคราะห์รูปคดี ขาดความน่าเชื่อถือในพยานหลักฐานที่ได้มาและอาจถูกโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีของศาลได้

4. ปัญหาด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานไม่เพียงพอ

จากการศึกษาปัญหาด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานพบว่า ยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้และเครื่องมือทางวิทยาการต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นที่พนักงานสอบสวนต้องใช้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุได้เอง ต้องรอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมาทำการตรวจเก็บ และกว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเดินทางมาถึงวัตถุพยานบางอย่างอาจเสื่อมสภาพไปด้วยเหตุจากสภาพแวดล้อม ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนในคดีได้

5. ปัญหาการขาดบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน

จากการศึกษาปัญหาด้านบุคลากรพบว่า เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดมีจำนวนไม่เพียงพอกับภาระงานที่พนักงานสอบสวนร้องขอให้ร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่เพิ่มมากขึ้น การขาดแคลนบุคลากรในส่วนนี้จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย เนื่องจากเป็นบุคลากรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ

6. ปัญหาด้านอื่น ๆ

จากการศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายพบว่า ยังมีปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกบริเวณที่เกิดเหตุ เช่น สถานที่เกิดเหตุอยู่บริเวณชายทะเล ริมตลิ่ง หรือที่ดินบริเวณเชิงเขา ซึ่งปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินี้อาจเกิดได้หลายสาเหตุ เช่น จากฝนที่ตกลงมาทำให้เกิดการชะล้างหรือเกิดจากการกัดเซาะของคลื่นบริเวณชายฝั่งขณะน้ำทะเลขึ้นจากการพัดพาโดยกระแสลมตามธรรมชาติ สาเหตุอื่นเกิดจากสภาพภูมิอากาศเหล่านี้จะทำให้ลายร่องรอยต่าง ๆ ที่เป็นพยานหลักฐานสำคัญในที่เกิดเหตุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ตอนที่ 2 แนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ข้อค้นพบที่สามารถสรุปเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้แก่พนักงานสอบสวนมากขึ้น

เพื่อให้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากลและครบถ้วนสมบูรณ์ อีกทั้งทำให้ได้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนมาประกอบสำนวนในคดีมากขึ้นและเกิดประสิทธิผลต่อการอำนวย

ความยุติธรรมได้อย่างดีเยี่ยม เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาในความผิดต่อชีวิตและร่างกายในปัจจุบัน ได้ใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนและประสบผลสำเร็จ ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายในหลายคดี

2. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพิ่มอำนาจให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ตรวจดีเอ็นเอจากร่างกายผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีอาญาทุกประเภท ไม่ว่าจะมียศตราโทษต่ำหรือโทษสูง

ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ มาพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ปัจจุบัน กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ตรวจดีเอ็นเอจากร่างกายผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้เฉพาะความผิดทางอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีขึ้นไป และต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเท่านั้น

3. ควรบัญญัติกฎหมายห้ามบุคคลอื่นซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุ

เนื่องจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ นั้นพบว่า ส่วนใหญ่มาจากการที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้เข้าไปภายในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังการเกิดเหตุก่อนที่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและพนักงานสอบสวนจะเดินทางไปถึง และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ถือเป็น การอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจเก็บวัตถุพยานให้ถูกต้องสมบูรณ์อีกด้านหนึ่ง

4. ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดสรรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์อำนวยความสะดวก ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นในการปฏิบัติงานแต่ละครั้ง เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ช่วยคลี่คลายคดีในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

5. ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

เนื่องจากเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะและความชำนาญเฉพาะทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และเป็นบุคลากรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานสำคัญในสถานที่เกิดเหตุ การรวบรวมวัตถุพยานอย่างถูกวิธีจะทำให้วัตถุพยานและหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มานั้นเกิดประสิทธิผลต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในการพิจารณาคดีในชั้นศาล

จึงควรเพิ่มจำนวนบุคลากรในส่วนของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อเกิดความเสียหายต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน

6. ควรเน้นย้ำถึงความสำคัญในเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) และควรมีการออกกฎหมายควบคุม ตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน

พนักงานสอบสวนต้องตระหนักรู้ถึงความสำคัญในเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) เป็นอย่างมาก ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดช่วงก่อนที่จะนำวัตถุพยานส่งตรวจพิสูจน์ทางวิชาการในห้องปฏิบัติการ เพื่อให้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มานี้ สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้ในชั้นพิจารณาสรุปสำนวนมีความเห็นทางคดีของพนักงานสอบสวนและการมีคำสั่งทางคดีของพนักงานอัยการ ตลอดจนการวินิจฉัยชั้นนำพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดีของศาล

จึงเห็นควรให้มีการออกกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติราชการในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและรับช่วงต่อการครอบครองวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยไม่ขาดตอน ตั้งแต่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งร่วมปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งนำไปสู่การตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ เพื่อให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด จะทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นมีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้ในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้อย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ควรมีการออกกฎหมายควบคุม ตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน โดยกำหนดให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่วิชาการ จะต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ตามหลักมาตรฐานสากลที่กำหนดไว้สำหรับการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประเภทนั้น ๆ อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ให้พนักงานอัยการมีส่วนรับรู้ด้วยการเข้าร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุพร้อมพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิชาการ เฉพาะในคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายที่เป็นคดีสำคัญและเป็นที่น่าสนใจของสังคมไทยและต่างชาติ เช่น คดีอาญาประเภทอุกฉกรรจ์ คดีฆาตกรรมที่เกิดกับชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย หรือคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่เกิดขึ้นด้วยประการใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย สามารถอภิปรายผลได้ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการศึกษาในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

จากผลการวิจัยประเด็นปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ผลการวิจัยพบว่า การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายที่เป็นเหตุให้ไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดี สรุปประเด็นปัญหาแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงาน

สอบสวน

ผลการวิจัยพบว่า พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่พบในสถานที่เกิดเหตุในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิด โดยพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่กฎหมายให้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131 และการที่พนักงานสอบสวนจะสามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากสถานที่เกิดเหตุเพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ให้มีความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ประการใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนเองเป็นสำคัญ จากการสัมภาษณ์พบว่า สภาพปัญหาของพนักงานสอบสวนในการดำเนินการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายนั้น พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างถ่องแท้ มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญไม่มากพอสำหรับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์ให้ได้ครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลจากเอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสืบสวนสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. 2555 พบว่าการฝึกอบรมความรู้ในกลุ่มวิชาชีพวิชาการตำรวจให้แก่พนักงานสอบสวนนั้น มีระยะเวลาที่ไม่เพียงพอที่จะทำให้พนักงานสอบสวนเกิดความรู้ความเข้าใจในระดับที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติให้บังเกิดผลได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพร วุฒิกรวิภาค (2545: 222) ได้ศึกษาเรื่อง “พยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น” ได้สรุปไว้ว่า การขาดความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน นอกจากจะทำให้ไม่มีการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความจริงได้อย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว ตัวเจ้าพนักงานผู้กระทำการแสวงหารวบรวมพยานหลักฐานนั้นเองอาจกลายเป็นผู้ทำลายพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณกมล พงศ์ประยูร (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายโดยใช้หลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ : กรณีศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม” พบว่า ในคดีที่ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด พยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุมีความสำคัญอย่างมากในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนสอบสวนพบว่า พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องของหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ และขาดความชำนาญในการเก็บรวบรวมพยานวัตถุอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้เก็บพยานหลักฐานที่มีความสำคัญต่อคดีได้ไม่ครบถ้วน

2. ด้านข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนในคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีลงมาได้ ทำให้การแสวงหาพยานวัตถุจากร่างกายบุคคลซึ่งเป็นพยานหลักฐานทางนิติศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดได้อย่างชัดเจนถูกจำกัดในวงแคบ ไม่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียหายได้ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับบทบัญญัติตาม ป.วิ.อ. 244/1 ซึ่งกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจพิสูจน์ทาง

วิทยาศาสตร์ในคดีอาญาที่มีโทษจำคุกได้ โดยไม่ได้จำกัดอัตราโทษไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรานทอง เดชไธ (2552: 143) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตรวจสอบความจริงของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์” ได้สรุปว่า บทบัญญัติตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 ยังไม่เหมาะสมเนื่องจากความผิดทางอาญาบางประเภทมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี แต่เป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม เช่น ความผิดตามกฎหมายจราจร ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องอาศัยการตรวจทางวิทยาศาสตร์ ข้อจำกัดดังกล่าวอาจทำให้เกิดอุปสรรคในการค้นหาความจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของเทพนฤทธิ์ พิพิมาย (2548: 101) ได้วิจัยเรื่อง อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานที่พบว่า อำนาจของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีข้อจำกัดในการค้นหาความจริงเอาจากตัวร่างกายผู้เสียหายและผู้ต้องหาโดยไม่ต้องให้ความยินยอม

3. ด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายจากสถานที่เกิดเหตุ นั้น โดยส่วนใหญ่มาจากความรู้ไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะประชาชนทั่วไปหรือแม้กระทั่งตัวเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเองก็ตามที่ได้กระทำการใด ๆ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์จะทำให้พยานหลักฐานสำคัญในสถานที่เกิดเหตุได้รับความเสียหาย ถูกทำลายหรือทำให้เกิดการปนเปื้อนของวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ เช่น เมื่อมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยของประชาชนที่เข้าไปมุงดูเหตุการณ์ด้วยความอยากรู้อยากเห็น และพบว่าผู้ที่เดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุหลังจากเกิดเหตุก่อนที่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเดินทางไปถึง ได้แก่ เจ้าหน้าที่มูลนิธิต่าง ๆ ที่ต้องการช่วยเหลือผู้ที่ประสบเหตุ สื่อมวลชนที่ต้องการรายงานเหตุการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้สังคมได้รับรู้ข่าวสาร ผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่ต้องกำกับติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ เป็นต้น หากไม่มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัดและต่อเนื่องจนกว่าพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ร่วมกันตรวจสถานที่เกิดเหตุเรียบร้อยแล้ว พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ตรวจเก็บได้จะขาดความน่าเชื่อถือ หรือไม่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยในชั้นศาลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา สิ้นลอยมา (2556: 183) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” ได้สรุปว่า ส่วนใหญ่เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นในพื้นที่ผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้ไปถึงจุดเกิดเหตุในลำดับต้น ๆ ดังนั้นจึงไม่ควรเข้าไปทำลายหรือเหยียบย่ำสถานที่เกิดเหตุเสียเอง รวมทั้งควรกำชับให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการรวบรวมวัตถุพยานอย่างถูกวิธี ซึ่งจะทำให้วัตถุพยานและหลักฐานต่าง ๆ ที่อยู่ในที่เกิดเหตุไม่ถูกทำลายจนได้รับความเสียหาย และจะเป็นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญที่นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล มีความสอดคล้องกับสุรนาท วงศ์พรหมชัย (2551:177) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานในคดีอาญา” ซึ่งได้สรุปว่า การที่จะได้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ดีได้นั้น ประชาชนทั่วไปที่ประสบเหตุอาชญากรรม และ

เจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่จะต้องพยายามรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ให้ดี แล้วขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการเข้าตรวจเก็บวัตถุพยาน เพื่อที่จะได้วัตถุพยานที่ถูกต้องและสมบูรณ์ในการที่พนักงานสอบสวนใช้ประกอบสำนวนสอบสวนส่งให้อัยการมีคำสั่งฟ้องและให้ศาลพิจารณาคดีพิพากษาคดีและสอดคล้องกับเทพนฤฤทธิ์ พิพิมาย (2548: 106) ได้สรุปว่า พนักงานสอบสวนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุ จึงไม่ค่อยควบคุมและรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้เท่าที่ควร

4. ด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานไม่เพียงพอ

ผลการวิจัยพบว่า ในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายนั้น ในส่วนของวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องใช้ในการตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุยังมีไม่เพียงพอสำหรับการใช้ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำมาพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131 ได้กำหนดไว้ และตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีเรื่องการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเองโดยไม่ต้องมีผู้ใดมาร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วย เว้นแต่คดีสำคัญตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ๆ ที่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดมาตรวจเก็บวัตถุพยานร่วมกับพนักงานสอบสวนได้ อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายในบางประเภท เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง รอยฝ่ามือแฝงที่พบในที่เกิดเหตุ วัตถุพยานเหล่านี้พนักงานสอบสวนสามารถตรวจเก็บได้เองโดยไม่ต้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเป็นผู้เก็บ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่าวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในเบื้องต้นมีไม่เพียงพอ และวัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเพาะเจาะจงสำหรับใช้ตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์บางประเภทไม่ได้รับการจัดสรรให้ ทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ได้แก่ กระเป๋าดำตรวจที่เกิดเหตุที่เคยได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบให้แก่สถานีตำรวจทุกสถานีนั้น ไม่ได้รับการจัดสรรมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงเป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประกอบสำนวนในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมลพัชร ประเสริฐกิตติศิริ (2559: 91) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาญา” ที่พบว่า ปัญหาเรื่องค่าตอบแทนสวัสดิการรวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อขวัญ กำลังใจและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานด้านพิสูจน์หลักฐาน ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติหน้าที่ งบประมาณในส่วนองงานด้านการสอบสวนและงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณจากรัฐที่ให้กับตำรวจไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา สีนลอยมา (2556: บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในการสืบสวนอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการทำงานในพื้นที่ การขาดอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านตรวจสถานที่เกิดเหตุ

5. ด้านบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน

ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานเพื่อนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายนั้น ปัจจุบันได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นไปที่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้อย่างถูกต้อง แม่นยำและเชื่อถือได้ ดังนั้นการตรวจเก็บวัตถุพยานในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดมาตรวจเก็บวัตถุพยานร่วมกับพนักงานสอบสวนได้ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัด จึงเป็นบุคลากรผู้สนับสนุนงานด้านการสอบสวน เพราะต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุตามที่พนักงานสอบสวนร้องขอ จากการสัมภาษณ์พบว่า ภาระงานของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในด้านวิทยาการที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นไม่สัมพันธ์กับอัตรากำลังที่มี โดยเฉพาะในต่างจังหวัดเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดมีน้อย พนักงานสอบสวนจึงต้องทำการตรวจเก็บวัตถุพยานเองซึ่งอาจทำได้ไม่สมบูรณ์ และในกรณีร้องขอให้เจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดร่วมตรวจเก็บวัตถุพยานกว่าเจ้าหน้าที่วิทยาการจะเดินทางมาถึงที่เกิดเหตุใช้เวลานาน วัตถุพยานบางอย่างอาจเสียหายหรือเสื่อมสภาพไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่พบว่า ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนจะเข้าเวรตามผลัดอยู่แล้ว แต่ผู้สนับสนุนงานสอบสวน เช่น เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานยังขาดแคลน ปัญหาเรื่องการล่าช้าในการรอผลตรวจพิสูจน์อาจเป็นเพราะมีบุคลากรที่จำกัด (พิมลพัชร ประเสริฐกิตติศรี, 2559: 82)

6. ปัญหาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของบริเวณที่เกิดเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า ตามลักษณะของสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของบริเวณที่มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น ได้แก่ ชายทะเล ริมตลิ่ง หรือบริเวณเชิงเขา สิ่งที่เป็นปัญหาต่อการตรวจเก็บวัตถุพยานในกรณีดังกล่าวอาจเกิดได้หลายสาเหตุ เช่น จากฝนที่ตกลงมา ทำให้เกิดการชะล้างร่องรอยของวัตถุพยาน หรือเกิดจากการกัดเซาะของคลื่นบริเวณชายฝั่งจากการพัดพาโดยกระแสลมตามธรรมชาติ สาเหตุอันเกิดจากสภาพภูมิอากาศเหล่านี้จะทำลายร่องรอยต่าง ๆ ที่เป็นพยานหลักฐานสำคัญในที่เกิดเหตุอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการศึกษาในส่วนของแนวทางการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

จากการศึกษาในส่วนของปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ดังต่อไปนี้

1. พนักงานสอบสวนควรพัฒนาองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น

เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนจึงมีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นจุดเริ่มต้น

ของการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดี และแม้ตามปกติการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากสถานที่เกิดเหตุเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเป็นผู้ร่วมทำการตรวจเก็บกับพนักงานสอบสวนผู้ร้องขอในฐานะที่เป็นผู้มีทักษะและความรู้ทางวิทยาการทางด้านดังกล่าวโดยตรงก็ตาม แต่บางครั้งอุปสรรคอาจเกิดขึ้นจากการที่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุล่าช้าหรือมีบุคคลากรที่ไม่เพียงพอ ย่อมเกิดความเสียหายจากการที่วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุมีการเสื่อมสภาพหรือถูกกลบเกลื่อนไป หากพนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์และหมั่นฝึกฝนจนเกิดทักษะ ก็จะสามารถทำการตรวจเก็บได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง อีกทั้งยังทำให้พนักงานสอบสวนสามารถใช้ดุลพินิจได้ว่า พยานหลักฐานชิ้นใดมีความสำคัญหรือมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์ความผิดมากน้อยเพียงใด ทำให้ไม่ละเลยหรือมองข้ามพยานหลักฐานสำคัญในที่เกิดเหตุที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อรูปคดี ทั้งนี้เพราะการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย สิ่งสำคัญที่สุดคือจะต้องมี “พยานหลักฐาน” เพื่อพิสูจน์ผลแห่งการกระทำนั้นให้ชัดเจน และเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับสนธิยา รัตนธรรส (2555: 2) ได้กล่าวว่าในคดีอาญาการสอบสวนเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา จึงถือได้ว่าการสอบสวนนั้น ถือเป็นหัวใจของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากประสิทธิผลแห่งการฟ้องร้องคดีย่อมขึ้นอยู่กับกรรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณกมล พงศ์ประยูร (2553: 80) ได้ให้ข้อเสนอว่า พนักงานสอบสวนทุกคนควรได้รับการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ และการปลูกจิตสำนึกเรื่องการมีจิตอาสาในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมให้สามารถตรวจเก็บวัตถุพยานได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิด ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปที่ว่า กระบวนการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่ายต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความจำเป็นในการนำมาใช้ในการพิสูจน์ความจริงในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น อันเป็นความผิดอาญาร้ายแรง (ธนพร วุฒิกรวิภาค 2545: 222)

2. การแก้ไขปรับปรุง ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 โดยไม่จำกัดอัตราโทษในความผิดที่ ต้องหาเช่นเดิม เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้กว้างขวางขึ้น

ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจของพนักงานสอบสวนในการดำเนินการตรวจเก็บพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย หากไม่จำกัดอัตราโทษในความผิดที่ต้องหาเช่นเดิมน่าจะเป็นผลให้พนักงานสอบสวนสามารถแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาความผิดต่อชีวิตและร่างกายได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น และด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าทางวิทยาการ กฎหมายที่บังคับใช้ในสังคมควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องและเท่าทันกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับธนพร วุฒิกรวิภาค, 2545: 228 ; เทพนฤทธิ พีพิมาย, 2548: 110 ที่เห็นว่า เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชน การบัญญัติหรือแก้ไขกฎหมายที่รัฐต้องลดสิทธิส่วนบุคคลลงบ้าง โดยให้อำนาจรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกาย

ผู้ต้องหาไว้โดยแจ้งชัด จำเป็นต้องกระทำโดยบทบัญญัตินั้นไม่ว่าชัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ เพราะพยานหลักฐานที่ได้มานั้นมีความสำคัญมีคุณค่าต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี

3. บัญญัติกฎหมายเพื่อให้มีบทลงโทษทางอาญาสำหรับบุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ

การบัญญัติกฎหมายกำหนดโทษทางอาญาผู้ที่ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุ จะทำให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานสามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายจากที่เกิดเหตุได้โดยสมบูรณ์ ไม่มีการปนเปื้อน เกิดการเสื่อมสภาพหรือถูกกลบเกลื่อนไป อันจะส่งผลให้ได้ผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาการจากห้องปฏิบัติการที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ซึ่งตาม ป.วิ.อ.มาตรา 137 ให้อำนาจพนักงานสอบสวนขณะทำการอยู่ในบ้านเรือนหรือสถานที่อื่น ๆ มีอำนาจสั่งไม่ให้ผู้ใดออกไปจากที่นั้น ๆ ชั่วเวลาเท่าที่จำเป็น แต่ยังไม่มียกเว้นบทบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจสำหรับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรนาท วงศ์พรหมชัย (2551: 183) ได้เสนอว่า ควรมีมาตรการปกป้องสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นหัวใจของการสืบสวนสอบสวนคดี และเป็นศูนย์รวมของวัตถุพยานเพื่อคุ้มครองพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มิให้เสียหายถูกทำลาย และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา สิ้นลอยมา (2556: 190) ที่กล่าวว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุปฏิบัติหน้าที่ประจำแต่ละสถานีตำรวจ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ หากเกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในเขตพื้นที่จะได้เข้าถึงสถานที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องอยู่ในสังกัดสำนักงานพิสูจน์หลักฐานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

4. การจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

หากมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้อย่างพอเพียง พนักงานสอบสวนจะสามารถปฏิบัติงานในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำมาใช้ประกอบสำนวนในคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการ ทำให้มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยและเอื้ออำนวยต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และในทางตรงกันข้ามสถานการณ์การก่อเหตุอาชญากรรมในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายของคนร้ายที่ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นตามสื่อต่าง ๆ พบว่า มีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือในการก่อเหตุเช่นกัน ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความครบถ้วนทันสมัยและมีประสิทธิภาพต่อการนำไปใช้ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่และเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาพยานหลักฐานได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา สิ้นลอยมา (2556: 8) ได้สรุปว่า การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ การตรวจพิสูจน์หลักฐานมีความจำเป็นที่จะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยและพร้อมใช้งาน ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. การจัดสรรตำแหน่งบุคลากรเพิ่มในส่วนของผู้สนับสนุนงานสอบสวน

ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนใช้ดุลพินิจร้องขอแจ้งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานกลางหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดเป็นผู้ร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุกับพนักงานสอบสวน เนื่องจากปัจจุบันคดีอาญาในความผิดต่อชีวิตและร่างกายมีความจำเป็นที่ต้องใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์การกระทำผิดและถือเป็นพยานหลักฐานสำคัญ ซึ่งพนักงานสอบสวนยังขาดทักษะและไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์เท่ากับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการซึ่งมีทักษะในด้านนี้โดยตรง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมลพัชร ประเสริฐกิตติศิริ (2559: 82) พบว่าการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎหมาย เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลก็จะถูกยกฟ้องจากการขาดพยานหลักฐานอันนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม จึงควรมีการเพิ่มอัตรากำลังในส่วน of เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้เพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น

6. การตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) และการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน

เมื่อได้มีการออกกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการตรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบอย่างรัดกุมในการรับช่วงต่อการครอบครองวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยไม่ขาดตอน ย่อมจะส่งผลให้การตรวจทางวิทยาการจากห้องปฏิบัติการมีความน่าเชื่อถือโดยไม่อาจถูกโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีของศาลได้ และทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดีเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ต้องการพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรนาท วงศ์พรหมชัย (2551: บทคัดย่อ) พบว่า กระบวนการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องมีการแสดงถึงลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรวบรวม การตรวจพิสูจน์และการแปลผลเพื่อนำมาแสดงต่อศาล เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในความผิดนั้น เพื่อให้แน่ใจว่ากระบวนการถูกต้อง มิได้มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง หรือมีการสับเปลี่ยนพยานหลักฐาน หรือทำให้แปรเปลี่ยนไปก่อนการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ จึงควรมีการกำหนดให้การจัดการในแต่ละขั้นตอน ต้องมีการแสดงหลักฐานถึงการดำเนินการเพื่อยืนยันให้มีระบบตรวจสอบที่ดี

นอกจากนี้ การออกกฎหมายตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน โดยให้พนักงานอัยการมีส่วนร่วมรับรู้เข้าร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีสำคัญที่มีการกระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หรือคดีอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ย่อมจะส่งผลดีในการช่วยท้วงติงและแก้ไขความไม่ถูกต้องรัดกุมในขั้นตอนการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์จากสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากลของการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ทำให้ได้พยานหลักฐานที่สามารถนำไปใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้อย่างสมบูรณ์ และเป็นการป้องกันไม่ให้มีการจับกุมและสอบสวนดำเนินคดีผู้ต้องหาผิดตัวอันเกิดจากความไม่ละเอียดรอบคอบในขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจและสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคมว่า การสอบสวนมีการดำเนินการด้วยความโปร่งใสและ

ยุติธรรม เนื่องจากปัจจุบันในการดำเนินคดีอาญาความผิดต่อชีวิตและร่างกายในคดีสำคัญ ผู้ที่อยู่ในสถานะผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาในคดี หากเป็นบุคคลที่มีฐานะร่ำรวยมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันดีของคนในสังคม ประชาชนมักจะขาดความเชื่อถือหรือไม่เชื่อมั่นว่า กระบวนการสอบสวนจะเป็นไปอย่างสุจริตและมีมาตรฐานเดียวกันกับบุคคลทั่วไปหรือไม่ ในบางคดีการสอบสวนอาจกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพราะพนักงานสอบสวนถูกแทรกแซงการทำงานจากผู้มีอำนาจจากนักการเมือง หรือจากผู้บังคับบัญชาตามสายงานของพนักงานสอบสวนเองให้มีการทุจริตบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อช่วยให้ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ แต่ผู้ที่ต้องโทษกลับกลายเป็นผู้ที่บริสุทธิ์ ดังนั้น ควรมีการตรวจสอบจากองค์กรที่มีการทำงานประสานและเชื่อมโยงกัน เป็นการถ่วงดุลอำนาจขององค์กรตำรวจในชั้นสอบสวน เพื่อให้การสอบสวนมีความน่าเชื่อถือ ปราศจากข้อสงสัยหรือความเคลือบแคลงใจของคนในสังคม เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมให้เกิดความรู้สึกรู้สึกว่าเมื่อใดที่ประสบปัญหาอาชญากรรม สังคมยังมีความยุติธรรม ประชาชนยังมีที่พึ่ง ซึ่งมีความสอดคล้องกับเกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2549: 15) ที่กล่าวว่า กระบวนการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้น จะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการนำตัวผู้บริสุทธิ์มาลงโทษให้มากที่สุด แม้สังคมปรารถนาที่จะให้ผู้กระทำ ความผิดได้รับการลงโทษอย่างรวดเร็ว แต่สังคมก็คงไม่ต้องการที่จะให้มีการลงโทษผู้บริสุทธิ์อย่างแน่นนอน กระบวนการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้นจึงจะต้องมีความเป็นธรรม การคุ้มครองคนบริสุทธิ์ด้วยความเป็นธรรมนี้ จะต้องในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจับ การค้น การสอบสวน การควบคุมตัว การส่งฟ้องคดี การดำเนินคดี การพิจารณาพิพากษาคดี สอดคล้องกับงานวิจัยของเทพนฤทธิ์ พิพิมาย (2548: 99) พบว่า พนักงานอัยการเป็นหน่วยงานที่สำคัญและใกล้ชิดกับกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล เพราะต้องนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาล แต่ก็มีหลายคดีที่ศาลไม่เชื่อถือพยานหลักฐานฝ่ายโจทก์หรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของจำเลยรับฟังได้และมีความน่าเชื่อถือกว่า พนักงานอัยการหลายท่านยืนยันว่า การที่พนักงานอัยการไม่ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ นับแต่คดีเกิด ทำให้เกิดจุดอ่อนในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความจริงเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทอง เดชไธ. 2552: บทคัดย่อ ; ธนพร วุฒิกวีวิภาค. 2545: บทคัดย่อ ; สุรนาท วงศ์พรหมชัย. 2551: บทคัดย่อ ที่มีความเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งองค์กรตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อจะได้อำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชนได้อย่างดีที่สุดในที่สุด

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาพบว่า การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายนั้น ยังประสบปัญหาอยู่หลายประการ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล การป้องกันสถานที่เกิดเหตุที่ไม่ดีพอ งบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานที่ไม่เพียงพอ ตลอดจนการขาดบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายขาดประสิทธิภาพและไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดี

ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมีความสมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย เกิดประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน

สถาบันส่งเสริมงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์แก่พนักงานสอบสวนมากขึ้นและมีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เน้นการฝึกอบรมที่มีการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้มีการอบรมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ถือเป็น การบูรณาการ เสริมสร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างองค์กร เป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้แก่พนักงานสอบสวนที่ครอบคลุมและกว้างขึ้น เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจในวิทยาการสมัยใหม่ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมากขึ้น

1.2 ด้านข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล

ควรเสนอฝ่ายบริหารของประเทศให้มีการแก้ไขปรับปรุง ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกคำสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายบุคคล ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา รวมไปถึงบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญาทุกประเภท โดยไม่จำกัดอัตราโทษและไม่ต้องได้รับความยินยอมเพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาความผิดต่อชีวิตและร่างกายได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น และเพื่อเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่จะนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงในทางคดีที่สามารถให้ความเป็นธรรมต่อสังคมโดยรวมได้อย่างแท้จริง

1.3 ด้านการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

ควรเสนอสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้มีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษทางอาญาเพื่อไม่ให้บุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุ จะช่วยให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานสามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายจากที่เกิดเหตุได้โดยสมบูรณ์ ไม่เกิดปัญหาในเรื่องพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุเสียหายหรือถูกทำลาย หรือมีการปนเปื้อน อันจะส่งผลกระทบต่อเนื้องไปถึงผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาการจากห้องปฏิบัติการที่ได้มีความน่าเชื่อถือ สามารถยืนยันตัวผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้องและไม่ถูกโต้แย้งในชั้นศาล

1.4 ด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานที่ไม่เพียงพอ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเพื่อการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความทันสมัยและมีปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการในการใช้งาน อีกทั้งควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ สำหรับการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เหล่านั้นเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำมาใช้อำนวยประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการทำงานได้อย่างดี

1.5 ด้านบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวนมีอัตรากำลังไม่เพียงพอ

เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดซึ่งเป็นผู้ที่ต้องใช้ทักษะความรู้และความเชี่ยวชาญในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ร่วมกับพนักงานสอบสวนตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ถือเป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรดำเนินการจัดสรรตำแหน่งเพื่อเพิ่มจำนวนบุคลากรในส่วน of เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัด เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณงานและควรเพิ่มค่าตอบแทนเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.6 ด้านการตรวจสอบที่มาของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน

ปัจจุบันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นำมาใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายมากกว่าพยานบุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในหลายประการ เมื่อพนักงานสอบสวนเก็บรวบรวมวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์แล้ว จะต้องมีการส่งมอบการครอบครองวัตถุพยานเพื่อส่งไปตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานต้องคำนึงถึงห่วงโซ่วัตถุพยาน เนื่องจากหากเกิดการขาดช่วงในการครอบครองวัตถุพยาน จะส่งผลให้วัตถุพยานนั้นขาดความน่าเชื่อถือและไม่สามารถใช้ยืนยันตัวผู้กระทำผิดในชั้นศาลได้ จึงควรมีบทบัญญัติกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและรับช่วงต่อการครอบครองวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยไม่ขาดตอนเพื่อให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด จะทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นมีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้ในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้อย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ ฝ่ายบริหารของประเทศควรมีการเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อให้มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตบิดเบือนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน และให้มีผลที่น่าเชื่อถือในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงสำคัญในคดีอย่างแน่นอนมั่นคง

1.7 ด้านนโยบายในการนำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ไปประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติและ/หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางด้านการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายให้สมบูรณ์กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ด้านประเด็นที่ศึกษา

งานวิจัยนี้มุ่งประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการดำเนินคดีในความผิดต่อชีวิตและร่างกายเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดี ซึ่งเป็นความผิดประเภทหนึ่งในภาคความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับคดีอาญาประเภท

อื่น ๆ ที่นำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในทางคดี เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ คดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

2.2 ด้านระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นการวิจัยที่แสวงหาความจริงในสภาพที่เป็นอยู่โดยธรรมชาติซึ่งเป็นการศึกษาโดยมองภาพรวมทุกมิติ (Holistic perspective) ด้วยตัวผู้วิจัยเอง เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Analysis) ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการทำการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงกว้างและวิเคราะห์ค้นหาความรู้และความจริง โดยนำเสนอในรูปของตัวเลขเชิงสถิติ โดยประชากรในการวิเคราะห์ควรเป็นพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน

รายการอ้างอิง

- กนกพร แสนแก้ว. (2552). การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่
ตำรวจภูธรภาค 8. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2549). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 9 แก้ไขเพิ่มเติม ed.).
กรุงเทพฯ: จีระวิชาการพิมพ์.
- เข็มชัย ชูติวงศ์. (2529). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: นิติบรรณ
การ.
- เข็มชัย ชูติวงศ์. (2551). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน (พิมพ์ครั้งที่ 8 ed.). กรุงเทพฯ: นิติบรรณ
การ.
- คณิต ณ นคร. (2536). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
จรัญ ภัคดีธนากุล. (2551). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพฯ: จีระวิชาการพิมพ์.
จรัญ ภัคดีธนากุล. (2553). กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมาย
แห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ. (2541). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เทพนฤทธิ พิพิมาย. (2548). อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน. สารนิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนพร วุฒิกรวิภาค. (2545). พยานหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีสุทธิ์ พันฤทธิ. (2550). การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ธีสุทธิ์ พันฤทธิ. (2555). การสอบสวน (พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม ed.). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- นพคุณ กิรติการกุล. (2553). นิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์รัฐพงษ์ – เอกลักษณ์.
- ปัทมน วสุวัช. (2553). พื้นฐานการทำสำนวนการสอบสวนเบื้องต้น. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ประมุข สุวรรณสร. (2511). พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์. บทบัณฑิต, 25.
- ประโมทย์ จารุณีกุล. (2553). การสืบสวนและสอบสวน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรางทอง เดชใด. (2553). การตรวจสอบความจริงของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิต.
- พงศกรณ์ ชูเวช. (2531). การพิสูจน์หลักฐาน. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- พรทิพย์ วิจารณ์สุนันท์. (2543). วัตถุพยาน. In วันชัย สร้อยทอง (Ed.), การชันสูตรพลิกศพ.
- พัชรา สีนลอยมา. (2560). การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วยนิติวิทยาศาสตร์. วิทยาลัยกิจการ
ยุติธรรม สำนักกิจการยุติธรรม.
- พัชรา สีนลอยมา และคณะ. (2556). โครงการการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์
เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.

- พิมพ์พัชร ประเสริฐกิตติศิริ. (2559). **ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาญา**.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารงานบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 เวทย์ เพชรบรม. (2528). **การบริหารงานสืบสวน**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท. (อัสสัมชัญ).
- สง่า ดวงอัมพร และประดิษฐ์ กล้าณรงค์. (2531). **การสืบสวนและสอบสวน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง.
- สนธยา รัตนธารส. (2555). **เทคนิคการสอบสวนการรวบรวมพยานหลักฐานและทำสำนวนการ
 สอบสวน**. กรุงเทพฯ: สันทวีกิจพริ้นติ้ง.
- สมภาพ เองสมบุญ. (2551). **การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น**. นครปฐม: โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
 สันต์ สุขวัจน์. (2550). **การตรวจสถานที่เกิดเหตุ**. เอกสารประกอบการสอนวิชาการตรวจสถานที่เกิด
 เหตุ.
- สุนทรต์ ชูลักษณ์ และวิชุดา จันทร์ข้างแรม. (2560). **ประวัติการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์**.
 วารสารวิทยาศาสตร์ มข, 45(3), 676.
- สุพิศาล รักดินถนาค. (2556). **การบริหารงานสืบสวน**. นนทบุรี: กรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิคพริ้นติ้ง.
 สุรนาท วงศ์พรหมชัย. (2551). **การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานในคดีอาญา**.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารงานบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. (2552). **นิติวิทยาศาสตร์ 1 เพื่อการสืบสวนสอบสวน** (พิมพ์ครั้งที่
 6 ed.). กรุงเทพฯ: จี.บี.พี เซนเตอร์.
- อรุณกมล พงศ์ประยูร. (2553). **การวิเคราะห์คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายโดยใช้หลักการทาง
 นิติวิทยาศาสตร์** : กรณีศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารงานบัณฑิต
 สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอก อังสนานนท์. (2555). **การสืบสวนและสอบสวน** (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง.
- ภาษาต่างประเทศ
 Paul B., W. (1980). **Criminal Investigation**. Englewood Cliffs. NJ: Prentice-Hall.

**แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มพนักงานสอบสวน
การวิจัยเรื่อง แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน
เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย**

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์:..... เวลาเริ่มต้น ..... สิ้นสุด:.....รวม..... นาที

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ..... เพศ.....
2. อายุ .....ปี
3. ระดับการศึกษา..... สาขา .....
4. ระยะเวลาการรับราชการ ..... ปี ตำแหน่งปัจจุบัน .....
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวน .....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ข้อคำถาม

1. ท่านเคยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมากน้อยเพียงใด
2. ในการสอบสวนดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ท่านมีประสบการณ์ในการตรวจเก็บวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุในคดีอย่างไรบ้าง
3. ท่านมีประสบการณ์ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อประกอบสำนวนคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมากน้อยเพียงใด

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ข้อคำถาม

1. ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบการสอบสวนคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายที่ผ่านมา ท่านเคยประสบปัญหาในประเด็นเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร
  - 1) ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน
  - 2) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากบุคคล
  - 3) การป้องกันสถานที่เกิดเหตุไม่ต่อเนื่อง
  - 4) งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานไม่เพียงพอ
  - 5) ด้านอื่น ๆ

2. ปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ข้างต้น ส่งผลกระทบต่อ การพิจารณาสำคดีของท่านมากน้อยเพียงใด
3. ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมากที่สุด

ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อ ชีวิตและร่างกายที่ไม่สัมฤทธิ์ผลในคดี

ข้อคำถาม

1. ท่านมีวิธีการในการแก้ไขปัญหากับการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบการสอบสวนคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายในประเด็นเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร
  - 1) ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน
  - 2) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากบุคคล
  - 3) การป้องกันสถานที่เกิดเหตุไม่ต่อเนื่อง
  - 4) งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานไม่เพียงพอ
  - 5) ด้านอื่น ๆ
2. ท่านได้นำหลักการหรือวิธีการใดมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ในความผิดต่อชีวิตและร่างกายเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ โดยชอบด้วย กฎหมาย

ข้อคำถาม

1. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดต่อชีวิต และร่างกายเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดี

**แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน
การวิจัยเรื่อง แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน
เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย**

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์:.....เวลาเริ่มต้น: .....สิ้นสุด:.....รวม ..... นาที
สถานที่สัมภาษณ์: .....

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ..... เพศ.....
2. อายุ ..... ปี
3. ระดับการศึกษา ..... สาขา .....
4. ระยะเวลาการรับราชการ ..... ปี ตำแหน่งปัจจุบัน .....
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานในคดีอาญา .....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ข้อคำถาม

1. ท่านเคยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์หลักฐานในคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมากน้อยเพียงใด
2. ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ท่านมีประสบการณ์ในการตรวจเก็บวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุในคดีอย่างไรบ้าง
3. ท่านมีประสบการณ์ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประกอบสำนวนคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมากน้อยเพียงใด

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ข้อคำถาม

- 1) ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประกอบสำนวนการสอบสวนคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายที่ผ่านมา ท่านเคยประสบปัญหาใดบ้าง
- 2) ปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ข้างต้น ส่งผลกระทบต่อผลการตรวจพิสูจน์ทางห้องปฏิบัติการโดยผู้เชี่ยวชาญมากน้อยเพียงใด
- 3) ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายมากที่สุด

ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่ไม่สัมฤทธิ์ผลในคดี

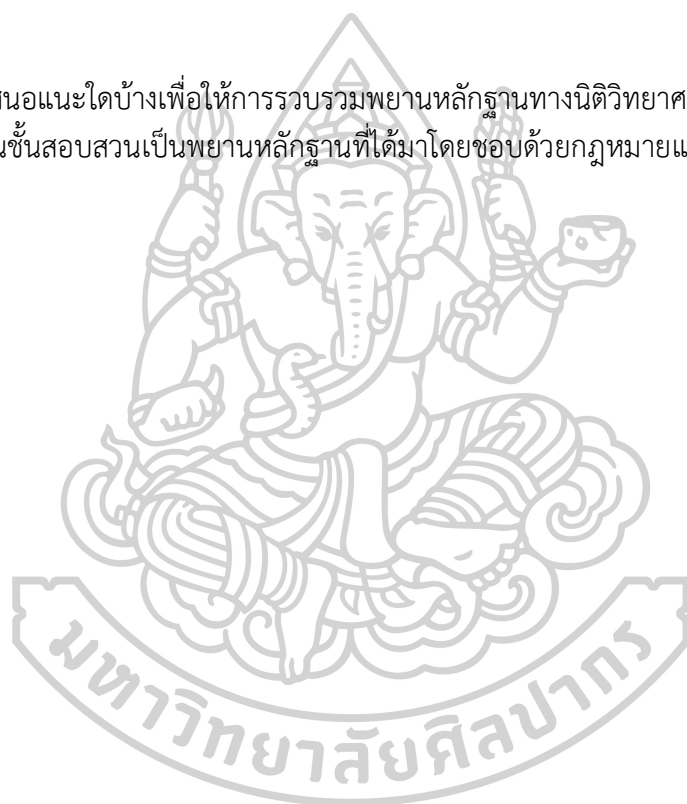
ข้อคำถาม

- 1) ท่านมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประกอบสำนวนการสอบสวนคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอย่างไรบ้าง
- 2) ท่านได้นำหลักการหรือวิธีการใดมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาลักษณะนั้น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดต่อชีวิตและร่างกายเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ โดยชอบด้วยกฎหมาย

ข้อคำถาม

- 1) ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดต่อชีวิตและร่างกายในชั้นสอบสวนเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดี

**แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มพนักงานอัยการ
การวิจัยเรื่อง แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน
เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย**

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์:.....เวลาเริ่มต้น: .....สิ้นสุด:.....รวม ..... นาที
สถานที่สัมภาษณ์: .....

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... เพศ .....
2. อายุ .....ปี
3. ระดับการศึกษา ..... สาขา.....
4. ระยะเวลาการรับราชการ ..... ปี ตำแหน่งปัจจุบัน .....
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการดำเนินคดีอาญา ..... ปี

**ตอนที่ 2 บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิต
และร่างกาย**

ข้อคำถาม

1. ท่านปฏิบัติราชการในการดำเนินคดีอาญามาเป็นระยะเวลาานานเท่าใด
2. การดำเนินคดีอาญาในช่วงระยะที่ผ่านการปฏิบัติราชการของท่าน มีการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายมากน้อยเพียงใด
3. ในการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายเหล่านั้น ท่านอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนมาใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งทางคดีมากน้อยเพียงใด

**ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทาง
นิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย**

ข้อคำถาม

1. จากการที่ท่านปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องด้านคดีอาญา โดยเฉพาะการดำเนินคดีในความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ท่านเคยประสบปัญหาอะไรบ้างเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวน
2. ปัญหาที่ท่านพบนั้นมีผลต่อการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อมีคำสั่งทางคดีในคดีนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด
3. ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสำนวนการสอบสวน

ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่ไม่สัมฤทธิ์ผลในคดี

ข้อคำถาม

1. ท่านได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคือข้อสงสัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในส่วนของการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่ท่านตรวจพบอย่างไรบ้าง
2. เกี่ยวกับข้อสงสัยและความไม่ชัดเจนรัดกุมในที่มาของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการสอบสวนฯ ดังกล่าว ท่านใช้แนวทางหรือวิธีการใดในการแก้ปัญหานั้น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดต่อชีวิตและร่างกายเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ โดยชอบด้วย

กฎหมาย

ข้อคำถาม

1. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดต่อชีวิตและร่างกายในชั้นสอบสวนเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดี

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มทนายความ
การวิจัยเรื่อง แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน
เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์:.....เวลาเริ่มต้น: ..... สิ้นสุด:.....รวม ..... นาที
 สถานที่สัมภาษณ์: .....

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... เพศ .....
2. อายุ .....ปี
3. ระดับการศึกษา..... สาขา .....
4. ระยะเวลาการประกอบวิชาชีพทนายความ ..... ปี
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการดำเนินคดีอาญาในศาล ..... ปี

ตอนที่ 2 บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ข้อคำถาม

- 1) ท่านปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาในศาลเป็นระยะเวลานานเท่าใด
- 2) การดำเนินคดีอาญาในช่วงระยะเวลาที่ผ่านการปฏิบัติงานในวิชาชีพของท่าน มีการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอย่างน้อยเพียงใด
- 3) ในการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายท่านอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในคดีมาใช้ประกอบการว่าต่างหรือแก้ต่างทางคดีอย่างน้อยเพียงใด

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานในวิชาชีพทนายความในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ข้อคำถาม

- 1) จากการที่ท่านปฏิบัติงานในวิชาชีพทนายความที่เกี่ยวข้องด้านคดีอาญา โดยเฉพาะการดำเนินคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ท่านเคยประสบปัญหาอะไรบ้างเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในคดี
- 2) ปัญหาที่ท่านพบนั้น มีผลต่อการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อการว่าต่างหรือแก้ต่างในคดีนั้น ๆ มากน้อยอย่างไร

ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายที่ไม่สัมฤทธิ์ผลในคดี

ข้อคำถาม

- 1) ท่านได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือข้อสงสัยในส่วนที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติงานว่าต่างหรือแตกต่างในคดีอย่างไรบ้าง
- 2) เกี่ยวกับข้อสงสัยในที่มาของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีที่ท่านปฏิบัติงานในวิชาชีพดังกล่าว ท่านใช้แนวทางหรือวิธีการใดในการแก้ปัญหาเหล่านั้น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดต่อชีวิตและร่างกายเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ โดยชอบด้วย

กฎหมาย

ข้อคำถาม

- 1) ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดต่อชีวิตและร่างกายในชั้นสอบสวนเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดี

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รศ.พ.ต.อ.หญิง ธนพร วุฒิกวีภาค ตำแหน่ง อาจารย์ (สบ 5) กลุ่มงานคณาจารย์
คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
2. ผศ.พ.ต.อ.ธีสุทธิ์ พันฤทธิ ตำแหน่ง อาจารย์ (สบ 4) กลุ่มงานคณาจารย์
คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางเรวดี ไกรฤกษ์
วัน เดือน ปี เกิด	30 กรกฎาคม 2511
สถานที่เกิด	สุราษฎร์ธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2533 สำเร็จการศึกษาวิทยาศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2538 สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2560 ศึกษาต่อระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	56 ถนนสวนผัก แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170

